

การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุภาพ โพธิ์สุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2553

การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สุภาพ โพธิ์สุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

ของ

สุภาพ โพธิ์สุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2553

สุภาพ ไพธัสสุวรรณ. (2553). การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.จาวรรณ พลอยดวงรัตน์,
อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจนรัตนวาณิชย์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น มีประเด็นที่
ศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพ
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายข้อ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมิน
คุณภาพแบบอิงเกณฑ์และแบบอิงสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาผลสรุปการรับรองคุณภาพภายนอก
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 เป็นรายมาตรฐานของสถานศึกษา 5) เพื่อศึกษาผลสรุป
จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา และ 6) เพื่อศึกษาผลการค้นหาวัฒนธรรมหรือการปฏิบัติที่เป็น
เลิศของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) รอบที่ 2 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก
จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว
พ.ศ.2549 – 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 จำนวน 340 แห่ง สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 และเปิดสอนในระดับ
ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับ การศึกษาขั้น
พื้นฐาน รอบที่สอง จาก สมศ. มากที่สุด ในปี พ.ศ. 2549 ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียน 1 –
300 คน) และมีจำนวนครูน้อยกว่า 50 คน
2. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น มีระดับคุณภาพมาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) ในภาพรวมและรายด้าน (ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร)
อยู่ในระดับดี โดยด้านครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ภาพรวมรายมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ค่าเฉลี่ย 2.48 สำหรับมาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานที่ 2 ค่าเฉลี่ย 3.47
3. ในภาพรวมและรายมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาสูงกว่าแบบอิงเกณฑ์ ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้น มาตรฐานที่ 4 และ 9-13 ที่ค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์สูงกว่าแบบอิงสถานศึกษา
เท่ากับ -0.25, -0.02, -0.04, -0.15, -0.11, และ -0.21 ตามลำดับ

4. ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายมาตรฐาน ในรายมาตรฐานสถานศึกษาได้รับการรับรองมากที่สุดใมาตรฐานที่ 2 และ 8 จำนวน 339 แห่ง และไม่ได้ รับการรับรองมากที่สุดใมาตรฐานที่ 5 จำนวน 80 แห่ง

5. ผู้เรียนมี จุดเด่น คือ ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดหรือสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ จุดที่ควรพัฒนา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้น ม.3 และม.6 จุดเด่นด้านครู คือ ครูจบปริญญาตรีขึ้นไป จุดที่ควรพัฒนา คือ จำนวนครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ ก .ศ.ศ. กำหนด ผู้บริหารมีจุดเด่น คือ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน จุดที่ควรพัฒนา คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์

6. นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาคัดเลือกจากสถานศึกษา ที่ได้รับรอง มาตรฐานตามคุณภาพที่ สมศ . กำหนด อยู่ในระดับดีมาก 19 แห่ง ระดับดี 11 แห่ง และทั้งหมดผ่านการ รับรองทั้ง 14 มาตรฐาน

Suparp Phosuwan. (2010). *Analysis of the external evaluation academy High School, Khon Kaen Province* M.Ed. thesis (Educational Administration. Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot. Committee: Dr. Jarawan Duangrat.
Dr. Ratana Nit Rot trade.

The purposes of this research were to synthesized the external quality assessment in basic education school second round of schools under Office of Education Area Khon Kaen as follows: 1) to analyze the general information in school 2) to analyze qualitative data of basic education standard in overall and each standards 3) to analyze qualitative assessment data in the type of criteria-based and school-based 4) to study a summary of external Quality assurance of basic education second round in each standards 5) to study a summary of strength points and points that should be developed of schools and 6) to study the results of innovation and excellent performances

Tools used to collect data was External Quality Assessment Report in basic education school (high school level) in second round that was evaluated external quality and qualified by Office of Standards and Quality Assessment in 2003-2010 under Office of Education Area Khon Kaen 1-5. There are 340 schools. The statistics used to analyze data are mean and standard deviation.

Results were:

1) Most schools under office of education area Khon Kaen 5 and teach in level of primary and middle high school. They have got external quality assessment in 2006. They are small-sized schools (1-300 students) and less than 50 teachers.

2) Most schools under office of education area Khon Kaen have qualitative data of basic education standard of good in overall and each factors (students, teachers, and administrators). Teachers factor is in the highest mean and students in the lowest mean. In overall, each standards of basic education are in level of good, except 5th standard means 2.48 and 2nd standard that mean 3.47 is in highest mean.

3) In overall and each standard, found that school-based mean is higher than criteria-based in basic education schools, except in 4th, and 9th-13th standard that criteria-based mean is higher than school-based are -0.25, -0.02, -0.04, -0.15, -0.11, and -0.21 step by step.

4) The results of external Quality assurance of basic education in each standards, there are 339 schools that qualified most in 2nd and 8th standard and 80 schools unqualified most in 5th standard.

5) Strength point of students are not having drugs and earning benefit from them, avoiding violence, diseases, and accidents including sexual problems. Point that should be developed is student Achievement in subject learning of mathematics, foreign languages, sciences, Thai language, social study religion and culture, in grade 9 and 12. Strength point of teachers are graduated bachelor's level. Point that should be developed is not enough teacher. Strength point of administrators are having activities that support relationship and corporation with society. Point that should be developed is strategic management.

6) Innovation or excellent performances of schools are selected schools that passed Quality assurance by Office of Standards and Quality Assessment, there are 19 schools in level of very good and 11 schools in level of good and all school have passed all 14 standards.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ของ

สุภาพ โพธิ์สุวรรณ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์)

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท ดร.นิตย์ ไรจน์รัตนวณิช กรรมการควบคุมปริญญาโท ซึ่งท่านทั้งสองได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้นั้นมิได้สิ้นสุดเพียงการทำปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่จุดประกายขึ้นในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกจึงจะสมเจตนารมณ์ของการบริหารการศึกษาอย่างสมบูรณ์

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สุภาพ โพธิ์สุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	8
นิยามศัพท์.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	12
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมและมัธยมมัธยมศึกษา).....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก.....	61
การสังเคราะห์รายงานผลการประเมิน.....	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
ประชากร.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	119

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก.....	138
ภาคผนวก ข	140
ภาคผนวก ค.....	143
ประวัติผู้วิจัย.....	167

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยในมาตรา 9 กำหนดว่าการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักว่าต้องมีการกำหนด มาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ระบุว่า ระบบประกันคุณภาพ การศึกษาประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและส ถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอก มาตรา 49 กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบ คุณภาพของส ถานศึกษา โดยกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่าง น้อยหนึ่งครั้งทุกห้าปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้าย ยกเว้นในรอบแรก ซึ่ง มาตรา 72 วรรค 3 กำหนด ว่าให้มีการประเมินภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาภายในหกปีนับจากวันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ คือ ภายใน 19 สิงหาคม 2548 มาตรา 50 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งให้ความร่วมมือในการ จัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ข้อมูล บุคลากร ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา และมาตรา 51 กำหนดให้สำนักงานรับรองม มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงแก้ไขให้สถานศึกษาที่ผลการประเมินยังไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อดำเนินการให้ สถานศึกษาปรับปรุงในระยะเวลาที่กำหนดต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา(องค์การมหาชน). 2547: 6-31)

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ซึ่งใน หมวด 1 มาตรา 8 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา มีอำนาจหน้าที่หลัก 6 ประการ คือ 1) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด 2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก 3) ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก 4) กำกับดูแล และกำหนดมาตรฐานประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐานทั้งนี้ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานอาจดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเองก็ได้ 5) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ หรือวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน (พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543. 2552: ออนไลน์)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) ที่ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ) และคำแนะนำสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อรับรองมาตรฐาน (รอบที่สอง : พ.ศ. 2549 – 2553) ให้สอดคล้องกับมาตรา 48 โดยให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการอย่างน้อย 18 มาตรฐาน วางแผนพัฒนาคุณภาพ และดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การติดตามคุณภาพและการประเมินคุณภาพ และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านครู 2 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน 15 ตัวบ่งชี้ (สยามปิยะนารท. 2552 : ออนไลน์)

สถานศึกษาทุกขนาด ทุกโรง ทุกสังกัดทั่วประเทศไทยได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกย่อว่า สมศ. เรียบร้อยแล้ว และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2553 จะเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 ที่มีความ

เข้มข้นเป็นรูปธรรม และมีการตัดสินใจผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐาน (จาตุรนต์ ฉายแสง, 2548 : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ)

แนวทางการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) และคำแนะนำสถานศึกษาที่จะรับการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 จะช่วยให้สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติให้ถูกต้อง ก่อนที่จะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ . การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นรอบแรก หรือรอบที่ 2 ต่างก็เป็นกระจกเงาที่สะท้อนคุณภาพของสถานศึกษาให้สถานศึกษาผู้ตนเองว่าสถานศึกษาอยู่ตรงจุดไหน และสถานศึกษาควรจะมีทิศทางก้าวไปทางใด การเติมเต็มในส่วนที่ขาด และการลดส่วนที่เกินจากข้อเสนอแนะของ สมศ . จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเป็นเรื่องของการนำคุณภาพเข้าไปในทุกขั้นตอนของการทำงาน หรือการดำเนินงานของสถานศึกษา และคุณภาพหลักก็คือบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบทบทวน ร่วมประเมิน และร่วมชื่นชมยินดี ความสำเร็จ ความสำเร็จของสถานศึกษาก็คือความสำเร็จของทุก ๆ คนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา คือการนำเสนอการประเมินคุณภาพไปใช้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สยาม ปิยะนราธร . 2552 : ออนไลน์) สมควรที่จะมีการวิเคราะห์สรุปรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยม) ในลักษณะที่เป็นวิเคราะห์ (analysis) และการประเมินงาน (evaluation) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยม) ต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549: 15). สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดขอนแก่น ได้ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกเขตพื้นที่การศึกษา และพยายามให้คนในจังหวัดขอนแก่นได้เรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพบว่า สภาพการจัดการศึกษายัง อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องพัฒนาอีกเป็นอันมาก ทั้งในด้านการเข้าเรียน ด้านกระบวนการศึกษา และผลลัพธ์ของการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: ออนไลน์).

1. ด้านการเข้าเรียน สรุปได้ดังนี้คือ

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา ประชาชนให้ความสนใจต่อการศึกษาระดับก่อนวัยเรียนเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก จาก 44.1 % ของกลุ่มอายุ ในปี 2543 เป็น 78.4% ในปี 2549 และ ในปี 2550 เป็น 81.6% จากตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่ามีเด็กเล็กเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีเด็กเล็กที่ยังมิได้เข้าสู่การเตรียมพร้อมเพื่อเริ่มต้นการเรียนอีกเป็นจำนวนมาก เด็กผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ได้แก่เด็กที่อยู่ห่างไกล เด็กยากจน เด็กชาวไทยภูเขา และเด็กที่มีปัญหาเช่นพิการในด้านสุขภาพ เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ประมาณร้อยละ 19 หรือประมาณ 400,000 คน อยู่ในภาวะทุพโภชนาการ เด็กอายุแรกเกิดถึง

2 ปีจำนวนมากมีภาวะโลหิตจาง โดยเฉพาะในชนบทมีเด็กเป็นโรคโลหิตจางค่อนข้างสูงประมาณร้อยละ 25 - 30 นอกจากนั้นยังมีการขาดสารอาหารที่สำคัญ เช่น สารไอโอดีนและธาตุเหล็ก

1.2 ระดับประถมศึกษา กลุ่มอายุของเด็กวัยระดับประถมศึกษาที่มีปริมาณลดลง อันเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัวและการไม่ ได้เข้าเรียนอันเนื่องมาจากการอพยพย้ายตามบิดา มารดาที่ต้องเดินทางไปประกอบอาชีพในที่ต่าง ๆ ประมาณว่ามีเด็กกลุ่มอายุ 6 - 11 ปี เข้าเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 90 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 92.1 ในปี 2550 ของกลุ่มอายุระดับประถมศึกษา จะเห็นได้ว่า ยังมีเด็กส่วนหนึ่งมิได้อยู่ ในระบบการศึกษาให้ครบ 6 ปีได้ ทำให้เป็นสาเหตุที่จะต้องจัดการศึกษาออก ระบบโรงเรียนตามมาในภายหลัง

1.3 ระดับมัธยมศึกษา อัตรานักเรียนจบชั้นประถมศึกษาเข้าเรียนระดับ มัธยมศึกษาที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากร้อยละ 53.7 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 90.2 ในปี 2549 ทั้งนี้ด้วยความพยายามที่จะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี (ระดับประถมศึกษา) เป็น 9 ปี (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) แต่จากการที่เด็กวัยประถมศึกษาเข้าเรียนไม่ครบ 100 % (90%) จึงอาจกล่าวได้ว่าการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 80 ของกลุ่มอายุ แสดงให้เห็นว่ายังมีกลุ่มอายุวัยมัธยมศึกษาตอนต้นอีกประมาณร้อยละ 20 ที่ควรจะต้องได้รับการศึกษาระดับนี้ ด้วยวิธีหนึ่งวิธีใด การออกจากโรงเรียนกลางคันและเข้าสู่ตลาดแรงงานในระยะนี้ ก่อให้เกิดแรงงานไร้ฝีมือเพิ่มมากขึ้น สำหรับการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นั้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนเมื่อจบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว ส่วนใหญ่จะเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายในสาย สามัญหรือสายอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันทั้งสองสาย อย่างไรก็ตาม อาจ จะกล่าวได้ว่าเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบในระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด ชุมชน (นอกเมือง - ในเมือง) แล้ว จะเห็นได้ว่าการเข้าเรียนมีความแตกต่างกัน ความเหลื่อมล้ำในการเข้าเรียนต่อมีมากขึ้น โดยเฉพาะ ระดับมัธยมศึกษาในแต่ละภาคและจังหวัด นับว่ามีนัยสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนให้สามารถ สสนองตอบความต้องการของชุมชนจังหวัดและภาคต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

2. ด้านกระบวนการศึกษา ในด้านกระบวนการของการศึกษานั้น สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับก่อนประถมศึกษา โดยทั่วไปจะจัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาหรือ โรงเรียนประชาบาลและเทศบาล นอกจากนี้ได้มีโรงเรียน / ศูนย์เด็กเล็กที่วัดจัดตั้งขึ้น และโรงเรียน เอกชนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขต ชุมชน เด็กในชนบทห่างไกลยังมีปัญหาในการเข้าเรียนในระดับนี้ การจัด ครูที่ผ่านการฝึกอบรม ให้เข้าสอนในโรงเรียน / ศูนย์เด็กเล็กเหล่านี้ และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนกรอบหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนเพื่อเด็กระดับนี้ยังจะต้อง ได้รับการพิจารณาปรับปรุงอีกเป็นอันมาก โดยทั่วไปเด็กก่อนประถมศึกษา จะได้รับบริการด้าน พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเป็นสำคัญ

2.2 ระดับประถมศึกษา แม้จะได้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษา มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ก็ยังมีความเคลือบแคลงสงสัย ในด้านคุณภาพของการประถมศึกษา ทั้งที่เกี่ยวข้องถึงคุณภาพ หรือทักษะพื้นฐานเดิมของเด็ก ความสามารถในการสอนของครู ความพร้อมของสื่อในการเรียนการสอน ความช่วยเหลือเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง และความเป็นหุ้นส่วนของนักวิชาการและสถาบันการศึกษาระดับสูงในพื้นที่ และที่สำคัญคือการบริหารจัดการและความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน/ศูนย์เด็กเล็ก ทำให้การเรียนการสอนในระดับนี้ไม่สร้างประสบการณ์จริงให้แก่นักเรียนเท่าที่ควร จากการศึกษาวิจัยก็พบอยู่เสมอว่า ความรู้ความสามารถของเด็กในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ

2.3 ระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ยังเป็นการเรียนหนังสือแบบดั้งเดิม คือการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาแบบเก่า ๆ เรียนด้วยระบบการติวมากกว่าการสร้างประสบการณ์ชีวิตมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานให้แก่นักเรียน แม้ในแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการจะได้ชี้แนวทางในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนในระดับนี้ไว้ว่า ให้สามารถเข้าเรียนต่อและพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้สอนผู้บอกแทนที่จะทำหน้าที่ในการป้อนข้อมูลและสารสนเทศให้นักเรียน นักเรียนในปัจจุบันยังเป็นเพียงผู้ ฟังและจดบันทึก แทนที่จะเป็นผู้ทำโดยนำเอาข้อมูลความรู้มาจัดสร้างให้เป็นความรู้ใหม่ขึ้น

สมรรถนะของนักเรียนมัธยมด้านความรู้ความคดียังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำทุกด้าน โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ความสามารถในวิชาภาษาไทยและอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวนค่อนข้างมากที่เขียนเรียงความภาษาไทยไม่ค่อยได้

3. ด้านผลลัพธ์ของการศึกษา

3.1 ระดับก่อนประถมศึกษา ผลลัพธ์ที่ต้องการคือการสร้างความพร้อมและวุฒิภาวะให้แก่เด็กวัยนี้สำคัญ แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าโรงเรียน /ศูนย์เด็กเล็กหลายแห่งกลับมุ่งเน้นไปที่การเรียนหนังสือ การให้เด็กอ่านหนังสือโดยการบังคับอาจเป็นการทำร้ายจิตใจเด็ก ทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อระบบโรงเรียนตั้งแต่แรก การเล่นและการเรียนของเด็กวัยนี้จึงควรต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ

3.2 ระดับประถมศึกษา หากได้เด็กที่ผ่านการเรียนมาจากชั้นเด็กเล็ก ที่ได้เตรียมความพร้อมมาอย่างดี ย่อมทำให้การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาง่ายขึ้นมาก เพราะเด็กเข้าใจและมีประสบการณ์มาแล้ว ถึงกระนั้นก็ตาม เรายังพบว่าการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร ทำให้เด็กไปเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาด้วยความยากลำบาก การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ยังมุ่งเน้นความจำ ขาดการให้เด็กได้ปฏิบัติที่เป็นชีวิตจริง มาตรฐานที่คำนึงถึงยัง

เป็นเพียงมาตรฐานด้านเนื้อหาสาระตามหลักสูตร แต่ขาดมาตรฐานด้านทักษะและการปฏิบัติงาน การประเมินผลยังมุ่งเน้นรายงานเป็นระดับคะแนน มากกว่าจะรายงานว่าเด็กทำอะไรได้บ้าง เช่น อ่านหนังสือได้คล่อง นาฬิกาที่ค่า บวกเลขได้คล่องแคว่อย่างไร ลบเลขได้คล่องเป็นอย่างไร เป็นต้น

3.3 ระดับมัธยมศึกษา ในระดับนี้ เราต้องการผลลัพธ์ที่บังเกิดทักษะหลาย ๆ อย่างขึ้นกับตัวผู้เรียน ทั้งทักษะด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข และทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ วิจัย ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นเองโดยเพิ่มพูนสติปัญญาอย่างหลากหลาย ทั้งด้านมิติสัมพันธ์ ดนตรีสัมพันธ์ ภาษา การคิดคำนวณ ความสามารถทางกาย การปรับตัวเข้าสังคม และการเข้าใจตนเองเหล่านี้ แต่ปัจจุบันพบว่า ความสามารถของนักเรียนเพียงสองอย่างที่มีมุ่งเน้นเป็นอันมาก คือ ภาษาและคณิตศาสตร์ แต่ผลที่ได้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ แล้วยังไม่อยู่ในขั้นที่น่าพอใจ จนทำให้นักเรียนร้องทุกข์ว่าขาดทักษะในการเขียนและการเขียนแบบอ้างอิง ขาดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่าง ๆ เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้คำนึงถึงความสำคัญในการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น จึงนำหลักการวิเคราะห์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการวิเคราะห์ผลการประเมินผลคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 4 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 5) โดยนางลักษณวิรัชชัย (2550 : 7) ได้ให้เหตุผลถึงความสำคัญของหลักการดังกล่าวจะทำให้ได้สารสนเทศสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการประเมิน และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้มีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 จากเล่มใดเล่มหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน ร่วมพัฒนา และตัดสินใจกำหนดแนวทางนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และตรงกับผลการประเมินคุณภาพภายนอก อันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ .ศ. 2549 – 2553 รวม 340 ฉบับ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายข้อ และดัชนีชี้ ของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลสรุปการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน รอบที่ 2
5. เพื่อศึกษาผลสรุปจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมิน คุณภาพภายนอก รอบที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลสถานศึกษาให้สามารถ ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาให้เป็นระบบ ต่อเนื่อง อย่างยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การสังเคราะห์ผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน รอบที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่นเขต 1 2 3 4 และ 5) ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2553 จำนวน 340 แห่ง
2. เนื้อหา มุ่งสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น 1 2 3 4 และ 5) ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ .ศ. 2549 – 2553 จำนวน 340 แห่ง ตามมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมิน มาประยุกต์ใช้กับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) รอบที่ 2 (พ.ศ.2549-2553) หรือเรียกเรียกว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ ด้านครู 2 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ และด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน 15 ตัวบ่งชี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสังเคราะห์เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ .ศ. 2549 – 2553 จำนวน 340 แห่ง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้

1. ตัวแปรข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาประกอบด้วย พื้นที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับชั้นที่เปิดสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ .ศ.ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวนครู ขนาดของสถานศึกษา จำนวนผู้ประเมินคุณภาพภายนอก และหน่วยประเมิน
2. ตัวแปรข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายชื่อและตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านผู้บริหาร และตัวบ่งชี้
3. ตัวแปรข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้ วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงสถานศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ตัวแปรข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้วิเคราะห์ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายมาตรฐาน และภาพรวมของสถานศึกษา ได้แก่ ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ตัวแปรข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่อยู่ในรูปของข้อความ ได้แก่ จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ตัวแปรข้อมูลเชิงคุณภาพที่อยู่ ในรูปของข้อความ ได้แก่ นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 4 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 5 มีอำนาจหน้าที่การกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาลำดับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่

2. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3. **มาตรฐานการศึกษา** หมายถึง มาตรฐานการศึกษาชั้นพื้นฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนดให้เป็นมาตรฐานประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ ด้านครู 2 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ และด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน 15 ตัวบ่งชี้

4. **ข้อมูลทั่วไป** หมายถึง ข้อมูลของสถานศึกษาประกอบด้วย พื้นที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับชั้นที่เปิดสอน ระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน ปี พ .ศ. ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวนครู ขนาดของสถานศึกษา จำนวนผู้ประเมินคุณภาพภายนอก และหน่วยประเมิน

5. **การประเมินคุณภาพภายนอก** หมายถึง มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนดสำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาทุกระดับสำหรับเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งกระทำโดยบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน หรือสิ่งที่ถูกประเมิน และมีความชำนาญในวิชาชีพของการประเมินเพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

6. **การประเมินแบบอิงเกณฑ์** หมายถึง การประเมินมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ตามเกณฑ์ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด โดยตัวบ่งชี้คิดเป็นร้อยละ และมาตรฐานคิดเป็นค่าเฉลี่ย มีระดับคุณภาพ 4 ระดับ คือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก

7. **การประเมินแบบอิงสถานศึกษา** หมายถึง การประเมินที่พิจารณาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ การบรรลุมาตรฐาน / เป้าหมายของสถานศึกษา คิดเป็นคะแนน มีระดับคุณภาพ 4 ระดับ คือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก

8. **ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา** หมายถึง เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารับรอง จำนวน 340 เล่ม

9. **การศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

10. **การรับรองคุณภาพภายนอกเป็นภาพรวมของสถานศึกษา** หมายถึง การรับรองมาตรฐานการจัด การศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม โดยพิจารณา ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 14 มาตรฐาน

11. **มาตรฐานด้านผู้เรียน** หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 – 7

12. **มาตรฐานด้านครู** หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 8 – 9

13. **มาตรฐานด้านผู้บริหาร** หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 10 – 14

14. **การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก** หมายถึง การวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์การประเมินคุณภาพภายนอกจาก เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ.2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

15. **นวัตกรรมที่เป็นเลิศ** หมายถึง สิ่งที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2553

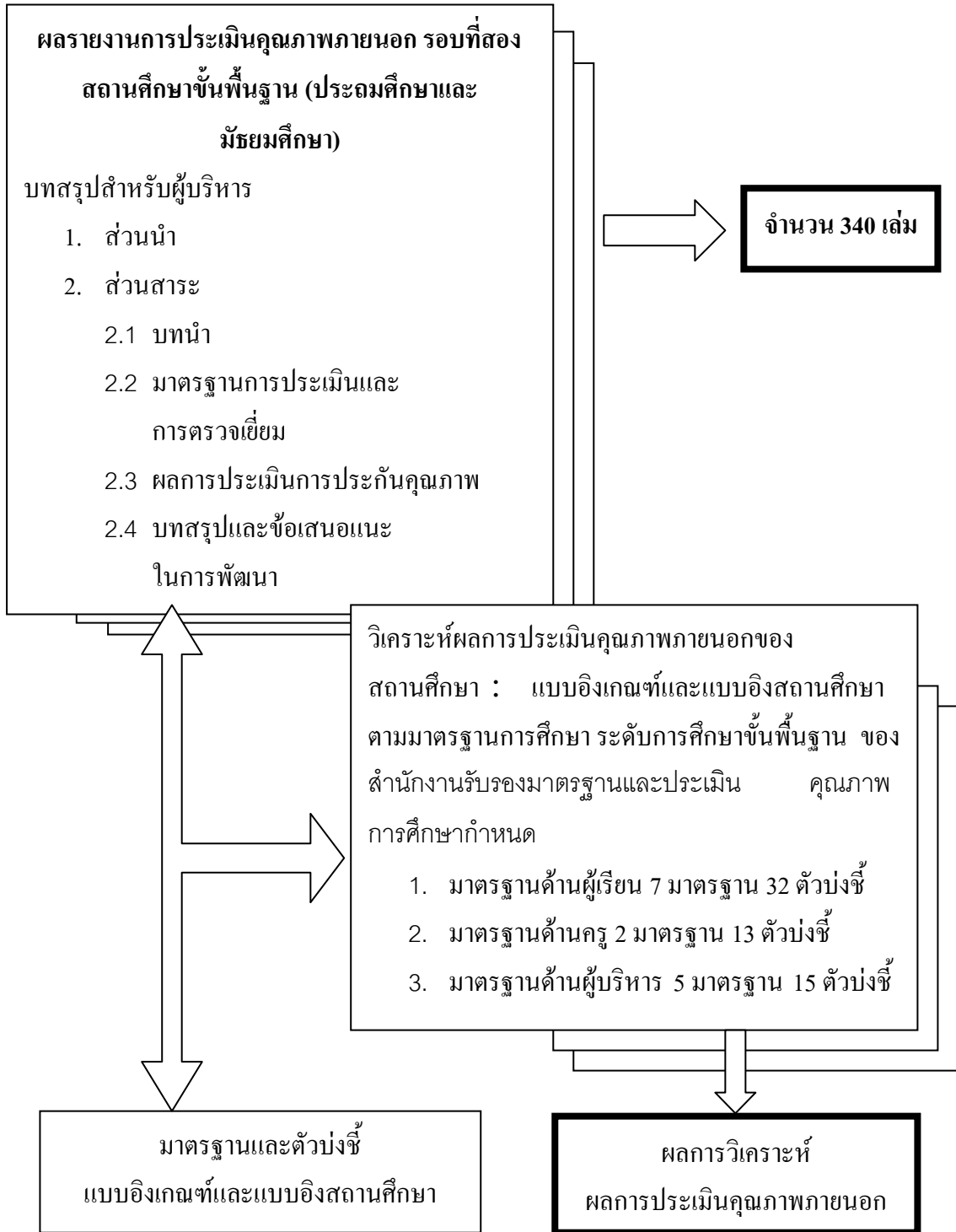
16. **ขนาดของสถานศึกษา** หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่จำแนกตามจำนวนนักเรียน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นองค์การมหาชนกำหนดขึ้น

ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 2,000 คนขึ้นไป

ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง 1,001 – 2,000 คน

ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง 301 – 1,000 คน

ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง 1 – 300 คน

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวทางการสังเคราะห์ผลประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น
2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน(ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)
3. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ประถมและมัธยมศึกษา
4. แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2
5. การวิเคราะห์รายงานผลการประเมิน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น

เพื่อให้การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และหลักการดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้น เพื่อเป็นแนวในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีความเข้าใจในสาระสำคัญที่เป็นแนวคิด วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ภารกิจขั้นต้นและแนวปฏิบัติ ผลสำเร็จที่คาดหวังและกฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องตามโครงสร้างองค์กรและการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ซึ่งบุคคลากรผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามารถนำไปกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2546 คำนำ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น แบ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น ออกเป็น 5 หน่วยงาน คือ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น 1 2 3 4 และ 5 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 16 กำหนด การศึกษาในระบบมี สองระบบ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548: 16-17).

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักวิทยบริการ. 2552: ออนไลน์) ดังนี้

มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในการบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้ผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง แล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” (Basic Education) เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ในสหรัฐอเมริกา การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง “การสอนให้มีทักษะในการสื่อสาร คิดคำนวณ และเข้าสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ รู้จักโลกแห่งการงาน หน่วยสวัสดิการสังคม ทำงานกับนายจ้างได้ รู้จักการบริโภคที่เหมาะสม รู้จักการปรับปรุงสุขภาพ” (Cartwright.1970: 407) ตามความหมายนี้มุ่งถึงการศึกษาเบื้องต้นเป็นสำคัญ องค์การยูเนสโก ซึ่งเป็นศูนย์รวมของนานาชาติในด้านการศึกษา ได้ให้คำนิยามการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า (สำนักวิทยบริการ. 2552: ออนไลน์)

“การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิดความอยากรเรียนอยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น” (Edgar Faure. 1972: 162)

ในที่ประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All : WCEFA) ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมจอมเทียนประเทศไทย เมื่อปี 1990 ที่ประชุมพอใจที่จะใช้คำว่า “การตอบสนองความต้องการทางการเรียนขั้นพื้นฐาน” (meeting basic learning needs” มากกว่าการใช้ชื่อ “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” (Basic Education) อย่างไรก็ตามต่อ ๆ มา คำว่า “ความต้องการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน” (basic learning needs) ก็ได้มีการนำไปใช้แทนกันอยู่บ่อย ๆ ในการประชุมครั้งนั้น ได้มีการให้นิยามศัพท์ 2 คำไว้ดังนี้ (สำนักวิทยบริการ. 2552: 2-6. ออนไลน์)

ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic learning needs) หมายถึง ความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่จำเป็นสำหรับบุคคลเพื่อความอยู่รอด ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ต่อเนื่อง

การศึกษาพื้นฐาน (Basic education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่นการศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาพื้นฐานยังขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 3, 8) ได้นิยามการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา แต่ไม่ได้ลงรายละเอียดดีกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประกอบไปด้วยระดับชั้นใดบ้างจะเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย หรือจะเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเมื่อพิจารณารายละเอียดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว พบว่า มาตรา 16 ได้แบ่งการศึกษาในระบบไว้ 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา และได้ขยายความการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษา ซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การศึกษาพื้นฐานมิได้หมายความว่าจำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้นเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่มีโอกาสได้เข้าเรียนด้วย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวไว้ในหมวดที่ 3 แนวนโยบายการศึกษาว่า “5. ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัด และขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ” ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าทางราชการไทยได้ถือว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบเขตครอบคลุมถึงการศึกษาระดับมัธยมด้วย (แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2535: 43).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ว่า “มาตรา 43 บุคคล ย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย-- ” ซึ่งเป็นการยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบเขตขยายถึงการศึกษาระดับมัธยมปลายซึ่งใช้เวลาเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาสิบสองปี (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 2540: 60).

สรุปได้ว่า การศึกษาพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่จัดให้ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลักษณะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัญหาอุปสรรค

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถศึกษาจากเอกสาร ดังต่อไปนี้ (สำนักวิทยากร. 2552: ออนไลน์).

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)
- แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในช่วงแผนพัฒนา ฯ ระยะที่ 8

(พ.ศ. 2540 - 2544)

- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523
- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นได้พบสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

1. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 43 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวเป็นความนำของแผนว่า “รัฐมีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาคือหัวใจที่จะเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย รัฐตระหนักว่าการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ได้ดีเท่าที่ควร ” และมีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ การสร้างความเจริญงอกงามทางปัญญา ความคิด จิตใจ และคุณธรรม การใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่และความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกันกับการพึ่งตนเองพร้อมด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลทั้งในด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้สมดุลกลมกลืนกัน โดยที่จะเปิดโอกาสให้บุคคล ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ และกำหนดการ

ศึกษาตามแนวระบบโรงเรียนไว้เป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีได้กำหนดไว้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เช่นระดับประถมศึกษาที่กำหนดไว้ 6 ปี แต่เนื่องจากการศึกษาระดับนี้มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนของเด็ก แผนการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแนวนโยบายในข้อ 3 เอาไว้ว่า

“ข้อ 3. ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา” และได้ระบุไว้ในหมวดที่ 3 ข้อ 5 ถึงการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมัธยมว่า

“ข้อ 5. ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น”

1.2 การบังคับเข้าเรียน และการจัดแบบให้เปล่า

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และ มาตรา 43 ที่ว่า การเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน รัฐจะไม่เก็บค่าใช้จ่าย

-พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้บัญญัติไว้ว่า “มาตรา 6 ให้ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้าเว้นแต่เป็นผู้ สอบได้ชั้นประถมปีที่หกตามหลักสูตร หรือหลักสูตรอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ข้อสังเกต พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ไม่ได้ระบุไว้ที่ใดว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับ เป็นการศึกษาให้เปล่า ซึ่งต่างกับ พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 7 ว่า “โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาล สอนให้โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน...”

-แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุในหมวด 3 ข้อ 4 ไว้ว่า “สถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า ” ข้อสังเกตแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นเพียงแนวการดำเนิน งามของรัฐเกี่ยวกับการศึกษา ไม่มีผลบังคับให้ต้องปฏิบัติเช่นกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ทางราชการก็ได้ถือปฏิบัติว่า การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาให้เปล่า ตามที่ได้เคยปฏิบัติต่อ ๆ กันมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

จากข้อ 1.2 จะเห็นได้ว่า ได้มีการกล่าวถึงการศึกษาภาคบังคับไว้ในเอกสารต่าง ๆ

คือ

1. หน้าที่ในการเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ มีกล่าวไว้ในมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2533

2. การจัดการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่า มีกล่าวไว้ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 (เลิกใช้แล้ว) และข้อ 4 หมวด 3 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีข้อที่ควรสังเกตว่าพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่าแต่อย่างใด

3. จำนวนปีตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้กำหนดชั้นการศึกษาภาคบังคับไว้ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี (ไม่กำหนดว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ) ในขณะเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดไว้ในหมวด 3 ข้อ 5 ให้การศึกษาระดับมัธยมเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน (ไม่ได้กล่าวว่าเป็นการศึกษาภาคบังคับ)

4. อายุของผู้อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ มีระบุไว้ในเอกสารฉบับเดียวคือพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด จะต้องเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้า ปีที่สิบห้า (เว้นแต่จะสอบไล่ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อน)

1.3 การยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มาตรา 8 ได้กำหนดไว้ว่า เด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ความบกพร่องในทางร่างกายและจิตใจ เป็นโรคติดต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพ ไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพและไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน มีความจำเป็นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีตาม ข้อ 3 ถ้าผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพมีเด็กซึ่งต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาพร้อม กันหลายคน ให้ยกเว้นเพียงหนึ่งคน ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวง ตามความใน พ.ร.บ. ข้างต้น ขยายความว่า โรคที่อาจขอยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนได้แก่ โรคเรื้อนและวัณโรคในระยะอันตราย ส่วนความจำเป็นที่อาจขอยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียน ได้แก่ อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนให้ เป่าตามเส้นทางคมนาคมเกิน 3 กิโลเมตรหรือมีอุปสรรคต่อการเดินทางเช่นสภาพภูมิประเทศเป็นป่าภูเขาและแม่น้ำ

1.4 การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้ในมาตรา 43 ดังนี้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

“การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และได้กล่าวไว้ในมาตรา 289 อีกแห่งหนึ่งว่า“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะ จัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อ มาตรา 43 และ 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ที่ว่าไม่ขัดต่อมาตรา 43 ก็คือ การมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่วนมาตรา 81 ก็คือ แนวทางในทางจัดการศึกษา เช่น ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในหมวดที่ 3 ข้อ 17 ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

“ปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการศึกษาของชุมชน” จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจไว้ด้วย แต่ได้ขยายความไว้ว่า นอกจากกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นแล้ว ยังต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษาด้วย แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดนโยบายการศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความพยายามที่รัฐจะขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเดิม 6 ปี ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษาและเป็นการศึกษาภาคบังคับ ออกไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นสองตอน ตอนละ 3 ปี คือมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้ (การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

“การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการงาน และอาชีพตามควรแก่วัย”

“การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือเพื่อให้เพียงพอแก่การประกอบกิจการงานและอาชีพที่ตนถนัด ทั้งอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งส่งเสริม

ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบกิจการงาน และอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข” สำหรับแนวทางการจัดการศึกษานั้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะเอาไว้ในเรื่องการจัดเครือข่ายการเรียนรู้และบริการการศึกษาเพื่อปวงชนว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

1. ขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบและ วิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด และความสามารถพิเศษของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทห่างไกล ในเขตชุมชนแออัดในเมือง เขตภูเขาและชายแดน รวมทั้งเด็กที่ต้องย้ายถิ่นตามพ่อแม่ ผู้ปกครองไปประกอบอาชีพ สามารถได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมอย่างทั่วถึง
2. ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการรับเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อกระจายโอกาสในการเข้ารับการศึกษาให้เป็นธรรม ” และสิ่งสำคัญยิ่งในขณะนี้ คือ มาตรา 43 แห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นับเป็นนิมิตหมายที่ดียิ่งที่ประชาชนจะได้ทราบเจตนารมณ์ของรัฐที่หวังจะยกระดับคุณภาพของประชาชนให้ทัดเทียมกับอารยะประเทศทั้งหลาย

ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาไทย ควรต้องวิเคราะห์และพิจารณาปัญหาและอุปสรรคจากระบบต่าง ๆ ทั้งระบบการศึกษาโดยรวมเช่น ระบบบริหารจัดการในโรงเรียน ระบบการเรียนการสอน และระบบการวัดผลประเมินผล เป็นต้น (การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

ระบบการบริหารจัดการ การศึกษาไทยอาจได้ชื่อว่ามีการบริหารจัดการแบบรวมอำนาจ ๑ ศูนย์กลางอย่างสูง (highly centralized bureaucracy) ตามระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในสมัยเริ่มต้นการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น โรงเรียนก็ได้รับสถานะเป็นนิติบุคคลดังเช่นวัดในปัจจุบัน โดยมีการบริหารจัดการหลายอย่างที่ระดับโรงเรียน ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมี รมที่จัดการศึกษาหลายกรมเช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษา ขั้นเด็กเล็กส่วนใหญ่ และมัธยมศึกษาบางส่วน กรมสามัญศึกษารับผิดชอบโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่และการศึกษาพิเศษ สำนักงานการศึกษาเอกชนรับผิดชอบสถานศึกษาเอกชน กรมการศาสนา รับผิดชอบโรงเรียนบางส่วน รวมทั้งศูนย์เด็กเล็ก กรมอาชีวศึกษารับผิดชอบสถานศึกษาด้านอาชีพ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

ปัจจุบันจะพบว่า การปฏิบัติงานในโรงเรียน/สถานศึกษานั้นมีหลายสิ่งหลายอย่างที่มีได้เกิดขึ้นจากความต้อง การของชุมชนโรงเรียน แต่มาจากส่วนกลางโดยจัดทำออกมาเป็นกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และข้อบังคับต่าง ๆ ทำให้ส่วนท้องถิ่นคือโรงเรียน/สถานศึกษาเกือบไม่มีสิทธิในการคิดสร้างสรรค์ของตนเอง จึงทำให้โรงเรียน/สถานศึกษาต้องปฏิบัติงานในรูปแบบประจำที่ติดอยู่ในกรอบ

ขาดการพัฒนาที่มาจากวิสัยทัศน์ของชุมชนโรงเรียน และไม่สามารถจะสร้างแผนยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงโรงเรียนที่ดีได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

ระบบการบริหารจัดการระดับโรงเรียน/สถานศึกษา ความจริงโรงเรียน/สถานศึกษาเป็นหน่วยพัฒนาผู้เรียนโดย ตรง ชุมชนโรงเรียนที่ประกอบด้วยครู พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีส่วนร่วมมือกันวางแผนปรับปรุงโรงเรียน สร้างสรรค์ความเป็นเลิศให้เยาวชนของตนอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งรับผิดชอบในคุณภาพการศึกษา แต่การปฏิบัติในปัจจุบันของไทยก็คือ โรงเรียนปฏิบัติงานตามลำพังในกลุ่มครู ที่ได้มีครูใหญ่ที่ดีมีความรับผิดชอบสูง ไม่ทิ้งโรงเรียน พร้อมด้วยมีครูอาวุโสที่เสียสละ มีครูชั้นมืออาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างพร้อมเพียงก็สามารถจะดำเนินการไปได้ อย่างดีมีคุณภาพ แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ของไทยมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะการบริหารบุคลากรอยู่ในอำนาจของผู้อื่น ตัวอย่างเช่นโรงเรียนต้องการครูสอนวิชาหนึ่งแต่หน่วยเหนืออาจส่งครูที่ถนัดในวิชาอื่นมาให้โรงเรียนขาดภาวะผู้นำเพราะหน่วยเหนือจัดการเสียเอง การที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการจัดการในระบบโรงเรียนยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญอีกหลายประการเช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีหุ้นส่วนของโรงเรียนกับสถาบันการศึกษาระดับสูง การช่วยเหลือทางวิชาการ สื่อ และสังคมเทคโนโลยีทางการสอนของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

ระบบการเรียนการสอน การสอนของครูยังเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนลด ออกเลียนความรู้มากกว่าการป้อนข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ของผู้เรียนเอง ปัจจุบันการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในรูปที่ครูบอกให้ทำ กำหนดโจทย์เลขให้คิด และมีความรู้เท่าที่ครูบอกหรือเท่าที่ครูกำหนด คิดนอกเหนือจากที่ครูบอกไม่ได้ หรือตั้งโจทย์เลขของตนเองและแก้ปัญหาโจทย์นั้น ๆ ของตนเองไม่ได้ นับเป็นการเรียนที่ไม่เป็นความสุขและไม่ทำทนายให้อยากเรียน ความสุขของผู้เรียนน่าจะเกิดจากการทำงานที่ตนชอบและทำได้สำเร็จ เมื่อเรียนไม่มีความสุข ในที่สุดเด็กก็ถูกทำร้ายจิตใจทั้งจากครูและพ่อแม่ผู้ปกครองของตนเอง การเรียนการสอนเป็นเรื่องใหญ่ที่ทุกฝ่ายจะต้องทุ่มเท ใช้พลังงานและพลังความคิดในการจัดการเรียนการสอนในการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาคน มิใช่การเรียนการสอนเพียงเพื่อเลือกสรรคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

ระบบการวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผลเป็นระบบที่สำคัญอีกระบบหนึ่งของระบบการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนนั้นเป็นผู้ชำนาญการในระดับมืออาชีพ เป็นนักวิจัย (teachers as researchers) และพัฒนา เพราะการวัดผลประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล และนำข้อมูลมาแก้ไขปัญหาที่เกิดกับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน นับว่าสามารถเอาข้อมูลจากการวัดประเมินนักเรียนมาจัดการในด้านการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และการสอนของตนได้ มิใช่ นำเอาผลการวัดและประเมินมาใช้เพียงแค่การตัดสินได้- ตก

หรือการจัดทำระดับคะแนน และใช้คะแนนเป็นเครื่องมือทำร้ายจิตใจเด็ก ดังที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า การวัดและประเมินผล เช่นวิธีการทดสอบอย่างผิวเผินจากการใช้ข้อสอบแบบปรนัยไม่สามารถเขียนข้อสอบที่วัดให้ลึกซึ้งได้ ขาดการวัดผลด้านการปฏิบัติ และชี้ให้เห็นว่า มิได้สอนให้เด็กปฏิบัติงานและสอนให้เป็นชีวิตจริงหรือได้ประสบการณ์จริง และมีได้กำหนดมาตรฐานและ/หรือตัวบ่งชี้ด้านการปฏิบัติงานอันเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการศึกษา การรู้ระดับคะแนนไม่สามารถบอกได้ว่านักเรียนทำอะไรได้บ้าง ผู้ปกครองจึงไม่สามารถช่วยเหลือลูกได้เท่าที่ควร คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: ออนไลน์).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552: ออนไลน์) กล่าวไว้ถึงหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

1. หลักการพัฒนา ผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย
2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น และประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก
3. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับการมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม
4. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และตอบสนองความต้องการท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องระหว่างสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา . 2545 : 31, 53) หมวดสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย ได้กล่าวถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในมาตรา 43 โดยระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 ต้องการจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น และได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็น แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อาศัยอำนาจในมาตรา 16 ได้ประกาศใช้กฎกระทรวง ว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ .ศ. 2546 (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2548 : 65 – 66) ได้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แบ่งออกเป็นสามระดับ ดังนี้

1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่มีอายุ สามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2) การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่ง งามวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

3) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ

(ก) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรี ยนได้พัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบ การงานและอาชีพตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

(ข) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

ข้อ 2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามข้อ 1.3) (ข) แบ่งเป็นสองประเภท ดังนี้

1) ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2) ประเภทอาชีพศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

นอกจากนี้ มาตรา 17 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 9) กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ

โดยสรุปแล้ว การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วยการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หรือ การศึกษาปฐมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย และถือว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่บริการ สนับสนุน และส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในวัยเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ฉะนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

3. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ให้นิยามมาตรฐานการศึกษาว่า เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (กศ.น.บ้านแพรง. 2552: ออนไลน์).

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา . (2552: ออนไลน์). ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้เป็นหลักการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความหมายของมาตรฐานการศึกษาคือ ข้อกำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้เป็นหลักการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548: 6).

ดังนั้นมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา จะต้องประกอบด้วยตัวบ่งชี้ และเกณฑ์พิจารณาสำหรับประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รอบที่สอง (พ.ศ.2549-2553)

3.1 มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษา รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 2-45. ออนไลน์)

3.1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (1, 2)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (7)

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา(8)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (4)

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5)

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (6)

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (3)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บท้ายมาตรฐานเพื่อเป็นการประเมินคุณภาพภายนอก แสดงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.1.1 ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ (1.1)
- 1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต (1.2)
- 1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที (1.3)
- 1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณาโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว (1.4)
- 1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (1.5)
- 1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (2 , 2.1, 2.2, 1.5)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตมี 5 ตัวบ่งชี้

- 2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพสุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ (7.1)
- 2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนักส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ (2)
- 2.3 ผู้เรียน ไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ (7.3)
- 2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น (7.4)
- 2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ (8.1)

3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรีนาฏศิลป์ โดยไม่
ขาดหลักสูตร(8.2)

3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ(8.3)

3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดี
งามของท้องถิ่นและของไทย (1.6, 15.5, 15.6)

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่าง
เป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์การ (4.1)

4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง (4.2,
4.3)

4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (4.4)

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้
คือ คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบ
ระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.
3 และ ม.6

5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ
เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
รอบตัว (6.1)

6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียนสนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ(6.2)

6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา (6.3)

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้

7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.1, 3.5)

7.2 ผู้เรียนรักการทำงานสามารถปรับตัวและทำงานเป็นที่มั่งคั่ง (3, 3.4)

7.3 ผู้เรียนมีความรู้ลึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ (3.5)

3.1.2 มาตรฐานด้านครู มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ (9)

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (10)

3.1.2.1 ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้

8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม (9.1, 9.2, 9.3, 9.4)

8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป (9.5)

8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด (9.6)

8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด (12.4)

8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ (9.7)

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมี
ประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการ
สอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

9.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพ
การสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.8 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอน
และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ(11)

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็น
ระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (12, 13)

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ (14, 15, 16)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการ
เรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (14)

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการ
พัฒนาการศึกษา (17, 18, 14.7)

3.1.3.1 ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหาร
จัดการ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการ
ทำงาน (11.1)

10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (11.2)

10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทาง
วิชาการ (11.2, 11.3)

10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการ
บริหาร (11.4)

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงาน
อย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการ
บริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม(12.1, 12.2, 12.4, 13.1, 13.4)

11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์ (13.2)

11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการ
ตรวจสอบ ถ่วงดุล (13.2, 13.3,13.5)

11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไป
ตามกฎกระทรวง (12.3)

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน
โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้
ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ (16)

12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(14)

12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน
หลากหลาย (15)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มี
สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้

13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล
ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียน
และท้องถิ่น (14.1 , 14.2, 14.3)

13.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการ
เรียนรู้ (14.4)

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับ
ชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และ
ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (17, 18, 14.7)

14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ
ชุมชนในการพัฒนาการศึกษา(14.7, 14.2, 17.2, 18.2)

3.2 มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินภายนอก
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมและมัธยมศึกษา รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553)

3.2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละ
มาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้
คือ

1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ (1.1)

เกณฑ์การพิจารณา

1.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มาโรงเรียนทันเวลา

1.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาโดยเฉพาะ
การเข้าแถว เคารพธงชาติและปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ

1.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมการเรียนรู้และรับผิดชอบต่องานที่ครู
มอบหมาย

1.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่แต่งกายเรียบร้อยในสถานการณต่าง ๆ

1.1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่เดินผ่านครูและผู้ใหญ่อย่างสุภาพ
เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ

1.1.6 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต (1.2)

เกณฑ์การพิจารณา

1.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบการสอบและไม่ลอก
การบ้าน

1.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ทรัพย์สินไม่สูญหาย

1.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่พูดแต่ความจริง (ไม่โกหก)

1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที (1.3)

เกณฑ์การพิจารณา

1.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รัก เคารพ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และแสดงออกซึ่ง
การตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม

1.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ และ
แสดงออกซึ่งการตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม

1.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว

(1.4)

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักการให้เพื่อส่วนรวมและเพื่อผู้อื่น
- 1.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการมีน้ำใจให้ช่วยเหลือผู้อื่น
- 1.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งของเพื่อผู้อื่น

1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (1.5)

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้ทรัพย์สิน และสิ่งของของโรงเรียนอย่างประหยัด
- 1.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า
- 1.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมการประหยัด เช่น กิจกรรมรีไซเคิล เป็นต้น
- 1.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้น้ำ ไฟ และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ทั้งของตนเองและของส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (2 , 2.1, 2.2, 1.4)

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.6.1 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญตนเพื่อส่วนรวม
- 1.6.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 1.6.3 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้

2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ (7.1)

เกณฑ์การพิจารณา

- 2.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า
- 2.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
- 2.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสุขนิสัยที่ดีและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามวัยได้

2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ (7.2)

เกณฑ์การพิจารณา

- 2.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- 2.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- 2.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการตรวจร่างกาย การทดสอบเกี่ยวกับการเห็น การได้ยิน และมีรายงานผลการตรวจร่างกาย
- 2.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสมรรถภาพ /มีร่างกายแข็งแรงตามเกณฑ์ มาตรฐานสมรรถภาพ ทางกายของสถานศึกษา
- 2.3 ผู้เรียน ไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ (7.3)

เกณฑ์การพิจารณา

- 2.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
- 2.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะการปฏิเสธ และชักชวนไม่ให้เพื่อนเสพยาเสพติด
- 2.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่เสพสิ่งเสพติดตลอดจากสิ่งมอมเมา
- 2.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักประโยชน์และโทษของการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) และเกมคอมพิวเตอร์
- 2.3.5 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสำนึกแห่งความปลอดภัย และการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง การระมัดระวังตนในการใช้ชีวิตประจำวัน การรู้จักรักษานวลสงวนตัว และการป้องกันทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม
- 2.3.6 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นอบายมุข และการพนัน
- 2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น(7.4)

เกณฑ์การพิจารณา

- 2.4.1 ร้อยละของผู้เรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักให้เกียรติผู้อื่น

2.5 ผู้เรียนรำเงงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น (7.5)

เกณฑ์การพิจารณา

- 2.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่หน้าตาท่าทางรำเงงแจ่มใส
- 2.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีกิจกรรมนันทนาการกับเพื่อนตามวัย
- 2.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ยิ้มแย้มพูดคุยทักทายเพื่อนครู และผู้อื่น
- 2.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ากับเพื่อนได้สละเป็นที่รักของเพื่อน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี

4 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ (8.1)

เกณฑ์การพิจารณา

- 3.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรัก และสนใจงานศิลปะ และการวาดภาพ
- 3.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นประจำอย่างน้อย 1 อย่าง
- 3.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านศิลปะและการวาดภาพที่ตนเองภาคภูมิใจ
- 3.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลป์ได้

3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี ธิ/นาฏศิลป์โดยไม่ขัดหลักศาสนา (8.2)

เกณฑ์การพิจารณา

- 3.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมด้านดนตรี /นาฏศิลป์ หรือการร้องเพลง
- 3.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีเป็นประจำอย่างน้อย 1 อย่าง
- 3.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์ หรือการร้องเพลง
- 3.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานด้านดนตรีนาฏศิลป์ได้

3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ (8.3)

เกณฑ์การพิจารณา

3.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ชอบดูกีฬาและดูกีฬาเป็น

3.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา /นันทนาการเป็นประจำ

อย่างน้อย 1 ประเภท

3.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

3.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้แพ้รู้ชนะ มีน้ำใจนักกีฬา

3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วม กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดั่งงามของ
ท้องถิ่นและของไทย (1.6, 15.5, 15.6)

เกณฑ์การพิจารณา

3.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดี
งามของท้องถิ่นและของไทย

3.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณี
เป็นประจำอย่างน้อย 1 ประเภท

3.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดี
งามของท้องถิ่นและของไทย

3.4.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถนำศิลปวัฒนธรรม และประเพณีมา
พัฒนาเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ
และมีการคิดแบบองค์รวม (4.1)

เกณฑ์การพิจารณา

4.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจำแนกแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งใด
สิ่งหนึ่งหรือ เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง

4.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจัดลำดับข้อมูลได้อย่างถูกต้องและ
เหมาะสม

4.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ได้
อย่างถูกต้อง

4.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจัดกลุ่มความคิดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ถูกต้อง เช่น การพูดหน้าชั้นตามที่กำหนด เป็นต้น

4.1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ได้อย่างตรงประเด็น เช่น การตรวจคำบรรยายภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ เป็นต้น

4.1.6 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปสาระและเชื่อมโยงเพื่อนำมาวางแผนงานโครงการได้ เช่น การเขียนโครงการ หรือ รายงาน เป็นต้น

4.1.7 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปเหตุผลเชิงตรรกะ และสร้างสิ่งใหม่ได้ เช่น การเขียนเรียงความ เขียนเรื่องสั้นได้ เป็นต้น

4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง (4.2, 4.3)

เกณฑ์การพิจารณา

4.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิจารณ์สิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผ่านการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล

4.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลความคิดต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล

4.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเลือกความคิดหรือทางเลือกที่เหมาะสม

4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ (4.4)

เกณฑ์การพิจารณา

4.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถรวบรวมความรู้ความคิดเดิมแล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่ตามความคิดของตนเองได้อย่างมีหลักเกณฑ์

4.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถคิดนอกกรอบได้

4.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานเขียน/งานศิลปะ/งานสร้างสรรค์

4.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถพัฒนาและริเริ่มสิ่งใหม่

4.3.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้อย่างมีเหตุผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับปี ใน 8 กลุ่มสาระ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 (5.2)

5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

- 5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

เกณฑ์การพิจารณา 5.1 – 5.8

- 5.1.1-5.8.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ
ระดับดี ในระดับชั้น ป.3
- 5.1.2-5.8.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ
ระดับดี ในระดับชั้น ป.6
- 5.1.3-5.8.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ
ระดับดี ในระดับชั้น ม.3
- 5.1.4-5.8.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติ
ระดับดี ในระดับชั้น ม.6

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้เรียน ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีผลการเรียนรวบยอด ระดับชาติ ระดับดี	ผู้เรียน ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีผลการเรียนรวบยอด ระดับชาติ ระดับดี	ผู้เรียน ระหว่าง ร้อยละ 75 -89 มีผลการเรียนรวบยอด ระดับชาติ ระดับดี	ผู้เรียน ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีผลการเรียนรวบยอด ระดับชาติ ระดับดี

ระดับดี หมายถึง มีผลการเรียนรวบยอดระดับชาติตามที่ได้กำหนดว่ามีคะแนนอยู่ในระดับดี ในกรณีที่
ใช้ผลการเรียนที่เขตพื้นที่ทดสอบจะใช้ค่าคะแนนที่เขตพื้นที่กำหนดว่าอยู่ในระดับดี

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

- 6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

เกณฑ์การพิจารณา

6.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่อ่านหนังสือนอกหลักสูตร อย่างน้อยเดือนละ 1 เล่ม

6.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่อ่านวารสารและหนังสือพิมพ์เป็นประจำ

6.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปประเด็นและจัดบันทึกข้อมูล ความรู้ที่ได้จากการอ่านอยู่เสมอ

6.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม จากการอ่านได้

6.1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้ง ภายใน ภายนอกโรงเรียน

6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (6.2)

เกณฑ์การพิจารณา

6.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสังเคราะห์/วิเคราะห์และสรุปความรู้ / ประสบการณ์ได้อย่างมีเหตุผล

6.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการจัดบันทึกความรู้ และ ประสบการณ์ได้อย่างเป็นระบบ

6.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักตนเองและสามารถบอกจุดเด่น จุดด้อย ของตนเองได้

6.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีวิธีการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ และเป็น รูปธรรม

6.2.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้ผลการประเมินมาพัฒนาตนเอง และสามารถบอกผลงานการพัฒนาตนเองได้

6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา (6.3)

เกณฑ์การพิจารณา

6.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักค้นคว้าหาหนังสือในห้องสมุดและใช้ ห้องสมุดไม่ต่ำกว่า สัปดาห์ละ 3 ครั้ง

6.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก โรงเรียน

6.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือ สื่อเทคโนโลยี ต่าง ๆ ได้

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3.1, 3.4)

เกณฑ์การพิจารณา

7.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีการทำงานครบตามลำดับขั้นตอนการปรับปรุงงาน และผลงานบรรลุเป้าหมาย

7.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่อธิบายขั้นตอนการทำงาน และผลงาน ที่เกิดขึ้นทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่มีข้อบกพร่อง

7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้ (3.3, 3.4)

เกณฑ์การพิจารณา

7.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

7.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กระบวนการกลุ่มและการร่วมกันทำงานเป็นทีม

7.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายและจัดความขัดแย้งในการทำงานได้

7.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถแสดงความชื่นชม หรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มได้อย่างชัดเจน

7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ (3.5)

เกณฑ์การพิจารณา

7.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่จำแนกอาชีพที่สุจริตและไม่สุจริตได้

7.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

7.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถบอกอาชีพที่ตนสนใจพร้อมให้เหตุผลประกอบได้

3.2.2 **มาตรฐานด้านครู** มี 2 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอมี 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม(9.1, 9.2, 9.3, 9.4)

เกณฑ์การพิจารณา

8.1.1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

8.1.2 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

8.1.3 ครูมีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน

8.1.4 ครูมีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เป็นประจำ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ร้อยละ 75-89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป (9.5)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป	ครู ร้อยละ 50-74 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป	ครู ร้อยละ 75-89 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป	ครู ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด (9.6)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่สอนตรงตาม วิชาเอก/โท หรือ ความถนัด	ครู ร้อยละ 50-74 ที่สอนตรงตาม วิชาเอก/โท หรือ ความถนัด	ครู ร้อยละ 75-89 ที่สอนตรงตาม วิชาเอก/โท หรือ ความถนัด	ครูตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป ที่สอนตรงตาม วิชาเอก/โท หรือ ความถนัด

8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด (12.4)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ได้รับการพัฒนา ในวิชาที่สอนตามที่ คุรุสภากำหนด (ไม่ต่ำกว่า 20 ชม./ปี)	ครู ร้อยละ 50-74 ได้รับการพัฒนา ในวิชาที่สอนตามที่ คุรุสภากำหนด (ไม่ต่ำกว่า 20 ชม./ปี)	ครู ร้อยละ 75-89 ได้รับการพัฒนา ในวิชาที่สอนตามที่ คุรุสภากำหนด (ไม่ต่ำกว่า 20 ชม./ปี)	ครูตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป ได้รับการพัฒนา ในวิชาที่สอนตามที่ คุรุสภากำหนด (ไม่ต่ำกว่า 20 ชม./ปี)

8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ (9.7)

เกณฑ์การพิจารณา

8.5.1 สถานศึกษามีครูครบชั้น และครบห้อง

8.5.2 สถานศึกษามีสัดส่วนครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด

(1) ในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2) มีสัดส่วน 1 :

25

(2) ในระดับมัธยมศึกษา(ช่วงชั้นที่3และช่วงชั้นที่4) มีสัดส่วน 1 : 20

8.5.3 สถานศึกษามีสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องตามเกณฑ์ที่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด

(1) ในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2) มีสัดส่วน 40 : 1

(2) ในระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4) มีสัดส่วน 40 : 1

8.5.4 สถานศึกษามีจำนวนคาบการสอนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด

(1) ในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2) มีจำนวน 20 ชั่วโมง/สัปดาห์

(2) ในระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4) มีจำนวน 18 ชั่วโมง/สัปดาห์

หมายเหตุ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หากมีครูเกินเกณฑ์หรือมี คาบการสอนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ให้ถือว่าสถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษา มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษา มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษา มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษา มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา
0, 1 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 25.00	2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00	3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 75.00	4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.8 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณา ตัวบ่งชี้ที่ 9.1-9.8 (10)

(1) ครูมีความรู้ความเข้าใจรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

(2) ครูมีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

(3) ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(4) ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน

(5) ครูมีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน

(6) ครูมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

(7) ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ครู ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ระหว่าง ร้อยละ 50-74 ที่มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ระหว่าง ร้อยละ 75-89 ที่มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณา	ครู ตั้งแต่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป ที่มีคุณลักษณะครบตามเกณฑ์การพิจารณา

3.2.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการมี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน (11.1)

เกณฑ์การพิจารณา

10.1.1 ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

10.1.2 ผู้บริหารยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (สุจริต ยุติธรรม การใช้ระบบคุณธรรม การรับฟังปัญหา การระดมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ)

10.1.3 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

10.1.4 ผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการทำงาน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา
0, 1 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 0.00, 25.00	2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 50.00	3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 75.00	4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100.00

10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (11.2)

เกณฑ์การพิจารณา

10.2.1 ผู้บริหารสามารถแสดงทิศทางของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคต 3-5 ปี ช่างหน้าอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

10.2.2 ผู้บริหารริเริ่มแนวทางในการบริหารที่ทำทลายกับการเปลี่ยนแปลงและความเป็น นิตินุคคลของสถานศึกษา

10.2.3 ผู้บริหารริเริ่มวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

10.2.4 ผู้บริหารมีวิธีการก ะตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา
0, 1 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 0.00, 25.00	2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 50.00	3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 75.00	4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100.00

10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ (11.2, 11.3)

เกณฑ์การพิจารณา

10.3.1 ผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (ตามหมวด 4 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

10.3.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบทบาทประธาน การแต่งตั้งกรรมการ และการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

10.3.3 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา

10.3.4 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

10.3.5 ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูในการผลิต /ใช้สื่ออย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน

10.3.6 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน /กลุ่มโรงเรียน/ชุมชน

10.3.7 ผู้บริหารมีการสนับสนุนการพัฒนาและประเมินครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10.3.8 ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ

10.3.9 ผู้บริหารมีการวางระบบและกลไกที่ดีในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยร่วมมือกับชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0,1,2,3,4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ.00.11.11, 22.22,33.33,44.44	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5,6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 55.56, 66.67	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 7, 8 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 77.78, 88.89	ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100.00

10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (11.4)

เกณฑ์การพิจารณา

10.4.1 การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย /มาตรฐานที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 ของแผน

10.4.2 ผู้บริหารสร้างความตระหนัก (Awareness) และมีความพยายามในการปฏิบัติ (Attempt) ในการพัฒนาผู้เรียน ครู และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

10.4.3 ผู้บริหารนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารอย่าง
ต่อเนื่อง

10.4.4 ผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 พึงพอใจในผลงานของ
สถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ผู้บริหารมีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0, 1 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 25.00	ผู้บริหารมีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00	ผู้บริหารมีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 75.00	ผู้บริหารมีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงาน อย่างเป็น
ระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารที่
มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม (12.1, 12.2, 12.4, 13.1, 13.4)

เกณฑ์การพิจารณา

11.1.1 สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารเป็น
ลายลักษณ์อักษร รวมทั้ง มีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

11.1.2 สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความ
คล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

11.1.3 สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและดำเนิน การ
อย่างเป็นระบบ

11.1.4 สถานศึกษามีระบบการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ

11.1.5 สถานศึกษามีระบบบริหารงบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้
ที่มีคุณภาพ

11.1.6 สถานศึกษามีระบบบริหารงานทั่วไปที่มีคุณภาพ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 16.67,33.33	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3, 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00, 66.67	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 83.33	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 6 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์ (13.2)

เกณฑ์การพิจารณา

11.2.1 สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์ มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาของชาติ

11.2.2 สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผน

11.2.3 สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการบริหารที่ถูกต้อง และครบถ้วน ทันต่อการใช้งาน

11.2.4 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่อง

11.2.5 สถานศึกษามีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 20.00,40.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 60.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 80.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ
ถ่วงดุล (13.2, 13.3,13.5)

เกณฑ์การพิจารณา

11.3.1 ผู้บริหาร ครู ชุมชน นักเรียน และกรรมการสถานศึกษา ร่วมกัน
ทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น

11.3.2 สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา และการได้มาซึ่ง
คณะกรรมการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ
กฎกระทรวง ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (องค์ประกอบของคณะกรรมการ
ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า
ของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ)

11.3.3 คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย
น้อยสองเดือนต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ

11.3.4 คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการ
การบริหารโรงเรียน

11.3.5 สถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และ
การใช้ทรัพยากรของโรงเรียน

11.3.6 สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส

11.3.7 สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการ
ประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมี การรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อ
สาธารณะ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 0,1,2,3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 14.29,28.57, 42.86	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 4, 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 57.14, 71.43	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 6 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 85.71	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา 7 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตาม
กฎกระทรวง (12.3)

เกณฑ์การพิจารณา

11.4.1 สถานศึกษามีระบบ กลไก และมีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
ตามกฎกระทรวง

11.4.2 สถานศึกษามีระบบ กลไก และมีการตรวจติดตามคุณภาพ
สถานศึกษาตามกฎกระทรวง

11.4.3 สถานศึกษาได้รับการประเมินทั้งภายในและภายนอกตาม
กฎกระทรวง และเผยแพร่ผลประเมินอย่างกว้างขวาง

11.4.4 สถานศึกษานำผลตรวจติดตามและการประเมินภายในและ
ภายนอกไปปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี	สถานศึกษามี	สถานศึกษามี	สถานศึกษามี
คุณลักษณะ	คุณลักษณะ	คุณลักษณะ	คุณลักษณะ
ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ
พิจารณา	พิจารณา	พิจารณา	พิจารณา
0, 1 ข้อ คิดเป็น	2 ข้อ คิดเป็น	3 ข้อ คิดเป็น	4 ข้อ คิดเป็น
ร้อยละ 0.00, 25.00	ร้อยละ 50.00	ร้อยละ 75.00	ร้อยละ 100.00

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัด กิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ (16)

เกณฑ์การพิจารณา

12.1.1 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม

12.1.2 สถานศึกษามีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

12.1.3 สถานศึกษามีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

12.1.4 สถานศึกษามีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

12.1.5 สถานศึกษามีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 20.00,40.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 60.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 80.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (14)

เกณฑ์การพิจารณา

- 12.2.1 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ
ผู้เรียน
- 12.2.2 สถานศึกษามีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียน
ตามความสนใจ
- 12.2.3 สถานศึกษามีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้
และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 12.2.4 สถานศึกษามีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่ง
ต่อข้อมูลของผู้เรียน
- 12.2.5 สถานศึกษามีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำ ผลไป
ปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ
- 12.2.6 สถานศึกษามีการนำแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้
ในการเรียนการสอน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 16.67,33.33	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3, 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00, 66.67	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 83.33	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 6 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย(15)

เกณฑ์การพิจารณา

- 12.3.1 สถานศึกษามีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่
เข้มแข็งและทั่วถึง
- 12.3.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนอง
ความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
- 12.3.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนอง
ความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 12.3.4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
- 12.3.5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์
และกีฬา/นันทนาการ
- 12.3.6 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม
ประเพณี และ ภูมิปัญญาไทย
- 12.3.7 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี	สถานศึกษามี	สถานศึกษามี	สถานศึกษามี
คุณลักษณะ	คุณลักษณะ	คุณลักษณะ	คุณลักษณะ
ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ	ตามเกณฑ์การ
พิจารณา	พิจารณา	พิจารณา	พิจารณา
0,1,2,3 ข้อ คิดเป็น	4, 5 ข้อ คิดเป็น	6 ข้อ คิดเป็น	7 ข้อ คิดเป็น
ร้อยละ 0.00,	ร้อยละ 57.14, 71.43	ร้อยละ 85.71	ร้อยละ 100.00
14.29,28.57, 42.86			

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียน การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้

13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่ เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและ ท้องถิ่น (14.1 , 14.2, 14.3)

เกณฑ์การพิจารณา

13.1.1 สถานศึกษามีสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

13.1.2 สถานศึกษามีสาระกา รเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่เป็น มาตรฐาน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

13.1.3 สถานศึกษามีการนำสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นไปใช้ อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง

13.1.4 สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

13.1.5 สถานศึกษามีการปรับปรุงสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 20.00,40.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 60.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 80.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

13.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้(ผู้.1)

เกณฑ์การพิจารณา

13.2.1 สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติ (พืช สัตว์ สิ่งของ และอื่น ๆ) ที่เหมาะสมและเอื้อต่อ การเรียนรู้

13.2.2 สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อ การเรียนรู้

13.2.3 สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงสื่อการเรียนการสอน จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

13.2.4 สถานศึกษามีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการ เรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0, 1 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 25.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 75.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (17, 18, 14.7)

เกณฑ์การพิจารณา

14.1.1 สถานศึกษามีผู้รับผิดชอบหรือจัดหน่วยงานรับผิดชอบในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน

14.1.2 สถานศึกษามีการจัดแผนงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.3 สถานศึกษามีระเบียบรองรับการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.4 สถานศึกษามีการประเมินระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.5 สถานศึกษามีการนำผลประเมินมาใช้ตัดสินใจและปรับปรุงระบบและกลไกในการสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 20.00,40.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 60.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 80.00	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา 5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (14.7 , 14.2 ,17.2 ,18.2)

เกณฑ์การพิจารณา

14.2.1 สถานศึกษามีกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

14.2.2 สถานศึกษามีกิจกรรมการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสม

14.2.3 สถานศึกษามีการร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

14.2.4 สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

14.2.5 สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน

14.2.6 สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับชุมชน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา	สถานศึกษามี คุณลักษณะ ตามเกณฑ์การ พิจารณา
0,1,2 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 0.00, 16.67,33.33	3, 4 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 50.00, 66.67	5 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 83.33	6 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 100.00

ตารางเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ
มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก</p>	<p>มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา</p>	<p>มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (1,2) มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (7) มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (8) มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (4) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (6) มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (3)</p>

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา</p>	<p>มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ</p> <p>มาตรฐานที่ 10 ครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ</p> <p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร</p> <p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน</p> <p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>มาตรฐานด้านครู มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ (9)</p> <p>มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (10)</p> <p>มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (11)</p> <p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (12, 13)</p> <p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (14, 15, 16)</p> <p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (14)</p>

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้</p>	<p>มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p> <p>มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> <p>มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้</p> <p>มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น</p> <p>มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน</p>	<p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (17, 18, 14)</p>

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บตารางมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก แสดงถึงความสอดคล้องกับตารางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุป การประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบที่สองนับว่ามีความสำคัญกับสถานศึกษามาก เพราะ การประเมินครั้งนี้เป็นการรับรองสถานศึกษา ว่ามีคุณภาพหรือไม่ ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี สถานศึกษาควรเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากภายนอกในรอบที่สอง ดังนี้ (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548. ออนไลน์)

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการ ในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอกในรอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) โดยเฉพาะรูปแบบการประเมินแบบอิงสถานศึกษา
2. ศึกษาข้อเสนอแนะของ สมศ. ที่เสนอแนะไว้ในรายงานการประเมินสถานศึกษาของท่านในรอบแรก โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นจุดพัฒนา

3. นำผลการศึกษาในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มาวิเคราะห์เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเฉพาะการประเมิน

แบบอิงสถานศึกษา เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะโครงการ/กิจกรรมที่ตอบสนองข้อเสนอนโยบายของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นจุดพัฒนาทุกปีหลังจากการประเมินรอบแรก

4. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันให้กับคณะครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจที่จะร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีพัฒนาการตามเกณฑ์ที่สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด เช่น จัดประชุม/อบรม/สัมมนาหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่

5. มีการนำภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำโครงการ / กิจกรรมที่แก้ปัญหาในประเด็นที่เป็นจุดพัฒนาของสถานศึกษา

6. มีการนำนวัตกรรมและวิธีการที่ทันสมัยมาเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เช่น โรงเรียนในฝัน โครงการระบบดี โรงเรียนมีคุณภาพ (ToPSTAR) เป็นต้น โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 6 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ และให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ (นภากร ส่งแสง. 2550: 18)

การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพและประเมินมาตรฐานเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย จึงได้มีการศึกษาประสบการณ์จากต่างประเทศ คือ ประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งถือว่าเป็นประเทศหนึ่ง

ที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพ การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับของประเทศอื่น ๆ นี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินผลในลักษณะที่เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน โดยมีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อมุ่งปรับปรุงพัฒนาคุณภาพใน 3 ลักษณะ คือ หนึ่งการติดตามประเมินผลภายในโดยกระทรวงศึกษาธิการมีการติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 ระดับ คือระดับกระทรวงและระดับสถานศึกษา สอง คือการติดตามประเมินผลภายนอก โดยมีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา (Education Review Office-ERO) เป็นหน่วยงานอิสระ ทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสาม คือ สำนักงานรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาของนิวซีแลนด์ (Newzealand Qualificationals Authority-NZQA) มีหน้าที่รับรองคุณวุฒิของนักเรียน นักศึกษา และคุณภาพของสถานศึกษา จากการศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการประเมินสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมีการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพสอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาระดับชาติ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : รายงานการศึกษาวิจัยการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิวซีแลนด์. 2545 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 ได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนให้มี การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาไปยังระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จะมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นเครื่องสะท้อนให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณาการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็น การประกันคุณภาพเพื่อผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา2546: 8)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 ให้มี สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างอิสระใ นรูปองค์การมหาชน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ประเภทหนึ่งที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจได้ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการ และการเงินของสำนักงาน

ฯ มีความคล่องตัวในการบริหารงานให้ลุล่วงตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีคุณภาพทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน

ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอกไว้หลายท่าน ดังนี้

สำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546: 3) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ไม่มีผลประโยชน์ ขัดแย้งกับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษา ด้วยความเป็นกลาง เพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

สุวิมล ว่องวานิช (2545: 12) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งกระทำโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินโดยอาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาการทำงานและนำไปสู่การรับรองคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานตามมาตรฐานที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 7) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลโดยบุคคลภายนอกที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสิ่งที่ถูกประเมิน แต่มีความชำนาญในวิชาชีพของการประเมิน

จากการให้ความหมายของคำว่า “การประเมินคุณภาพภายนอก” ของนักวิชาการจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะกล่าวถึงกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานโดยบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งกระทำโดยบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสิ่งที่ถูกประเมิน และมีความชำนาญในวิชาชีพของการประเมิน เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ดังต่อไปนี้ (นภาพร ส่งแสง. 2550: 21).

1. เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นมีข้อมูลที่ช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นที่พึงพอใจที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่ความมีมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. มีหลักการสำคัญ 5 ประการ (นภาพร ส่งแสง. 2550: 20) ดังนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง การตัดสิน การจับผิด การให้คุณ ให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลัก การศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษา กำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาได้เต็มศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
4. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการ กำกับและควบคุม
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษา จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

รุ่ง แก้วแดง (2544: 18-19) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอกจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มนับตั้งแต่ผู้เรียน สถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

1. ผู้เรียน จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เรียนในสิ่ง ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด เรียนจากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น ไม่เครียดจากการเรียนจนต้องพึ่งยาเสพติด มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. พ่อแม่ผู้ปกครอง จะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา การพัฒนาการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก

3. สถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกจะกระตุ้นให้สถานศึกษามีการทบทวน และปรับปรุงกระบวนการประเมินภายในของตนเอง ได้รับคำแนะนำจากผู้ประเมินในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา รวมทั้งสามารถใช้ผลการประเมินเพื่อขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการ และการสนับสนุนด้านงบประมาณต่อไป

4. หน่วยงานที่กำกับดูแล ทั้งในระดับเขตพื้นที่และในส่วนกลาง จะได้รับข้อมูล ประกอบการพัฒนา นโยบายและแผนการตัดสินใจและการสนับสนุนได้ถูกต้องตรงตามสภาพและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา

5. สังคมและประเทศชาติ ได้การศึกษาที่มีคุณภาพ ได้สมาชิกที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

นอกจาก นี้การประเมินคุณภาพภายนอกยังมีจุดประสงค์ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปประกอบกับผลการประเมินภายในเพื่อปรับปรุงการทำงานของตนเองและแผนการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสามารถสรุปหลักการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกดังนี้ (วรารักษ์ บุญเยี่ยม . 2546: 13; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . 2543; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543; สุวิมล ว่องวานิช. 2545)

1. การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา โดยการเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ของสถานศึกษาและผลการปฏิบัติจริง ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนความต้องการจำเป็น (Needs) ที่ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงของสถานศึกษาแล้วร่วมกันระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องช่วยกันแก้ปัญหา

2. การวางแผนในระยะต่อไป ผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาต้องทำการปรับเปลี่ยนหลายประการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นพร้อมกันได้ ต้องกำหนดลำดับความสำคัญว่าปัญหาใดต้องแก้ไขก่อน เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา เนื่องจากทำให้สถานศึกษาทราบจุดอ่อน จุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อนำไปกำหนดแผน แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก มีดังนี้ (นภาภร ส่งแสง. 2550: 23)

1. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

ขอบข่ายและหลักเกณฑ์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

1. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ สมศ .ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง สมศ .การดำเนินงานของ สมศ .ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.2542 ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้ อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ มีดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 4)

1.1 พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มี ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

1.2 พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3 ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก

1.4 กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน

1.5 พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพหรือวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่งานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและจากการเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพของนิวซีแลนด์ สำหรับการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติภารกิจของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ . ซึ่งรับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายนอกตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีดังนี้ ดังนี้ (นภาพร ส่งแสง. 2550: 24)

1. สมศ.จะต้องทำความเข้าใจว่าหน่วยงานใดบ้างเป็นผู้ใช้ผลการประเมิน ถ้าผลการประเมินแสดงว่าสถานศึกษามีคุณภาพต่ำ หน่วยงานใดจะเข้าไปดูแลให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข

2. การประเมินสถานศึกษาของ สมศ . ควรดำเนินการในลักษณะ “Demand-side management” คือทำความเข้าใจกับ “ผู้ใช้ผลการประเมิน สร้างความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะใช้ผลการประเมิน และให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ในการประเมินสถานศึกษานั้น สมศ . ไม่ควรประเมินเอง แต่ควรว่าจ้างสถาบันหรือบุคลากรภายนอกที่เป็นผู้ประเมินโดย สมศ . ทำหน้าที่รับรองคุณภาพให้ผู้ประเมิน ทั้งนี้ สมศ . จะต้องสร้าง “นักประเมินอาชีพ” โดยจะต้องมีเกณฑ์ความสามารถของผู้ประเมิน และเกณฑ์การรับรองหรือไม่รับรองผู้ประเมินหรือสถาบันประเมิน

4. สมศ.จะต้องพัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การควบคุมคุณภาพของผู้ประเมิน สมศ . จะต้องพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลการทำงานของผู้ประเมิน สำหรับควบคุมคุณภาพของผู้ประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

4.2 การเจรจาธุรกิจ สมศ . จะต้องพัฒนาความสามารถในการเขียน Term of Reference ในการประเมินสถานศึกษาแต่ละประเภท แต่ละกลุ่ม และจะต้องเรียนรู้วิชาการเจรจากับสถาบันที่มีความสามารถแตกต่างกัน

4.3 “Demand-side management” สมศ. จะต้องพัฒนาความสามารถในการจัดการให้มีการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในทางบวก คือ ใช้เป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงพัฒนาสถาบัน สถานศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนให้มากที่สุด

4.4 สมศ. ควรจัดระบบข้อมูลที่เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ตรวจสอบหาสถานศึกษาหรือสถาบันที่อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (คุณภาพต่ำ) ที่ควรดำเนินการประเมินก่อน เพื่อจะได้ช่วยเหลือให้ปรับปรุง นอกจากนั้นควรมีการจัดวางระบบข้อมูลแบบฟอร์ม สำหรับการจัดทำรายงานสรุปสถานภาพ คุณภาพ การศึกษาระดับชาติ หรือคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

4.5 สมศ. จะต้องทำงานโดยอิสระและตรงไปตรงมา ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ใดหรือกลุ่มใด ที่จะบงการให้รายงานผลการประเมินไม่ออกมาตามความเป็นจริง

4.6 สมศ. ควรกำหนดประเด็นการประเมินและมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมิน คุณภาพ

4.7 ในการพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอก ควรมีการดำเนินงานตามขั้นตอนและกระบวนการ ตั้งแต่การพัฒนามาตรฐานคู่มือ หลักสูตรฝึกอบรม การคัดเลือกผู้ประเมิน จนถึงการจัดทำรายงานการประเมินเป็นวงจรถูกปรับอยู่ตลอดเวลา โดยมีผู้ใช้ผลการประเมินเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน

4.8 สมศ. ควรให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกผู้ประเมิน และกำหนดคุณสมบัติผู้ประเมินที่มีจริยธรรม คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาและตรวจสอบวิเคราะห์และสังเคราะห์ หลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผลการประเมินมีคุณภาพเชื่อถือได้

2. ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. ประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งเป็น (สยาม ปิยะนราธร. 2551: 25)

2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียนมี 7 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี

วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดได้ตรง และมีความวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และ
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.2 มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมี
ครูเพียงพอ

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 มาตรฐานด้านผู้บริหารมี 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่าง
เป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการ
เรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนใน
การพัฒนาการศึกษา

3. หลักเกณฑ์และขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก กระบวนการประเมินคุณภาพ
ภายนอก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพ
การศึกษา. 2546: 15)

3.1 ก่อนการตรวจเยี่ยม กิจกรรมในขั้นก่อนการตรวจเยี่ยม เป็นกิจกรรมที่คณะผู้
ประเมินภายนอกต้องดำเนินการเมื่อได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยต้องม
ีการประสานงานกับสถานศึกษา การวางแผนการตรวจเยี่ยม /แผนการประเมิน เตรียมความพร้อมก่อน
การไปตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่ต้องดำเนินการต่อไปนี้

1) การศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและ
เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้ดำเนินการประเมินภายนอก
สถานศึกษา พร้อมกับได้รับรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาแห่งนั้นแล้ว ผู้ประเมินภายนอก

ทุกคนจะต้องศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองดังกล่าวให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น

2) การกำหนดประเด็นรายการข้อมูลที่จะต้องรวบรวม ตรวจสอบและวิเคราะห์ระหว่างการตรวจเยี่ยม หลังจากวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และเอกสารข้อมูลอื่น ๆ ประกอบแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะต้องตรวจสอบและรายการหลักฐานข้อมูลที่จะรวบรวมเพิ่มเติม ทั้งหลักฐานข้อมูลที่ยืนยันสภาพการพัฒนาการศึกษาตามที่สถานศึกษาระบุไว้ในการประเมินตนเอง และหลักฐานข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงาน โดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. เป็นกรอบเพื่อกำหนดว่าระหว่างการตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร เพื่อมีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการวิเคราะห์ และสรุปผลการประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน ข้อมูลที่จะตรวจสอบและรวบรวมจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาหลักฐานยืนยัน ข้อมูลที่มีแล้วแต่ยังไม่ชัดเจนหรือหลักฐานที่ยังไม่เพียงพอ เพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมและข้อมูลที่ต้องการ แต่ยังไม่ มี จะต้องหาหลักฐานเพิ่มเติม

3) การวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางการตรวจเยี่ยมและกำหนดภาระงานของผู้ประเมินแต่ละคน คณะผู้ประเมินภายนอกต้องประชุมร่วมกัน เพื่อวางแผนการตรวจเยี่ยม และแผนการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดกิจกรรม จัดอันดับก่อนหลังของกิจกรรมและระยะเวลาที่จะดำเนินการ พร้อมทั้งแบ่งงานและภาระรับผิดชอบ สำหรับผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจน แล้วทำตารางการตรวจเยี่ยมเพื่อเป็นแผนการดำเนินงาน และแนวทางการประสานงานของคณะผู้ประเมินภายนอกกับสถานศึกษา

4) นัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษา ผู้ประสานงานของคณะผู้ประเมินภายนอกต้องทำหนังสือ เพื่อนัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการที่จะไปตรวจเยี่ยมให้สถานศึกษารับทราบอย่างน้อย 2 สัปดาห์ล่วงหน้าก่อนการตรวจเยี่ยม โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถ ติปรับตารางการตรวจเยี่ยม รวมทั้งวางแผนการประสานงานร่วมกันต่อไปได้

3.2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม ในระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอก มีภารกิจในการพิจารณาทบทวนข้อมูลในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาว่าตรงกับสภาพ ความเป็นจริงเพียงใด เพื่อยืนยันผลตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่มีหลักฐานข้อมูลหรือยังไม่ชัดเจนพอ วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลคุณภาพการศึกษาแต่ละมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดและสรุปจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และในวัน

สุดท้ายก่อนเสร็จสิ้นภารกิจในการตรวจเยี่ยม คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องนำเสนอผลจากการรวบรวม วิเคราะห์หลักฐานข้อมูลและการประเมิน รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาให้คณะผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ โอกาสสถานศึกษาชี้แจงในประเด็นที่สถานศึกษาเห็นว่ายังไม่ถูกต้องเนื่องจากผู้ประเมินอาจได้ข้อมูลไม่ชัดเจน โดยในการอภิปรายต้องยึดหลักฐานข้อมูลเป็นหลัก และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเพราะหากสถานศึกษายังไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินจะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง ผู้ประเมินจะต้องมีเทคนิคที่จะไม่ทำให้สถานศึกษาเกิดความอับอายหรือรู้สึกต่อต้าน หรือสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา แต่จะต้องทำให้สถานศึกษามีความรู้สึกว่าข้อค้นพบจากผลการประเมินไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อย ล้วนเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

3.3 หลังการตรวจเยี่ยม คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมการจัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและทักท้วง หลังจากนั้นนำเสนอต่อ สมศ.

เพราะฉะนั้นการประเมินผลจึงเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ถูก วัดโดยเทียบกับเกณฑ์หรือเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด จุดเน้นของการประเมินที่อยู่ที่ความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินที่มีความยุติธรรมและโปร่งใส นอกจากนี้การประเมินผลที่ดีจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และจะต้องมีเกณฑ์การประเมินซึ่งเป็นระดับที่ใช้ในการตัดสินความสำเร็จซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปของตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่กำหนด

เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2

วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) นี้ มีหลักการดังต่อไปนี้ (สยาม ปิยะนราทร. 2551: 31) การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 มีความแตกต่างจากการประเมินในรอบแรก คือมีการพิจารณาจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์ และการประเมินอิงสถานศึกษา โดยการประเมินแบบอิงเกณฑ์จะพิจารณาตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ เป็น 4 ระดับ คือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก ส่วนการประเมินอิงสถานศึกษาจะพิจารณาจากพัฒนาการของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและการบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา เมื่อได้ผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษาแล้ว ให้นำมาหาค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาระดับคุณภาพจะทำให้สามารถตัดสินการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ทั้งในระดับมาตรฐานและในภาพรวม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550 : 92 – 95) ได้กำหนดการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ 2 ประเภท คือ การประเมินอิงเกณฑ์ และการประเมินอิงสถานศึกษา โดยการประเมินอิงเกณฑ์ ให้พิจารณาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาที่ สมศ. กำหนด โดยจะมีการสรุปผลการประเมินทั้งในระดับตัวบ่งชี้ และระดับมาตรฐาน สำหรับการประเมินอิงสถานศึกษา ให้พิจารณาจากการที่สถานศึกษาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษา ตลอดจนมีผลการดำเนินงานบรรลุมาตรฐานเป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา รวมทั้งการมีความตระหนักในความสำคัญและความพยายามในการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งมีวิธีการประเมินในแต่ละแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินแบบอิงเกณฑ์ มีการประเมิน 2 ระดับ คือ การประเมินในระดับตัวบ่งชี้ และการประเมินในระดับมาตรฐาน

1.1 การประเมินระดับตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ให้พิจารณาจากค่าร้อยละ/ร้อยละเฉลี่ยของเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้เทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับตัวบ่งชี้

ค่าร้อยละ/ร้อยละเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาต่ำกว่า ร้อยละ 50	ปรับปรุง
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาต่ำกว่า ร้อยละ 50 – 74	พอใช้
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาต่ำกว่า ร้อยละ 75 – 89	ดี
ร้อยละเฉลี่ยตามเกณฑ์พิจารณาต่ำกว่า ร้อยละ 90 ขึ้นไป	ดีมาก

สำหรับมาตรฐานที่ 5 ระดับคุณภาพพอใช้ ร้อยละ 50 – 64 และระดับคุณภาพดี ค่าร้อยละ 65 – 89

1.2 การประเมินระดับมาตรฐาน การประเมินคุณภาพในระดับมาตรฐาน ให้ประเมินจากค่าร้อยละเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับมาตรฐาน

ค่าร้อยละ/ร้อยละเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74	ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 1.75 – 2.74	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 2.75 – 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 3.50 – 4.00	ดีมาก

สำหรับมาตรฐานที่ 5 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2551 : 1) ได้ประกาศหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่ 5 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ตามมติ คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 3/2551 ได้ปรับเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับมาตรฐานในการประเมินมาตรฐานที่ 5 ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา โดยใช้ค่ากลางของค่าเฉลี่ยของผลประเมินที่มีคุณภาพระดับปรับปรุงและระดับพอใช้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 เป็นต้นไป ดังนี้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับมาตรฐาน (เฉพาะมาตรฐานที่ 5)

ค่าร้อยละ/ร้อยละเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.50	ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 1.51 – 2.59	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 2.60 – 3.49	ดี
ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพตัวบ่งชี้ ตั้งแต่ 3.50 – 4.00	ดีมาก

2. การประเมินอิงสถานศึกษา ประกอบด้วย การพิจารณาพัฒนาการของคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา และการบรรลุมาตรฐาน / เป้าหมายของสถานศึกษา โดยมีมิติในการพิจารณา วิธีการพิจารณาและการสรุปผลการพิจารณา ดังนี้

พัฒนาการของ คุณภาพการศึกษา	บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา	
	บรรลุ	ไม่บรรลุ
มี	ดีมาก (4)	ดี (3) + มีความตระหนักและความพยายามอย่างเด่นชัด
		พอใจ (2) ไม่มีความตระหนัก / ความพยายาม
ไม่มี	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)

2.2 วิธีการพิจารณา ได้ให้ความหมายของพัฒนาการ และการบรรลุมาตรฐาน / เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา ดังนี้

มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาได้ดำเนินการตาม ข้อเสนอแนะของ สมศ. และผลการประเมินในรอบที่สอง (เฉพาะผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์) สูงกว่า ผลประเมินรอบแรก หรือมีผลประเมินทั้งในรอบแรกและรอบที่สองไม่ต่ำกว่าระดับดี (ดี – ดี)

ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการตาม ข้อเสนอแนะของ สมศ. และผลการประเมินในรอบที่สอง (เฉพาะผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์) ต่ำ

กว่าผลประเมินรอบแรก หรือ ผลประเมินในรอบแรกและรอบที่สองที่ต่ำกว่าระดับดี และไม่แตกต่างกัน (พอใช้ – พอใช้) หรือ (ปรับปรุง – ปรับปรุง)

บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษามีความสำเร็จในการปฏิบัติสามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาตามที่ตั้งไว้ในการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน โดยนำผลประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรกไม่ใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีหลักฐานแสดงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด

ไม่บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ ไม่สามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาตามที่ตั้งไว้ในการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน โดยไม่คำนึงถึงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

หลักเกณฑ์และร่องรอยแสดงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา ให้พิจารณา ดังนี้

ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาสู่มาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน พิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่มขึ้นไป (ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง) มีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน หรือ ครู หรือ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น ๆ และมีหลักฐานและร่องรอยยืนยัน จา กอย่างน้อย 3 แหล่งขึ้นไป เช่น นโยบายและทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา ระบบประกันคุณภาพภายใน รายงานการประเมินตนเอง เป็นต้น ที่แสดงว่าสถานศึกษามีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน หรือ ครู หรือ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น ๆ

ความพยายามในการปฏิบัติสู่มาตรฐานการศึกษา พิจารณาจากกรณีหลักฐานและร่องรอยยืนยันทั้ง 5 ข้อ

1) แผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน แผนการจัดโครงสร้างองค์กรของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานนั้น ซึ่งพิจารณาได้จากการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา การพูดคุยและสัมภาษณ์บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น ในเรื่องการวางแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2) มีการจัด โครงการ/กิจกรรมสำคัญระดับสถานศึกษาด้านการบริหาร การเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือ ครู หรือ คุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณา ได้จากแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นต้น

3) มีภาคีเข้าร่วมหลากหลายเพียงใด โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เครือข่าย หรือ ชุมชน เป็นต้น ภาคีที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่แสดงว่า เป็นโครงการ/กิจกรรมระดับสถานศึกษาซึ่งพิจารณาได้ จากรายงานของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นต้น

4) มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษา ให้บรรลุตาม มาตรฐานนั้น ๆ อย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพียงใด ที่จะแสดงความยั่งยืนของการ พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น

5) ผลการประเมินโครงการ/กิจกรรมว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใดและเป็นที่ยังพอใจของ ผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด โดยต้องเกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ /กิจกรรม และมี ผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 พึงพอใจต่อผลของโครงการ/กิจกรรมนั้น ๆ

สรุปผลการประเมินอิงสถานศึกษา มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คำอธิบาย	ระดับ	คะแนน
ไม่มี พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาและ ไม่บรรลุ มาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน	ปรับปรุง	1 คะแนน
ไม่มี พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาแต่บรรลุ มาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน หรือ มีพัฒนาการของ คุณภาพการศึกษาแต่ไม่บรรลุมาตรฐาน /เป้าหมาย ตามแผน และไม่มีหลักฐานแสดง ความตระหนัก ใน ความสำคัญและความพยายามในการปฏิบัติ	พอใช้	2 คะแนน
มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา และ ไม่บรรลุ มาตรฐาน /เป้าหมายตามแผน แต่ มีหลักฐานแสดง ความตระหนักใน ความสำคัญและความพยายาม ในการปฏิบัติอย่างเด่นชัด	ดี	3 คะแนน
มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษ และ บรรลุ มาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน	ดีมาก	4 คะแนน

3. การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมาตรฐาน

ให้เฉลี่ยผลประเมินระดับมาตรฐานแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงสถานศึกษา ถ้าได้ค่าเฉลี่ยของผลประเมิน ≥ 2.75 จากระบบ 4 คะแนน แสดงว่า สถานศึกษา มีผลการจัดการศึกษาในมาตรฐานนั้น ๆ ของสถานศึกษา

4. การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษา ในภาพรวม

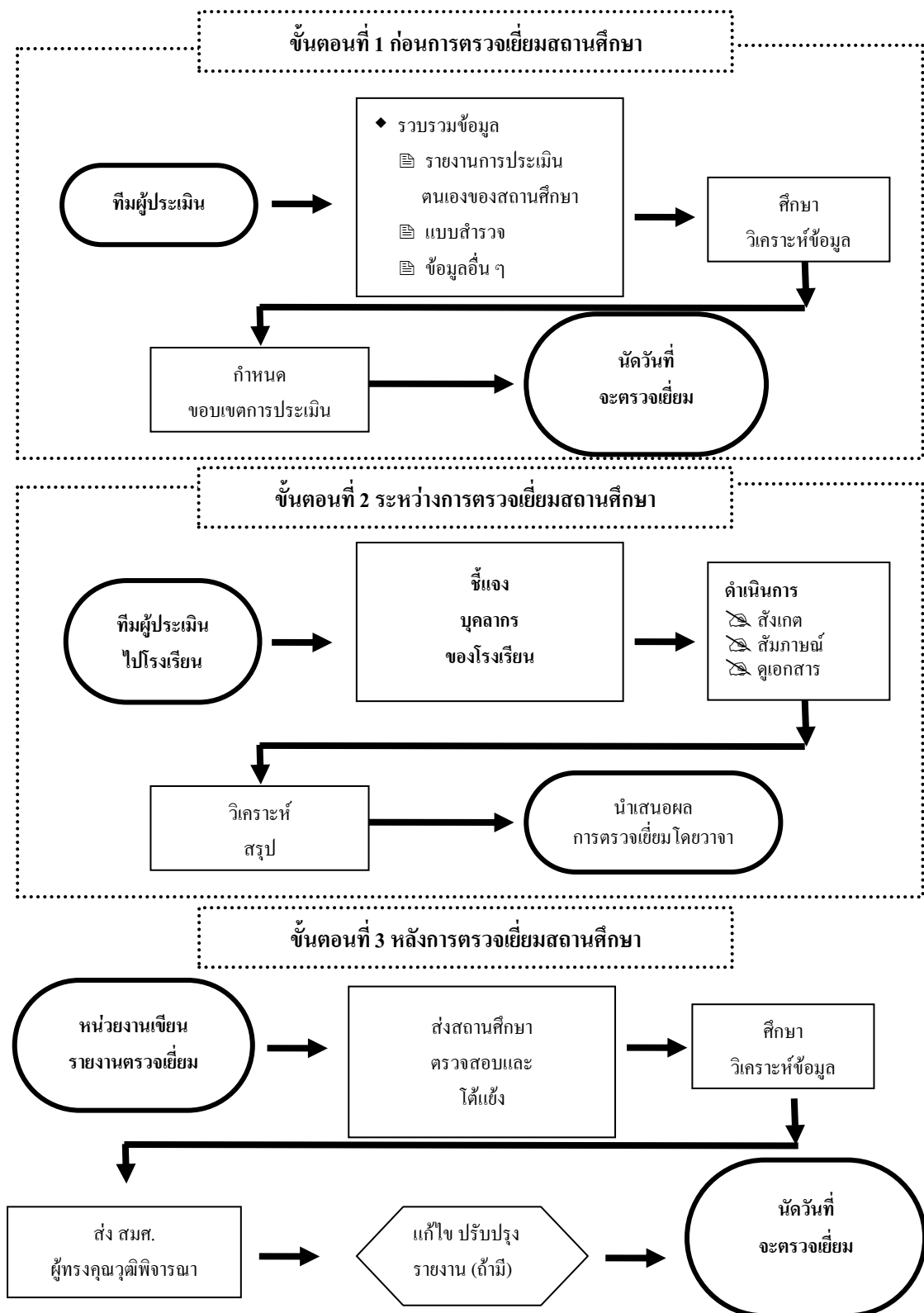
ในการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ สมศ. สถานศึกษาต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

4.1 สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยผลประเมินคุณภาพภายนอกไม่ต่ำกว่าระดับดี (≥ 2.75 ในระบบ 4 คะแนน)

4.2 สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของผลประเมินในระดับดีขึ้นไปไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของมาตรฐานที่ประเมิน กล่าวคือ ได้ระดับดีขึ้นไป ไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐาน ใน 14 มาตรฐาน

4.3 สถานศึกษาไม่มีผลประเมินคุณภาพ ภายนอกของมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง

ขั้นตอนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการประเมินภายนอก

ที่มา : หน่วยประเมินภายนอก บริษัท พญาและประเมินการศึกษา. 2549: ออนไลน์

<http://www.prayalae-ed.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=article&Id=2384>

สมศ. กำหนดแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) ดังนี้ (สยาม ปิยะนราธร. 2552: ออนไลน์)

1. ให้ใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 14 มาตรฐาน ประเมินการจัดการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 60 ตัวบ่งชี้และประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัย 50 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน(84 ตัวบ่งชี้) และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย (82 ตัวบ่งชี้) จำนวน 18 มาตรฐาน ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 และภายใต้มาตรฐานการศึกษาของชาติ จำนวน 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2547

2. วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกจะพิจารณาผลการประเมิน แบบอิงเกณฑ์ตามเกณฑ์การพิจารณาและตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานตามที่ สมศ. กำหนด (14 มาตรฐาน) และผลการประเมินแบบอิงสถานศึกษา ซึ่งพิจารณาจากพัฒนาการของผลการประเมินในรอบที่สองเทียบกับผลการประเมินรอบแรกและความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย / มาตรฐานตามแผนของสถานศึกษา

- แบบอิงเกณฑ์ ประเมิน 2 ระดับคือ ระดับตัวบ่งชี้ พิจารณาจากค่าร้อยละ / ร้อยละเฉลี่ยของเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ เทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับตัวบ่งชี้ ร้อยละเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (ปรับปรุง) ร้อยละ 50 – 74 (พอใช้) ร้อยละ 75 – 89 (ดี) ร้อยละ 90 ขึ้นไป (ดีมาก) ส่วนระดับมาตรฐาน พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74 (ปรับปรุง) ค่าเฉลี่ย 1.75 – 2.74 (พอใช้) ค่าเฉลี่ย 2.75 – 3.49 (ดี) ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00 (ดีมาก) สำหรับมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ได้ปรับร้อยละ 50-64 เป็นพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 1.75-2.59) และร้อยละ 65-89(2.60-3.49) เป็นระดับดี

- แบบอิงสถานศึกษา พิจารณา 2 มิติ คือ พัฒนาการของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการบรรลุมาตรฐาน / เป้าหมายของสถานศึกษา ดังนี้

พัฒนาการของคุณภาพการศึกษา	บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา	
	บรรลุ	ไม่บรรลุ
มี	ดีมาก (4)	ดี (3) + ความตระหนักและความพยายามเด่นชัด ----- ----- พอใช้ (2) ไม่มีความตระหนักและความพยายาม
ไม่มี	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)

3. การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 จะเป็นการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. ทั้ง รายมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ยของผลประเมินเท่ากับ หรือ มากกว่า 2.75 จากระบบ 4

คะแนน) และ ในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าระดับ ดี เท่ากับ หรือ มากกว่า 2.75 จากระบบ 4 คะแนน ได้ระดับดีขึ้นไป ไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐาน ใน 14 มาตรฐาน และไม่มีมาตรฐานใดปรับปรุง) ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เวลาการประเมินคุณภาพประมาณ 3 วัน

4. สมศ. จะประกาศรายชื่อสถานศึกษาให้ทราบเป็นช่วงระยะเวลาในการประเมินคุณภาพภายนอกโดยได้กำหนดวันที่ประเมินให้สถานศึกษาทราบจากเว็บไซต์ www.onesqa.or.th และจัดทำหนังสือแจ้งสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงาน ต้นสังกัดอย่างเป็นทางการ เพื่อให้สถานศึกษา ส่งรายงานการประเมินตนเอง (รายงานพัฒนาคุณภาพประจำปี) ให้ สมศ.

- สถานศึกษาที่ประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จะรับการประเมินรอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2549 ได้รับการประเมินคุณภาพรอบแรก ปี พ.ศ. 2547 จะรับการประเมินรอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2550 และได้รับการประเมินรอบแรก ปี พ.ศ. 2548 จะรับการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2551

- สถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก เนื่องจากจัดตั้ง หลังวันที่ 20 สิงหาคม 2542 จะขอรับการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. โดยจัดทำหนังสือมาเพื่อขอรับการประเมิน

5. การประเมินคุณภาพภายนอกกำหนดจำนวนผู้ประเมินภายนอกตามขนาดของสถานศึกษา (เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ) ระหว่าง 2 – 7 คน ประกอบด้วย นักบริหารนักหลักสูตร / การเรียนการสอน นักวิจัย / นักประเมิน โดยผู้ประเมินเสนอผลการประเมินด้วยวาจาแก่สถานศึกษาในวันสุดท้ายของการประเมิน เพื่อให้สถานศึกษามีโอกาสโต้แย้ง อธิบายหรือยอมรับการประเมิน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ทันที หลังจากนั้นจะส่งรายงานการประเมินคุณภาพให้สถานศึกษารับรองหรือโต้แย้งผลการประเมินภายใน 15 วัน

คำแนะนำสำหรับสถานศึกษา

สมศ. ได้ให้คำแนะนำสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะรับการประเมินรอบที่ 2 ไว้ 10 ประการ ดังนี้ (สยาม ปิยะนราทร. 2552: ออนไลน์)

1. ผู้ประเมินภายนอกควรแสดงบัตรประจำตัวผู้ประเมินภายนอก ที่ สมศ. เป็นผู้ออกให้ หรือหากผู้ประเมินภายนอกมิได้แสดงบัตรดังกล่าว สถานศึกษาสามารถขอให้ผู้ประเมินภายนอกแสดงบัตรประจำตัวผู้ประเมินภายนอกได้

2. สถานศึกษาควรดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (18 มาตรฐาน) และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเป็นประจำทุกปี เพื่อจัดทำ

รายงานประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ไม่จำเป็น ต้องจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก 14 มาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

3. สถานศึกษาไม่จำเป็นต้องจัดเก็บหลักฐานหรือข้อมูลต่าง ๆ ไว้เป็นพิเศษตามแต่ละมาตรฐาน ขอให้จัดเก็บหลักฐาน / ข้อมูลต่าง ๆ ไว้ตามปกติของสถานศึกษา และในกรณีที่ผู้ประเมินภายนอกขอเอกสารหลักฐาน สถานศึกษาเพียงแค่แจ้งสถานที่จัดเก็บเอกสารหรือ นำไปยังที่จัดเก็บเอกสารดังกล่าว

4. การบันทึกข้อมูลภาคสนามเป็นหน้าที่ที่ผู้ประเมินต้องปฏิบัติด้วยตนเอง หากผู้ประเมินภายนอกขอให้สถานศึกษาเป็นผู้บันทึกข้อมูลดังกล่าวสถานศึกษาต้องไม่ปฏิบัติ

5. สถานศึกษา ไม่จำเป็นต้องจัดเตรียมการรับรองผู้ประเมินภายนอก หรือ จัดเตรียมที่ระลึกใด ๆ เป็นพิเศษ โดย สมศ . ขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาจัดเตรียมสถานที่สำหรับให้ผู้ประเมินภายนอกใช้ในการประชุมหารือหรือระหว่างการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้ก็เพียงพอแล้ว

6. ในวันสุดท้ายของการประเมินผู้ประเมินภายนอกจะต้องสรุปรายงานผลการประเมินภายนอกด้วยวาจา ซึ่งจะเป็นรายงานข้อมูลจุดเด่นและจุดด้อยที่ควรพัฒนาโดยสรุป ยังมีได้ เสนอว่ามาตรฐานใดได้รับการรับรองหรือไม่รับรอง และหากสถานศึกษาเห็นว่าข้อมูลที่ผู้ประเมินภายนอกมีอยู่ยังไม่สมบูรณ์หรือไม่ครบถ้วน สถานศึกษาสามารถทักท้วงและแสดงข้อมูลเพิ่มเติมได้

7. ผู้ประเมินภายนอกจะส่ง (ร่าง) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับสถานศึกษาพิจารณา ภายในเวลา 15 วันทำการ หลังจากวันประเมิน และสถานศึกษามีเวลาในการพิจารณารายงาน 15 วันหลังจากได้รับร่างรายงาน โดยทำหนังสือแจ้งการยอมรับร่างรายงานหรือข้อทักท้วง (ถ้ามี) ทั้งนี้ (ร่าง) รายงานดังกล่าวจะระบุรายละเอียดว่ามาตรฐานใดได้รับการรับรอง จึงขอให้สถานศึกษาพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วน ก่อนลงนามในหนังสือแจ้งการยอมรับร่างรายงานฯ เนื่องจากหากสถานศึกษาลงนามในหนังสือดังกล่าวแล้ว จะถือว่าสถานศึกษารับรองร่างรายงานฯ ดังกล่าว และจะไม่สามารถโต้แย้งหรือทักท้วงใด ๆ ได้

กรณีสถานศึกษาพิจารณาร่างรายงานฯ แล้วเห็นว่า (ร่าง) รายงานฯ ยังไม่ถูกต้อง สามารถส่งข้อทักท้วงไปยังหน่วยประเมินภายนอก โดยที่ยังไม่ต้องลงนามในหนังสือแจ้งการยอมรับ (ร่าง) รายงานฯ และหากหน่วยการประเมินยืนยันข้อมูลของร่างรายงานฯ หน่วยประเมินจะส่งรายงานพร้อมข้อทักท้วงของสถานศึกษามายัง สมศ. เพื่อพิจารณาต่อไป

สถานศึกษาไม่ควรลงนามในหนังสือแจ้งการยอมรับร่างรายงานฯ โดยยังมีได้พิจารณา (ร่าง) รายงานฯ อย่างละเอียดและถี่ ถ้วน รวมทั้งไม่ควรลงนามในแบบฟอร์มยอมรับ (ร่าง) รายงานที่หน่วยประเมินจัดเตรียมมา (กรณีที่หน่วยประเมินให้ลงนามไว้ตั้งแต่วันประเมิน ให้

สถานศึกษาแจ้งมาให้ สมศ . ทราบด้วย เพื่อที่ทาง สมศ . จะได้ดำเนินการตามกฎหมายกับหน่วยประเมิน)

8. หากสถานศึกษาเห็นชอบ บร่างรายงานฯ และลงนามรับรองแล้วสถานศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะของผู้ประเมินไปดำเนินการพัฒนาปรับปรุงได้ทันที โดยไม่ต้องรอรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกฯ ฉบับสมบูรณ์จาก สมศ.

9. ในกรณีที่ผู้ประเมินภายนอกมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม สถานศึกษาสามารถแจ้งให้ สมศ. ทราบโดยเขียนข้อมูลในแบบสอบถามติดตามผู้ประเมินภายนอกที่ สมศ . ส่งให้ หรือทำหนังสือแจ้งมาให้ สมศ . โดยตรง ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการคัดกรองและพัฒนาผู้ประเมินภายนอกที่มีคุณภาพต่อไป โดยข้อมูลของสถานศึกษาจะถือเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยและจะไม่ส่งผลใด ๆ ต่อสถานศึกษา

10. สมศ . จะจัดส่งแบบสอบถามเพื่อติดตามผู้ประเมินภายนอกให้กับสถานศึกษาในช่วงเวลาที่สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอก ในการนี้ขอความกรุณาสถานศึกษากวกรอกข้อมูลในแบบสอบถามดังกล่าวตามความเป็นจริง และจัดส่งมายัง สมศ . หลังจากสถานศึกษาของท่านได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกไม่เกิน 20 วันทำการนับจากวันสุดท้ายของการประเมินสถานศึกษา ซึ่งข้อมูลนี้จะถือเป็นข้อมูลลับที่จะไม่มีการเปิดเผยการให้ข้อมูลของท่านแต่อย่างใด

สรุปได้ว่า แนวทางการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) และคำแนะนำสถานศึกษาที่จะรับการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 จะช่วยให้สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติได้ถูกต้องก่อนที่จะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นรอบแรกหรือรอบที่ 2 ต่างก็เป็นกระจกเงาที่สะท้อนคุณภาพของสถานศึกษาให้สถานศึกษารู้ตนเองว่าสถานศึกษาอยู่ตรงจุดไหน และสถานศึกษาควรจะมีทิศทางก้าวไปทางใด การเติมเต็มในส่วนที่ขาดและการลดส่วนที่เกินจากข้อเสนอแนะของ สมศ. จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

การทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเป็นเรื่องของการนำคุณภาพเข้าไปในทุกขั้นตอนของการ ทำงานหรือการดำเนินงานของสถานศึกษา และคุณภาพหลักก็คือบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบทบทวน ร่วมประเมิน และร่วมชื่นชมยินดีกับความสำเร็จ ความสำเร็จของสถานศึกษาก็คือความสำเร็จของทุก ๆ คนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา คือการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์ให้ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. กาววิเคราะห์รายงานผลการประเมิน

การนำเสนอสาระในตอนนี ผู้วิจัย นำเสนอ ความหมายของการวิเคราะห์ ขั้นตอนของการวิเคราะห์ และการเปรียบเทียบข้อมูลในการวิจัยทั่วไปและข้อมูลในการวิเคราะห์อภิมาน

6.1 ความหมายของการวิเคราะห์อภิมาน

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542: 41) อธิบายที่มาของคำว่า “การวิเคราะห์อภิมาน” ว่าเป็น ศัพท์บัญญัติโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ และ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามข้อเสนอแนะของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ธรรมมา ซึ่งให้คำอธิบายว่า คำว่า “อภิ” หมายถึง “เหนือกว่า ยิ่งกว่า ใหญ่กว่า” คำว่า “มาน” หมายถึง “ทาง เิง มี หรือ ใจ” เมื่อรวมคำศัพท์เข้าด้วยกันได้คำว่า การวิเคราะห์อภิมาน หมายถึง การวิเคราะห์ที่มีแบบที่เหนือ อกว่าการวิเคราะห์ทั่วไป ซึ่งตรงกับความหมายในศัพท์ “Meta-analysis” ที่ Gene V. Glass ใช้เป็นครั้งแรก ในปาฐกถาพิเศษที่ Glass บรรยายในฐานะประธาน คณะกรรมการดำเนินงานจัดการประชุมประจำปีของสมาคมวิจัยการศึกษาอเมริกัน (American Educational Research Association = AERA) และในบทความทางวิชาการปี ค.ศ. 1976

Glass ให้ความหมายว่าการวิเคราะห์อภิมาน (meta-analysis) เป็นการวิเคราะห์ผล การวิเคราะห์ (analysis of analyses) ที่ได้จากงานวิจัยหลายเรื่อง หรือเป็นการวิจัยงานวิจัย (research of research) การวิเคราะห์อภิมานมีความหมายแ ตกต่างจากการวิเคราะห์ปฐมมมาน (Primary analysis) และการวิเคราะห์อภิมาน (Secondary analysis) ที่ลักษณะข้อมูล กล่าวคือ การวิเคราะห์อภิมานใช้รายงานวิจัยเป็นข้อมูล การวิเคราะห์ปฐมมมานใช้ข้อมูลที่นักวิจัยรวบรวมมาด้วย ตนเอง และการวิเคราะห์ทุติยมานใช้ข้อมูลที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้แล้ว จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์อภิมานจัด ว่าเป็นการวิเคราะห์ปฐมมมานชนิดหนึ่ง เพราะนักวิจัยต้องรวบรวมข้อมูล คือ รายงานวิจัย ด้วยตนเอง (Glass. 1976: 145)

Kulik; & kulik. (1988: 37) กล่าวว่า ช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960 และ 1970 เป็นช่วง ที่การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณได้รับความนิยมสูงมาก มีการบัญญัติศัพท์สำหรับวิธีการสังเคราะห์ งานวิจัยเชิงปริมาณหลากหลาย เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis of Research) การบูรณาการงานวิจัย (Research Integration) การวิจัยงานวิจัย (Research of Research) การรวมสะสมผลงานวิจัย (Cumulation of research results) การปริทัศน์เชิงปริมาณ งานวิจัย (Quantitative Review of Research) และการปริทัศน์งานวิจัย (research review) แต่ศัพท์ บัญญัติของ Glass คือ “meta-analysis” เป็นศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับ และใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

7.1 งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญณี แนนรทและคณะ (2542: 146) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2539 – 2542 วัตถุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อประมวลผลองค์ความรู้จากการวิจัยทางการศึกษาช่วงปี พ.ศ. 2539-2542 และการศึกษาสภาพของงานวิจัยทางการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2542 โดยจำแนกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจำแนกงานวิจัยตามประเภทและระดับการศึกษา งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 1,114 เรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้และสถานภาพของงานวิจัย จำแนกตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ ความมุ่งหมาย นโยบายการศึกษา สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา หลักสูตร การบริหารและการจัดการศึกษามาตรฐานและการประเมินคุณภาพทางการศึกษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา จำแนกตามประเภทและระดับการศึกษา ประเภทการศึกษา เนื้อหาสาระ สาขาวิชา จำแนกตามปริมาณงานตามสถาบันและหน่วยงาน วิธีการสังเคราะห์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามกรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ปริมาณงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในประเด็นแนวทางการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้สรุปตามหมวดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เนื้อหาค่อนข้างเยอะผู้วิจัยจึงขอสรุปข้อค้นพบจากหมวดการจัดการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ พบว่า มีการศึกษาวิจัยประเด็นการจัดการเรียนการสอนทุกระดับมุ่งพัฒนากระบวนการคิด นำแนวคิดรูปแบบวิธีสอนต่าง ๆ มาใช้เกือบทุกระดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรอย่างครอบคลุมทุกระดับและทุกประเภท

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา . (2550: 95) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของคุรุสภา วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูทั่วประเทศที่ส่งเข้าร่วมการคัดสรรในการประชุมวิชาการครั้งที่ 2 ประจำปี 2548 2) เพื่อศึกษาคุณภาพรายงานการวิจัย ความแตกต่างของคุณภาพงานวิจัยจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย 3) เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการวิเคราะห์ เนื้อหาให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่ครูนักวิจัยใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน จำนวน 659 เล่ม ประเด็นการวิเคราะห์มี 3 ประเด็น คือ ความเหมาะสมของการกำหนดประเด็นปัญหา ความถูกต้องของวิธีดำเนินการวิจัยและการนำเสนอรายงานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าครูที่ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้น

เรียนมีการพัฒนาเครื่องมือ สื่อ รูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นพร้อมทั้งมีพฤติกรรมอื่นดีขึ้น เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความรับผิดชอบ เป็นต้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าวิธีการต่าง ๆ ที่ครูพัฒนามีประสิทธิภาพ

ธารินี พลเยี่ยม (2547: 153) ทำการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540-2545 วัตถุประสงค์การวิจัย 1) ศึกษาลักษณะงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในด้านปัญหาการวิจัยกรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย วิธีวิทยาการวิจัยและผลการวิจัย 2) วิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยและศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพงานวิจัย 3) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน จำนวนงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์จำนวน 28 เล่ม ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม 1) กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับปัญหาการวิจัย 2) กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย 3) กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย 4) กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะการผสมผสานวิธีการวิจัยในวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์มี 2 แบบ คือ “แบบนารอง” กับ “แบบทวิภาคี” แบบนารอง 16 เรื่อง มี 15 เรื่องที่ใช้วิธีเชิงปริมาณนำและวิธีเชิงคุณภาพรอง ส่วนอีก 1 เรื่องใช้วิธีเชิงคุณภาพนำและวิธีเชิงปริมาณรอง ส่วนงานวิจัยที่ใช้แบบทวิภาคีมี 12 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจและกรณีศึกษา คุณภาพของวิทยานิพนธ์ที่ใช้แผนแบบการวิจัยผสมผสานมีหลากหลาย วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.86) ระดับดี (ร้อยละ 28.57) และค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ 3.57) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย 3 ตัว คือ จำนวนวิธีวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยคุณภาพ ประเภทงานวิจัย และรูปแบบสำรวจ-กรณีศึกษา-สัมภาษณ์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณภาพงานวิจัยได้ร้อยละ 57.70 ข้อค้นพบจางานวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน การประเมินควรรู้ใช้แฟ้มสะสมงานที่มีการสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนาโดยครูและผู้เรียน ด้านการพัฒนาครู ควรให้ครูทำวิจัย และใช้ผลการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ เน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมประเมินอย่างต่อเนื่องและอยู่ในวงจรปกติของการทำงาน

ชฎาภา บรรพพงศ์. (2550: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์อภิमान การวิจัยครั้งนี้พบว่า มีความมุ่งหมายที่จะสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์อภิमान (Meta Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหานั้นเป็นการบรรยายสรุปข้อมูลเบื้องต้น สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 100 เรื่อง ส่วนการวิเคราะห์หรืออภิปรายได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและเชิงสหสัมพันธ์ จำนวน 28 เรื่อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นปริภูมยานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปีการศึกษา 2542-2547 จำนวน 100 เรื่อง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ จำนวน ร้อยละ และการบรรยายสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของงานวิจัย ส่วนการวิเคราะห์หรืออภิปรายใช้สูตรการเปรียบเทียบของกลาสในการหาค่าขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการบรรยายสรุปตามลักษณะของงานวิจัยพบผลการวิจัยดังนี้

ผลการบรรยายสรุป ลักษณะเบื้องต้นของงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า สถาบันที่ศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือปี พ.ศ. 2546 ประเภทของการวิจัยมากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ โดย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มอย่างง่าย ถูกนำมาใช้มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มากที่สุด สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน t-test

ผลการสรุปซึ่งได้จากผลการวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยพบการดำเนินงานการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก รองมาเป็นศึกษาคความพร้อมในการประกันคุณภาพ พบผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงระดับความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งผู้บริหารและครู และการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยพบสภาพปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรสถานภาพพบผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบผลการวิจัยที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์หรืออภิปราย จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและตัวแปรตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากัน เท่ากับ .179 โดยพบค่าความแปรปรวนของตำแหน่งและขนาดโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .044 และ .031 ตามลำดับ

สยาม ปิยะนราธร (2550: 79) รายงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า

1) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 51 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตปกครองของกรุงเทพมหานคร รวม 16 เขต โดยตั้งอยู่ในเขตพระนครมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่ 2 ในปี พ.ศ. 2549 เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีครูอยู่ระหว่าง 50 – 99 คน และสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการประเมินจากผู้ประเมินภายนอก 5 คน จากหน่วยประเมินบริษัทเอมพันธ์ประเมินคุณภาพสถานศึกษา จำกัด

2) สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 มีระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้าน (ด้านผู้เรียนด้านครู และด้านผู้บริหาร) อยู่ในระดับดีมาก โดยด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในภาพรวมรายมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยทั้ง 14 มาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก

3) ภาพรวมรายมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ดีมาก ยกเว้นมาตรฐานที่ 5 ค่าเฉลี่ย 3.18 มาตรฐานที่ 4 ค่าเฉลี่ย 3.37 และมาตรฐานที่ 6 ค่าเฉลี่ย 3.49 มีค่าเฉลี่ยดี ในมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยดีมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 13 ค่าเฉลี่ย 3.85 สำหรับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีค่าเฉลี่ยระดับดีมากสูงสุดคือมาตรฐานที่ 14 ค่าเฉลี่ย 3.84

4) รายตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ตัวบ่งชี้ค่าร้อยละเฉลี่ยสูงสุดในระดับดีมาก 100 คือ ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัดและค่าร้อยละเฉลี่ยต่ำสุด ในระดับพอใช้ ค่าร้อยละเฉลี่ย 64.06 คือ สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5) รายตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ค่าร้อยละเฉลี่ยสูงสุดในระดับดีมาก 99.13 คือ ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป และค่าร้อยละเฉลี่ยต่ำสุด ในระดับพอใช้ ค่าร้อยละเฉลี่ย 55.55 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

6) ในภาพรวมและรายมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาสูงกว่าแบบอิงเกณฑ์ในสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษามัธยมศึกษา ยกเว้นในสถานศึกษาประถมศึกษา มาตรฐานที่ 10 ค่าเฉลี่ยอิงเกณฑ์สูงกว่าอิงสถานศึกษา (3.65 - 3.67) เท่ากับ -0.02 และในสถานศึกษามัธยมศึกษา มาตรฐานที่ 12 ค่าเฉลี่ยอิงเกณฑ์สูงกว่าอิงสถานศึกษา (3.85 - 3.90) เท่ากับ -0.05

7) ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาปฐมวัย เป็นรายมาตรฐาน พบว่า มีจำนวน 7 มาตรฐาน ที่สถานศึกษาทั้ง 16 แห่ง ได้รับการ

รับรองมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 2.75) มีสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ใน มาตรฐานที่ 4, 6, 8 – 11 และมาตรฐานที่ 14

8) ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา เป็นรายมาตรฐาน มีจำนวน 5 มาตรฐาน ที่สถานศึกษาทั้ง 17 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 2.75) มีสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 4 – 6 และมาตรฐานที่ 9 – 14

9) ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยมศึกษา เป็นรายมาตรฐาน มีจำนวน 11 มาตรฐาน ที่สถานศึกษาทั้ง 34 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 2.75) มีสถานศึกษา จำนวน 10 แห่งที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ 5 และสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 11

10) ผลการรับรองคุณภาพภายนอกเป็น ภาพรวมของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาปฐมวัย (ค่าเฉลี่ย ≥ 2.75 ได้ระดับดีขึ้นไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐาน ใน 14 มาตรฐาน และไม่มี มาตรฐานที่ปรับปรุง) จำนวน 15 แห่งใน 16 แห่ง ประถมศึกษา จำนวน 15 แห่ง ใน 17 แห่ง และมัธยมศึกษา จำนวนครบทั้ง 34 แห่ง

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Harvey (1999: 203) สนับสนุนความคิดของ Martin Trow ว่างานประเมินในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย การประเมินภายใน และการประเมินภายนอก ซึ่งมีส่วนเสริมกันและกัน ทำให้ได้ผลการประเมินโดยรวมอันเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา การประเมินไม่ว่าจะเป็นการประเมินภายในหรือการประเมินภายนอก เป็นการประเมินที่มีความถูกต้อง และมีคุณค่าต่อการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้การประเมินภายนอก ยังเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาที่จะทำให้ชุมชนและสังคมมีความเชื่อมั่นในสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น

การประเมินอภิมานในระดับอุดมศึกษาที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ เป็นการประเมินภายในสถานศึกษา ซึ่งอาจจะดำเนินการแตกต่างกันได้เป็นสองมิติ มิติแรก คือ มิติจุดมุ่งหมายของการประเมิน ทำให้แตกต่างกันรวม 3 ลักษณะ คือ การประเมินตนเอง การประเมินภายนอกโดยหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก การประเมินโดยบุคคลหรือองค์กรในรูปแบบโครงการวิจัยอิสระของสถาบัน รวมเป็นรูปแบบการประเมินอภิมาน 12 รูปแบบ ซึ่ง Harvey (1999: 204) ได้เสนอตัวอย่างแต่ละรูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2.3 รูปแบบตารางการประเมินอภิมานจำแนกตามประเภทและจุดมุ่งหมาย

ประเภทของงานประเมินอภิมาน			
จุดมุ่งหมาย	ประเมินตนเอง	ประเมินโดยหน่วยงาน	ประเมินโดยหน่วยอิสระ
ความเป็นไปได้	Bablan, 1995		
การปรับกระบวนการ	Scheele, 1999	CHES, 1994	Hu & Chen, 1999
ประสิทธิภาพ	Bergseth, 1999	Meade & Woodhouse, 1999	Westerheijden, 1996
การประเมินผลกระทบ	Chen & Freedman, 1999	McInnis & Marginson, 1994	Warde, 1996

ที่มา : Harvey, L. (1999: 204). Evaluating the evaluators. Center for Research into Quality, UCE, Birmingham. Available: <http://www.uce.ac.uk/crq/publications/cp/chile99.html>

จากตารางข้างต้น ตัวอย่างงานวิจัยที่ Harvey นำเสนอในตารางล้วนเป็นงานประเมินอภิมานที่มีการนำเสนอในการประชุม นานาชาติ International Network of Quality Agencies in Higher Education Conference (INQAHE Conference) เมื่อเดือนพฤษภาคม 1999 มาแล้วทั้งสิ้น

Thompson 10; คณะ (2004: 93) รายงานวิจัยการประเมินอภิมานมุ่งประเมินคุณภาพประเมินผลการดำเนินงาน และประเมินผลกระทบของการประเมินใน โครงการ California Formative Assessment and Support System for Teachers (CFASST) มีความตรง/มีมาตรฐานระดับใด และเพื่อศึกษาผลและผลกระทบของ CFASST โดยมีกรอบการประเมินแยกเป็น 3 มิติ มิติแรก คือ การประเมินในมิติอุดมคติ- ปฏิบัติจริง (ideal-to-real continuum) เพื่อประเมินการนำทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติจริงของการประเมินในโครงการ CFASST/BTSA มิติที่สอง คือ การประเมินในมิติระเบียบในกระบวนการวิจัย (regulation in research process) เพื่อประเมินการใช้วิธีการตามหลักการประเมินในการปฏิบัติการวิจัยมิติที่สาม คือ การประเมินมิติทรัพยากร (input evaluation) มุ่งประเมินการใช้ทรัพยากร 6 ประเภท ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการประเมิน คือ เวลา งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรทางปัญญา ความสัมพันธ์ และการควบคุมคุณภาพ ผลการประเมินอภิมานได้ข้อค้นพบว่า รูปแบบการประเมินที่ใช้ของ CFASST/BTSA มีการเปลี่ยนแปลงจาก รูปแบบที่กำหนดในขั้นการวางแผนการประเมิน เพราะที่งานประเมินมีการปรับตัวประสงค์การประเมินให้เหมาะสมมากขึ้น ที่งานประเมินมีทักษะสามารถปรับกระบวนการประเมินรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการนำทฤษฎีและหลักการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการประเมินอย่างมากทำให้ได้ ผลเป็นที่น่าเชื่อถือ แม้ว่าผลจาก

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการประเมิน ทำให้ต้องเพิ่มงบประมาณและเวลาในการประเมิน แต่ผลการประเมินมีความถูกต้องมากกว่าที่ทีมงานประเมินคาดไว้ในตอนต้น ผลจากการประเมินอภิमानแสดงให้เห็นชัดว่าบุคลากรที่ทีมงานประเมินของ CFASST/BTSA มีความรู้ ทักษะในการประเมินมากขึ้น ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น ในกลุ่มบุคลากรที่ทำการประเมินอภิमानมีพัฒนาการในด้านการประเมิน เช่นเดียวกัน แต่ปริมาณการพัฒนามีสูงมากกว่าที่ทำการประเมินที่ไม่มีการประเมินอภิमान

Scott-little; Hamann; & jurs. (2002: 112) รายงานวิจัยการประเมินอภิมานมีวัตถุประสงค์มุ่งประเมินคุณภาพงานประเมิน และสังเคราะห์งานประเมินกิจกรรมหลังการเรียน ในชั้นเรียนของสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยสรุปได้ว่างานประเมินกิจกรรมหลังการเรียนในชั้นเรียน มีคุณภาพการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของ Joint Cornmittee on Standards for Educational Evaluation ในระดับปานกลาง การประเมินไม่มีการออกแบบการวิจัยเป็นผลทำให้การสรุปผลการประเมินไม่สามารถอ้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ ผลการประเมินไม่มีสารสนเทศเพียงพอที่นำมาสังเคราะห์ผลได้ Scott-little, Hamann and jurs เสนอว่าการประเมินอภิमानในอนาคต ควรต้องมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้ทั่วกัน ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินตามมาตรฐานของ Joint Cornmittee on Standards for Educational Evaluation ควรมีการออกแบบการวิจัยให้สามารถสรุปผลการประเมินได้เป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมิน ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะยาว และควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างการประเมินและคุณภาพของงานประเมิน ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือการอธิบายถึงคุณค่าของการประเมินอภิมาน และเรียกร้องให้มีการประเมินอภิมานมากขึ้น

Windsor, Boyd and Orleans (1998) รายงานวิจัยการประเมินอภิมานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพงานประเมิน และเพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินโครงการเลิกสูบบุหรี่ในสตรีมีครรภ์ แม้ว่า การประเมินอภิมานเรื่องนี้จะมีใช้การประเมินอภิมานงานประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา แต่เป็นการประเมินอภิมานที่ดีเรื่องหนึ่ง มีการรวบรวมงานวิจัยเชิงประเมินที่ทำในช่วงปี 1986-1998 จำนวนรวม 23 เรื่อง ในการการประเมินมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานรวม 5 ด้าน คือแบบแผนการประเมิน ความเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร คุณลักษณะของประชากร คุณภาพ เครื่องมือวิจัย และการทำซ้ำได้ ผลการประเมินพบว่ามีการวิจัยเชิงประเมินเพียง 11 เรื่องที่มีวิธีวิทยาการประเมินสอดคล้องกับมาตรฐานของ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation และให้ผลการประเมินที่มีความตรงสูง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงประเมินพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการเลิกบุหรี่ได้แก่ ความตั้งใจ การได้อยู่ร่วมกับคนที่ไม่สูบบุหรี่ ระยะเวลาที่ตั้งใจจะไม่สูบบุหรี่ เป็นต้น

Bjornklide; & Bason. (2000: 115) รายงานวิจัย การประเมินอภิมานมุ่งประเมินคุณภาพ และปรับปรุงคุณภาพการประเมิน รายงานป ระเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ เดนมาร์ก ซึ่งดำเนินการระหว่างปี ค .ศ. 1993-1997 โดย Denmark's Evalueringscenteret (Danish Center for Quality Assurance and Evaluation of Higher Education) ได้ว่าจ้าง PLS RAMBOLL Management เป็นผู้ดำเนินการ วิจัยวิทยาการประเมินอภิมานเป็นแบบผสมผสานระหว่างการประเมิน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงในการประเมินคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาผลของการประเมินที่มีต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการ อุดมศึกษา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างก ระบวนการประเมินกับผลของการประเมิน ข้อมูล สำหรับการวิจัยได้จากเอกสารงานประเมิน แบบสอบถาม และการจัดกลุ่มสนทนากับนักประเมิน ผล การประเมินอภิมานพบว่า กระบวนการประเมินมีการพัฒนาให้มีความชัดเจนมากขึ้น มีการนำผลการ ประเมินไปใช้ปรับปรุงการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิธีการสอนของอาจารย์ แต่ผลจากการ ประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาพบว่า มีสถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพใน สถานศึกษาได้เพียงหนึ่งในสี่ของสถานศึกษาทั้งหมดเท่านั้น โดยเป็นการพัฒนาตามข้อเสนอแนะจาก การประเมิน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการประเมินกับผลของ การประเมิน พบว่า การประเมินตนเองของสถานศึกษามีความสำคัญและมีผลกระทบทำให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมีผลต่อความเข้มของ ผลกระทบ กล่าวคือสถานศึกษาที่มีอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตนเองเป็นจำนวนมาก เป็น สถานศึกษาที่มีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสูงขึ้นมากกว่าสถานศึกษาที่มีอาจารย์เข้า มามีส่วนร่วมในการประเมินจำนวนน้อย

McKinley (1999: 56) การประเมินอภิมานมุ่งประเมินความเป็นไปได้และสังเคราะห์ ผลการประเมินความเป็นไปได้งานประเมินโครงการก่อตั้งสภาวิช ษาการโรงเรียน ในมลรัฐมิชิแกน ดำเนินการโดย The Evaluation Center, Michigan University เสนอต่อ The Michigan Department of Education กระบวนการประเมินอภิมานเป็นการตรวจสอบคุณภาพของงานประเมินโครงการก่อตั้ง สภาวิชาการโรงเรียน โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สำหรับ การประเมินอภิมานของ Stufflebeam รวม 30 มาตรฐาน ผลการประเมินพบว่างานประเมินโครงการ ก่อตั้งสภาวิชาการโรงเรียนในมลรัฐมิชิแกน และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการประเมิน โดยเน้น ความสำคัญของการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อที่จะได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ โดยยุทธวิธีที่ถูกต้องตามหลักการประเมิน รวมทั้งการเขียนรายงานวิจัยให้ชัดเจน

Laubli Loud (2004: 207) รายงานวิจัยการประเมินอภิมานมุ่งประเมินคุณภาพ และมุ่ง ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน Laubli Loud เป็นเจ้าหน้าที่ของ Swiss Federal Office of Public

Health (SFOPH) มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการประเมินกระบวนการบริหารงานขององค์การทางสาธารณสุขของรัฐ และได้แสดงให้เห็นความสำคัญของการประเมินอภิมานต่อการพัฒนาคุณภาพกระบวนการประเมิน Lautli Loud รายงานสรุปไว้ว่า เมื่อปี ค.ศ. 1994 Swiss Evaluation Society (SEVAL) ซึ่งมีสมาชิกกว่า 200 องค์การ ได้สนับสนุนให้ ศาสตราจารย์ Widmer แห่ง Zurich University ทำการประเมินอภิมานการประเมินภายในขององค์การ ผลการประเมินอภิมานพบว่า การประเมินภายในขององค์การไม่มีมาตรฐาน บุคลากรขององค์การมีความรู้เรื่องการประเมินภายในน้อยส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติงานประจำ มีการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นทางการน้อย มีผลทำให้ผลการประเมินภายในขององค์การไม่มีคุณภาพ กล่าวคือ ใช้วิธีการไม่ถูกต้องและใช้วิธีการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่มีความร่วมมือระหว่างนักประเมินในทีม และไม่มี

การประสานงาน/ความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้รับการประเมิน ผลการประเมินไม่ได้สอดคล้องกับตามวัตถุประสงค์การประเมินที่กำหนดไว้ และไม่มีการใช้ประโยชน์ผลการประเมิน ต่อมา SEVAL ได้จัดตั้งคณะกรรมการ Evaluation Standards Working Group มี Widmer เป็นประธานคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน การประเมิน คณะกรรมการชุดนี้ประมวลสาระที่ได้จากผลการประเมินอภิมาน จากมาตรฐานการประเมินของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นำมาบูรณาการและยกร่างมาตรฐานการประเมิน ซึ่งผ่านการพิจารณาในที่ประชุมนักประเมินและผู้เกี่ยวข้องเมื่อ

ค.ศ.2000 ในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลประเทศสวิสเซอร์แลนด์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน และได้เพิ่มสาระเรื่องการประเมินในบทหน้า Article 170 of the revised Federal Constitution โดยกำหนดความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมการประเมินภายใน (internal evaluation culture) เป็นการประกันให้การประเมินมีคุณภาพ และมีการใช้ประโยชน์ผลการประเมินอย่างเหมาะสม และได้จัดตั้ง Centre de Competences en Evaluation (CCE) ในปี

ค.ศ.2001 ให้มีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายการประเมิน และกระบวนการประเมิน รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการประเมินภายในขององค์การ ผลงานที่สำคัญของ CCE คือ การพัฒนาระบบการประเมินภายในสำหรับองค์การของรัฐทั่วประเทศ การพัฒนาแนวทางการประเมิน (evaluation guidelines) สำหรับผู้บริหารองค์การ และการพัฒนาหลักสูตรและจัดการฝึกอบรมนักประเมิน

นอกจากนี้ CCE ได้นำมาตรฐานการประเมินของ SEVAL มาจัดทำเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Checklists) และแบบสอบถาม (questionnaire) สำหรับองค์การได้ใช้ตรวจสอบคุณภาพของการประเมิน และใช้ในการประเมินทั้งแบบที่เป็นการประเมินระหว่างการประเมินและแบบที่เป็นการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการประเมิน

สรุปจากการศึกษารายงานวิจัยที่เป็นการประเมินอภิมาน พบว่ายังมีจำนวนรายงานการประเมินอภิมานจำนวนน้อย ทั้ง ๆ ที่เป็นโครงการวิจัยที่มีคุณค่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยแบบ

ประเมินอภิมานของงานประเมินภายใน อันเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนา/ปรับปรุงกระบวนการประเมิน ประเด็นการประเมินที่ให้ข้อค้นพบที่สำคัญในการประเมินอภิมานแยกได้เป็นสามส่วน ส่วนแรก คือ ผลการประเมินคุณภาพของการประเมิน ซึ่งให้ข้อค้นพบเกี่ยวกับ จุดเด่นของการประเมิน และข้อบกพร่อง รวมทั้งแนวทางที่ควรต้องปรับปรุง/พัฒนา เพื่อให้กระบวนการ ประเมินภายในมีคุณภาพมาตรฐานดีมากยิ่งขึ้น ส่วนที่สอง คือ ผลจากการสังเคราะห์ผลการประเมิน ตนเองโดยครูอาจารย์ ทำให้ทราบว่า การประเมินมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการประเมิน และการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ส่วนที่สาม คือ ผลการประเมินด้านกระบวนการเรียน การสอน ด้านทรัพยากร ด้านการวิจัย และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งให้ผลการประเมินเป็นประโยชน์ โดยตรงในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอกรอบที่สอง และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว จำนวน 340 เล่ม ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2553 จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ระหว่างปี 2549-2552 ของสถานศึกษาในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น และคู่มือลงรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ที่ได้รับรองรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเรียบร้อยแล้ว โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อโรงเรียน พื้นที่ตั้ง ระดับชั้นที่เปิดสอน วันเดือนปีที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนครู จำนวนนักเรียน หน่วยประเมิน และจำนวนผู้ประเมินภายนอก รวม 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับมาตรฐาน จำนวน 14 มาตรฐาน แบ่งเป็นผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ผลการประเมินแบบอิงสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยและผลการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับตัวบ่งชี้ จำนวน 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ กำหนดข้อมูลเป็นร้อยละ

ตอนที่ 4 จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาเป็นชนิดปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

2.2 คู่มือลงรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 เป็นรายการตัวแปร รหัส และค่าของตัวแปรแต่ละตัวที่ได้จากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ รายชื่อสถานศึกษา พื้นที่ตั้ง ระดับชั้นที่เปิดสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนครู ชื่อหน่วยประเมิน จำนวนผู้ประเมินภายนอก ผลมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รับรอง เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก และการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ขอคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรึกษาศึกษานิเทศก์ กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2

3. นำเสนอร่างแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเป็นไปได้ของแบบแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 และปรับแก้แบบบันทึกดังกล่าวตามข้อเสนอแนะ

4. สร้างแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ฉบับสมบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้ โดยเฉพาะจำนวน 5 คน ได้แก่

4.1 อาจารย์ ดร.สุวิมล กฤษณกุล ภาควิชาการวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.2 อาจารย์ ดร.จันทร์สม ภูติอริยวัฒน์ ภาควิชาการพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.3 อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.4 อาจารย์ศุภกานต์ ประเสริฐรัตน์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 จังหวัดขอนแก่น

4.5 นายเชิดศักดิ์ ศรีสง่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จังหวัดขอนแก่น

5. นำแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ไปใช้บันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่นต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารับรอง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น เขต 1, 2, 3, 4 และ 5 เพื่อขอความร่วมมือสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ในสังกัดทุกแห่ง เพื่อจัดส่งเอกสารรายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) ฉบับที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา หรือหน่วยประเมินได้ส่งมาให้สถานศึกษา

2. นำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น เขต 1, 2, 3, 4 และ 5 ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของรัฐในสังกัด จำนวน 340 ฉบับ เพื่อขอความร่วมมือ จัดเก็บเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารับรอง

3. ศึกษา วิเคราะห์ เอกสารราย งานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษารับรองที่จัดเก็บมา และบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก จากเอกสารรายงานการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกเล่มหรือทุกฉบับลงในแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4. วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น ต่อไป

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ขอนแก่น จำนวน 340 ฉบับ มาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS for WINDOWS (The Statistical Package for the Social Science for Windows) มี การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อโรงเรียน พื้นที่ตั้ง ระดับชั้นที่ เปิดสอน วันเดือนปีที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนครู จำนวนนักเรียน หน่วยประเมิน และจำนวนผู้ ประเมินภายนอก

2. หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพ มาตรฐานประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐาน รายข้อและตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคุณภาพมาตรฐานทั้ง ในภาพรวมทุกมาตรฐาน มาตรฐานรายด้าน มาตรฐานรายข้อ และมาตรฐานเฉลี่ยของสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จะพิจารณาจากค่าร้อยละ /ร้อยละเฉลี่ย (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550: 92) กำหนดไว้ดังนี้

เกณฑ์การประเมินระดับมาตรฐาน

ค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.74	ระดับคุณภาพปรับปรุง
ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.75 – 2.74	ระดับคุณภาพพอใช้
ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.75 – 3.49	ระดับคุณภาพดี
ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50 – 4.00	ระดับคุณภาพดีมาก

เกณฑ์การประเมินระดับตัวบ่งชี้

ค่าร้อยละ ต่ำกว่าร้อยละ 50	ระดับคุณภาพปรับปรุง
ค่าร้อยละ ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 74	ระดับคุณภาพพอใช้
ค่าร้อยละ ตั้งแต่ร้อยละ 75 - 89	ระดับคุณภาพดี
ค่าร้อยละ ตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไป	ระดับคุณภาพดีมาก

สำหรับมาตรฐานที่ 5 ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์การประเมิน ระดับพอใช้ และดี ดังนี้

ค่าร้อยละ ตั้งแต่ร้อยละ 50 - 64 ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.51 – 2.59 ระดับคุณภาพพอใช้

ค่าร้อยละ ตั้งแต่ร้อยละ 65 - 89 ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.60 – 3.49 ระดับคุณภาพดี

3. ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) โดยใช้เกณฑ์การประเมินระดับมาตรฐาน เช่นเดียวกับข้อ 2

4. ใช้ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ข้อมูลผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายรายมาตรฐานและภาพรวมของสถานของสถานศึกษา โดยเกณฑ์การประเมินผลรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550: 95) กำหนดไว้ดังนี้

การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมาตรฐาน ให้ค่าเฉลี่ยผลการประเมินระดับมาตรฐานแบบอิงเกณฑ์และแบบอิงสถานศึกษา ถ้าได้ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินมากกว่าหรือเท่ากับ 2.75 จากระดับ 4 คะแนน แสดงว่า สถานศึกษามีผลการจัดการศึกษาในมาตรฐานนั้น ๆ ได้มาตรฐานคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษาในภาพรวมของสถานศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ต้องมีคุณสมบัติ 3 ข้อดังต่อไปนี้ 1) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของผลประเมินคุณภาพภายนอกไม่ต่ำกว่าระดับดี (เท่ากับหรือมากกว่า 2.75 ในระดับ 4 คะแนน) 2) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของผลประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไปไม่ต่ำ

กว่า 3 ใน 4 ของมาตรฐานที่ประเมิน แสดงว่า ได้ระดับดีขึ้นไป ไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐาน ใน 14 มาตรฐาน และ 3) สถานศึกษาไม่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกของมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง

5. ใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ข้อมูลจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของ สถานศึกษา และข้อมูลวัตรกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง คุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลในบทนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ใน 6 ประเด็น ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม
มาตรฐานรายชื่อ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น
รายมาตรฐานของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา

ตอนที่ 6 นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาเพื่อให้เห็นภาพข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ตั้งของสถานศึกษา ระดับชั้นที่เปิดสอน ปี พ .ศ. ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ขนาดสถานศึกษา จำนวนครู ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 1-5

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา

พื้นที่ตั้งของสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1	72	21.20
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต2	73	21.30
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3	55	16.20
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต4	58	17.10
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต5	82	24.10
รวม	340	100

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น (สพท. ขก.) ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 82 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.10 รองลงมาตั้งอยู่เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 73 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.30 และจำนวนน้อยที่สุดตั้งอยู่เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.20

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น	232	68.20
มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย	108	31.80
รวม	340	100

จากตารางที่ 2 พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ในระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด จำนวน 232 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.20 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 108 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.80

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามปี พ.ศ. ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.

ปี พ.ศ. ที่ได้รับการประเมิน	จำนวน	ร้อยละ
ปี พ.ศ. 2549	185	54.40
ปี พ.ศ. 2550	123	36.20
ปี พ.ศ. 2551	32	9.40
รวม	340	100

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ส่วนใหญ่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. . รอบที่สอง ในปี พ .ศ. 2549 จำนวน 185 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 54.40 รองลงมาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในปี พ .ศ. 2550 จำนวน 123 แห่ง คิดเป็น

ร้อยละ 36.20 และสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในปี พ .ศ. 2551 น้อยที่สุด จำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.40

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 – 300 คน)	154	45.30
ขนาดกลาง (นักเรียน 301 – 1,000 คน)	151	44.40
ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,001 – 2,000 คน)	14	4.10
ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียนตั้งแต่ 2,001 คนขึ้นไป)	21	6.20
รวม	340	100

จากตารางที่ 4 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียน 1 – 300 คน) จำนวน 154 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.30 รองลงมา เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง (นักเรียน 301 – 1,000 คน) จำนวน 151 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.40 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,001 – 2,000 คน) มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.10

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามจำนวนครู

จำนวนครู	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 50 คน	309	90.90
50 – 99 คน	20	5.90
100 – 149 คน	6	1.80
150 – 199 คน	3	0.90
ตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป	2	0.60
รวม	340	100

จากตารางที่ 5 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง ส่วนใหญ่มีจำนวนครูน้อยกว่า 50 คน จำนวน 309 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.90 รองลงมาเป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนครู 50 – 99 คน จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ

5.90 และจำนวนครูตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป มีจำนวนสถานศึกษาน้อยที่สุด โดยมีสถานศึกษาจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายข้อ

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร มาตรฐานรายข้อ ประกอบด้วยมาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน ด้านครู 2 มาตรฐาน และด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน และรายละเอียดตัวบ่งชี้ของมาตรฐานรายข้อ ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 6 – 7

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน
ด้านครู และด้านผู้บริหาร

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	X	S.D.	การแปลผล
ด้านผู้เรียน	3.09	.32	ดี
ด้านครู	3.29	.35	ดี
ด้านผู้บริหาร	3.26	.41	ดี
รวมทุกด้าน	3.18	.32	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยภาพรวมมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในมาตรฐานแต่ละด้านแล้วพบว่า มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยมาตรฐานด้านครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.29 รองลงมา คือมาตรฐานด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.26 และมาตรฐานด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน
ด้านครู และด้านผู้บริหาร จำแนกตามมาตรฐานรายชื่อ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านผู้เรียน				
มาตรฐานที่ 1	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3.39	.35	ดี
มาตรฐานที่ 2	ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี	3.47	.35	ดี
มาตรฐานที่ 3	ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	3.35	.34	ดี
มาตรฐานที่ 4	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	2.67	.59	พอใช้
มาตรฐานที่ 5	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	2.54	.65	พอใช้
มาตรฐานที่ 6	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2.91	.60	ดี
มาตรฐานที่ 7	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	3.31	.37	ดี
	ด้านครู			
มาตรฐานที่ 8	ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ	3.45	.32	ดี
มาตรฐานที่ 9	ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.81	.71	ดี
ด้านผู้บริหาร				
มาตรฐานที่ 10	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ	3.40	.47	ดี
มาตรฐานที่ 11	สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	3.16	.59	ดี
มาตรฐานที่ 12	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.25	.48	ดี

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.06	.62	ดี
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ ชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	3.40	.42	ดี
รวม	3.18	.32	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายข้อของมาตรฐานแต่ละด้านพบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนอยู่ในระดับดี 5 มาตรฐาน และระดับพอใช้ 2 มาตรฐาน โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.47 รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 3.39 โดยมีมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย 2.54

มาตรฐานด้านครู พบว่า อยู่ในระดับดีมากทั้ง 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.45 และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 2.81 สำหรับมาตรฐานด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับดีทั้ง 5 มาตรฐาน โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.40 และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับดี คือ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.06

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 340 แห่ง ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) จำแนกตามมาตรฐาน

มาตรฐาน	อิงเกณฑ์			อิงสถานศึกษา			อิงสถานศึกษา ลบอิงเกณฑ์
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
มาตรฐานที่ 1	3.32	.22	ดี	3.45	.60	ดี	0.13
มาตรฐานที่ 2	3.42	.19	ดี	3.54	.53	ดีมาก	0.12
มาตรฐานที่ 3	3.23	.23	ดี	3.46	.56	ดี	0.23
มาตรฐานที่ 4	2.79	.30	ดี	2.54	.96	พอใช้	-0.25
มาตรฐานที่ 5	2.48	.51	พอใช้	2.59	.95	พอใช้	0.11
มาตรฐานที่ 6	2.89	.32	ดี	2.93	.95	ดี	0.04
มาตรฐานที่ 7	3.22	.24	ดี	3.39	.62	ดี	0.17
มาตรฐานที่ 8	3.40	.26	ดี	3.50	.55	ดีมาก	0.10
มาตรฐานที่ 9	2.81	.61	ดี	2.79	.95	ดี	-0.02
มาตรฐานที่ 10	3.42	.41	ดี	3.38	.64	ดี	-0.04
มาตรฐานที่ 11	3.24	.45	ดี	3.09	.84	ดี	-0.15
มาตรฐานที่ 12	3.31	.40	ดี	3.20	.66	ดี	-0.11
มาตรฐานที่ 13	3.16	.40	ดี	2.95	.95	ดี	-0.21
มาตรฐานที่ 14	3.36	.38	ดี	3.44	.61	ดี	0.08
รวม	3.15	.21	ดี	3.16	.48	ดี	0.01

จากตารางที่ 8 พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) ในภาพรวมผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.15 อยู่ในระดับดี และแบบอิงสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.16 อยู่ระดับดี โดยค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาในภาพรวมสูงกว่าแบบอิงเกณฑ์ เท่ากับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ทั้ง 14 มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ จำนวน 8 มาตรฐาน ยกเว้นมาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 9 - 13 สำหรับมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาสูงกว่าแบบอิงเกณฑ์มากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 3 มีค่าความต่างเท่ากับ 0.23 รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 7 มีค่าความต่างเท่ากับ 0.17 มาตรฐานที่มีค่าความต่างน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 6 มีค่าความต่างเท่ากับ 0.04

ตอนที่ 4 ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายมาตรฐาน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายมาตรฐาน จำแนกเป็นรายมาตรฐานทั้ง 14 มาตรฐาน

ตารางที่ 9 ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) จำแนกเป็นรายมาตรฐาน

มาตรฐาน	ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (แห่ง)	
	ได้มาตรฐาน	ไม่ได้มาตรฐาน
มาตรฐานที่ 1	334	6
มาตรฐานที่ 2	339	1
มาตรฐานที่ 3	335	5
มาตรฐานที่ 4	267	73
มาตรฐานที่ 5	260	80
มาตรฐานที่ 6	296	44
มาตรฐานที่ 7	334	6
มาตรฐานที่ 8	339	1
มาตรฐานที่ 9	329	11
มาตรฐานที่ 10	335	5
มาตรฐานที่ 11	314	26
มาตรฐานที่ 12	333	7
มาตรฐานที่ 13	304	36
มาตรฐานที่ 14	334	6

จากตารางที่ 9 ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) จำแนกเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ไม่มีมาตรฐานใดเลยที่สถานศึกษาทั้ง 340 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) มาตรฐานที่สถานศึกษาได้รับการรับรองมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 2 และมาตรฐานที่ 8 คือ ได้รับการรับรองจำนวน 339 แห่ง สำหรับมาตรฐานที่

ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานมากที่สุด คือ มาตรฐานที่ 5 จำนวน 80 แห่ง รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 4 จำนวน 73 แห่ง

ตอนที่ 5 จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา

การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็น 2 ประเภท คือ จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) จำนวน 340 แห่ง ในด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านผู้เรียน

มี 7 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1-7 รวม 32 ตัวบ่งชี้ มีจุดเด่น 5 ลำดับแรกของสถานศึกษา และ 5 ลำดับสุดท้ายที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาดังนี้

จุดเด่น

1. ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดหรือสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ
2. ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทีย
3. ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ
4. ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมาโรงเรียน
5. ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

จุดที่ควรพัฒนา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้น ม.3 และ ม.6

ด้านครู

มี 2 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 8-9 รวม 13 ตัวบ่งชี้ มีจุดเด่น 4 ลำดับแรกของสถานศึกษา และ 4 ลำดับสุดท้ายที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ดังนี้

จุดเด่น

1. ครูจบปริญญาตรีขึ้นไป
2. ครูสอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด
3. ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด
4. ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม

จุดที่ควรพัฒนา

1. สถานศึกษามีจำนวนครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
3. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
4. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ด้านผู้บริหาร

มี 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 10-14 รวม 15 ตัวบ่งชี้ มีจุดเด่น 4 ลำดับแรกของสถานศึกษา และ 4 ลำดับสุดท้ายที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ดังนี้

จุดเด่น

1. สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
2. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ
3. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน
4. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

จุดที่ควรพัฒนา

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา
2. การมีหลักสูตรและเนื้อหาสาระในระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวมถึงความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

3. การมีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการพัฒนาการศึกษา

4. การมีระบบและการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง

ตอนที่ 6 นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาที่ปรากฏในรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง จำนวน 340 ฉบับ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามที่ สมศ. กำหนดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 30 อันดับแรกและผ่านการรับรองมาตรฐานทั้ง 14 มาตรฐาน ดังปรากฏในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยมาตรฐานรวมของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) จำแนกตามผลการรับรองระดับคุณภาพสูงสุด 30 อันดับแรก

ลำดับที่	รายชื่อสถานศึกษา	ผลการรับรองระดับคุณภาพ	
		$\bar{X}$	การแปลผล
1	ทุ่งใหญ่วัฒนศึกษา	3.83	ดีมาก
2	กัลยาณวัตร	3.81	ดีมาก
3	ขอนแก่นวิทยายน	3.81	ดีมาก
4	ฝางวิทยายน	3.80	ดีมาก
5	จระเข้วิทยายน	3.75	ดีมาก
6	บ้านหนองบัวน้อยห้วยโจดโนนขามแป	3.75	ดีมาก
7	บ้านหนองแสงโคกน้อย	3.74	ดีมาก
8	โนนโพธิ์ศรีวิทยาคม	3.74	ดีมาก
9	บ้านโนนรังวิทยาการ	3.73	ดีมาก
10	กุดดุกวิทยา	3.70	ดีมาก
11	บ้านผักหนาม	3.69	ดีมาก
12	พัฒนาการศึกษา	3.68	ดีมาก
13	ซำย่างวิทยายน	3.65	ดีมาก
14	บ้านวังห้ว	3.60	ดีมาก

ลำดับที่	รายชื่อสถานศึกษา	ผลการรับรองระดับคุณภาพ	
		$\bar{X}$	การแปลผล
15	ชุมแพศึกษา	3.58	ดีมาก
16	บ้านแก้ง	3.57	ดีมาก
17	บ้านนาเรียง	3.55	ดีมาก
18	บ้านภูเหล็ก	3.54	ดีมาก
19	หนองไผ่พิทยาคม	3.53	ดีมาก
20	บ้านขามบ่อ	3.48	ดี
21	โคกสีพิทยาสรรพ์	3.43	ดี
22	หนองเรือวิทยา	3.41	ดี
23	บ้านทรัพย์สมบูรณ์	3.36	ดี
24	ฝายหินหนองพุ่มหนองทองศึกษา	3.35	ดี
25	บ้านยางคำ	3.33	ดี
26	อมตวิทยา	3.33	ดี
27	พลพัฒนาศึกษา	3.32	ดี
28	ชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ 206	3.27	ดี
29	บ้านม่วง	3.26	ดี
30	ชุมชนหนองกุงวิทยา	3.24	ดี

จากตารางที่ 10 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง จาก สมศ . ในระดับดีมาก มีจำนวน 19 แห่ง และระดับดี จำนวน 11 แห่ง โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองลงมาคือ โรงเรียนกัลยาณวัตรและโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน มีค่าเฉลี่ย 3.81 โรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดใน 30 อันดับแรก คือ โรงเรียนชุมชนหนองกุงวิทยา มีค่าเฉลี่ย 3.24 โดยสถานศึกษาอื่นอาจมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่านี้ แต่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานครบทั้ง 14 มาตรฐาน

เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) รอบที่สอง พบว่า มีข้อมูลนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของ สถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
1. พุ่งใหญ่รัตนศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ชื่อโครงการไผ่ต้องลม 2. โครงการสอนและอบรมธรรมะโดยพระสงฆ์ ผู้เรียนได้เรียนและสอบนักธรรมทั้ง 3 ระดับ คือ ชั้นตรี โท และเอก
2. กัลยาณวัตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน E-Box, E-Library, E-Book 2. การให้บริการสืบค้นด้วยระบบเครือข่าย (Internet) 3. โครงการรณรงค์การอ่าน 4. โครงการเทคโนโลยีสะอาด Cleaner Technology 5. ศูนย์สิ่งแวดล้อมประจำจังหวัด 6. โรงเรียนนำร่องวิธีปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรม 7. ห้องเรียนคณิตศาสตร์ยอดเยี่ยมระดับมัธยมศึกษา (เหรียญทอง) 8. วงโยธวาทิต 9. วงดนตรีพื้นเมือง (โปงลาง) 10. ผลงานศิลปกรรม จิตรกรรมของผู้เรียน 11. โครงการผลิตสินค้า หนึ่งโรงเรียน หนึ่งผลิตภัณฑ์
3. ขอนแก่นวิทยายน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) 2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ E-Learning โดยเฉพาะการใช้ WBI, CAI, E-Box, E-Book 3. การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ผ่างวิทยายน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนการสอนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และได้รับการประเมินได้มาตรฐานในโรงเรียนในฝัน ประจำอำเภอบ้านผ่าง จังหวัดขอนแก่น
5. จระเข้วิทยายน	-
6. บ้านหนองบัวน้อยห้วยโจด โนนขามแป	<p>สอบทเรียนสำเร็จรูปเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์</p>
7. บ้านหนองแสงโคกน้อย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การให้ระเบียบวินัยตามแนวทางของลูกเสือ โดยก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ทางโรงเรียนจะจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมลูกเสือนักเรียน

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
	<p>ชั้น ม.3 ให้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยการเข้าแถว การทำงานเป็นทีม ดังนั้น ในการทำความสะอาดโรงเรียนตามเขตพื้นที่ การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง รวมทั้งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นักเรียนที่รับการอบรมจะเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมได้เรียบร้อย รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. โรงเรียนเข้าโครงการพัฒนาการศึกษาาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 1 (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก) มีการพัฒนาผู้บริหารและครู ใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ซึ่งบุคลากรที่ได้รับการอบรมนำมาขยายผลแก่ครูอื่นๆ ให้มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนได้ มีคอมพิวเตอร์ จากโครงการและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนนำมาใช้ในการเรียน การสอนเพียงพอ มีนักเรียนแกนนำ ICT และขยายผลสู่เครือข่าย อย่างต่อเนื่อง</p>
8. โนนโพธิ์ศรีวิทยาาคม	สถานีวิทยุในสถานศึกษา คลื่นวิทยุ FM 94.25 MHz ซึ่งใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
9. บ้านโนนรังวิทยาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดตั้งวงดนตรีพื้นเมือง 2. มีแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนหารายได้พิเศษได้จากการสานอวน 3. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรและชุมชน 4. กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ
10. กุดดุกวิทยา	-
11. บ้านผักหนาม	-
12. พัฒนาการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้กับครูทุกคน 2. มีการกำหนดแนวทางในการทำแผนการสอน มีกรรมการตรวจสอบแผนการสอนก่อนนำไปจัดการเรียนการสอน 3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา
13. ชำย่างวิทยายน	โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจี๊ยบ ทำน้ำกระเจี๊ยบชำย่างวิทยายนจำหน่าย

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
14. บ้านวังห้ว	-
15. ชุมแพศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนเป็นศูนย์ ERIC ที่เป็นศูนย์พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ด้าน การส่งเสริมการใช้ภาษาเพื่อประกอบอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 และได้ดำเนินการเป็นประจำทุกปีการศึกษา 2. มีสื่อและนวัตกรรมหลากหลาย นวัตกรรมที่เด่นคือ “เรื่องราวและแผนภาพทางคณิตพิชิตความเบื่อ หน่วยวิชาคณิตศาสตร์”
16. บ้านเก็ง	-
17. บ้านนาเรียง	<ol style="list-style-type: none"> 1. นวัตกรรมที่เป็นแบบเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ยาเสพติด เรื่องการถอดคำประพันธ์ แผนการสอนแบบบูรณาการ 2. นาฏศิลป์ต้นแบบที่ออกเผยแพร่ เช่น การพ่อนเทียน รำไทยภูเขา พ่อนเงี้ยว เชิงกระติบข้าว เป็นต้น 3. ดนตรีวงโปงลาง ซึ่งได้ออกแสดงโชว์ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
18. บ้านภูเหล็ก	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการห้องเรียนคุณภาพ 5 ดาว 2. โรงเรียนพระราชทานดีเด่น ระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2549 3. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดีเด่น ระดับทอง ของกระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2550 4. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เอกชน และหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งพระภิกษุสงฆ์ ตัวแทนทางศาสนาเป็นอย่างดี จนสามารถจัดตั้งวงดุริยางค์ วงดนตรีโปงลางและก่อตั้งมูลนิธิของโรงเรียน สำเร็จเป็นที่น่าพอใจอย่างมาก
19. หนองไผ่พิทยาคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การผลิตปุ๋ยชีวภาพ 2. รูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์มีลิตมีเดีย 3. รูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ CAI
20. บ้านขามป้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนามเด็กเล่นที่มีโครงหลังคากันแดด 2. รางวัลครูสภา (ระดับก่อนประถม) ประเภทครูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น 3. สื่อนวัตกรรม ประเภทชุดการสอน และการจัดนิทรรศการลาน

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
	<p>ความรู้ (สรรพศาสตร์ตลาดวิชา)</p> <p>4. โครงการการวิจัยในชั้นเรียน</p> <p>5. การใช้เพลงประกอบการจัดป ระสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์</p> <p>6. การสอนแบบโครงงาน เช่น กิจกรรมแข่งขันโครงงานคณิตศาสตร์ระดับเหรียญทองแดง ในช่วงชั้นที่ 2 และรางวัลชมเชยประเภททีมปี 2549 ด้านกีฬา ได้รับรางวัลการแข่งขันกีฬาการเคหะวอลเลย์บอล</p> <p>7. ครูดีเด่น จำนวน 4 ท่าน ระดับเหรียญทอง กิจกรรมชมรมพื้นเมือง</p> <p>8. โรงเรียนนำร่องการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี</p> <p>9. โรงเรียนแกนนำเรียนรวมการจัดการศึกษาพิเศษ</p>
21. โคนสีพิทยาสรรพ์	<p>1. การจัดสื่อการสอนทาง ICT ได้แก่ E-Book ที่ครูพัฒนาจนประกวดชนะเลิศในระดับประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการจัดทำสื่อในหลายกลุ่มสาระ</p> <p>2. โรงเรียนมีโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>3. โรงเรียนส่งเสริมด้านกีฬาจนมีชื่อเสียง โดยเฉพาะกีฬา วอลเลย์บอลได้รางวัลชนะเลิศในระดับจังหวัดเยาวชนอายุ 18 ปี เป็นตัวแทนขอ งจังหวัดไปแข่งขันในระดับต่าง ๆ ติดต่อกัน 2 ปี นับเป็นจุดเด่นของโรงเรียน</p> <p>4. โรงเรียนมีห้องคณิตศาสตร์ที่ต่ออินเทอร์เน็ตให้นักเรียนได้สืบค้น และมีครูที่มีความสามารถในการสอนให้เด็กแก้ ซ่อม ประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ได้</p>
22. หนองเรือวิทยา	<p>สถานศึกษามีเครื่องมือในก ารประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ โดยยึดต้นแบบการประเมินอาจารย์ 3</p>
23. บ้านทรัพย์สมบูรณ์	<p>1. โครงการการเรียนรู้แบบโครงงานสมุนไพรรชงดื่ม</p> <p>2. โครงการส่งเสริมสุขภาพ</p> <p>3. โครงการน้ำนึ่งสวย</p>

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
24. ฝ่ายหินหนองทุ่มหนอง ทองศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้รับเหรียญทองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2. ได้รับเกียรติบัตรการประกวดสื่อ CAI ผ่านเกณฑ์การประกวดสื่อระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 3. นักกีฬาบอลเลย์บอลหญิง ได้รับรางวัลชนะเลิศ เป็นตัวแทนระดับเขตพื้นที่การศึกษาเขต 5 และเป็นตัวแทนระดับจังหวัด
25. บ้านยางคำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2. การเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. สร้างห้องสมุดขนาดใหญ่ให้เป็น E-Library ที่ผู้เรียนเข้าใช้ได้อย่างมีความสุข
26. อมตวิทยา	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษาดีเด่นรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2543 2. สถานศึกษาดีเด่นรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2546 3. สถานศึกษาดีเด่นรางวัลพระราชทานระดับก่อนประถมศึกษาขนาดกลาง ปีการศึกษา 2548
27. พลพัฒนาศึกษา	หลักสูตรสาระท้องถิ่น เรื่อง นาข้าวทฤษฎีใหม่ ในการเรียนรู้แบบบูรณาการ
28 . ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพที่ 206	-
29. บ้านม่วง	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพ ให้เป็นครูแกนนำและปฏิรูปการเรียนรู้ ครูได้รับรางวัลครูเกียรติยศระดับชาติ (Teacher Award) และนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ได้รับรางวัลโรงเรียนดำเนินการศูนย์ปฏิบัติเด่น
30. ชุมชนหนองกุงวิทยา	การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร (ผู้อำนวยการและรองผู้ อำนวยการ) และหัวหน้าฝ่ายทุกคน มีการ

รายชื่อสถานศึกษา	นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
	ประชุมปรึกษาหารือทุกวันจันทร์ตอนบ่ายเพื่อวางแผนการทำงาน สอบถามความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน หัวหน้าฝ่ายทุกคนเป็น หัวหน้าช่วงชั้นซึ่งสามารถนำข้อมูลการบริหารงานวิชาการของช่วง ชั้นมาปรึกษาหารือได้ในเวลาเดียวกัน

นวัตกรรมหรือการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น คัดเลือกจากสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามที่ สมศ . กำหนด ที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด 30 อันดับแรก พบว่า มีการนำเสนอ นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา
ตามเอกสารรายงานการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(มัธยมศึกษา) รอบที่สอง จะมีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและแตกต่างกันซึ่งพอจะจำแนก
ประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ศูนย์/ห้อง/โรงเรียน

ศูนย์สิ่งแวดล้อมประจำจังหวัด โรงเรียนนำร่องวิธีปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศด้านคุณ ธรรม
ห้องเรียนคณิตศาสตร์ยอดเยี่ยมระดับมัธยมศึกษา (เหรียญทอง) โรงเรียนเป็นศูนย์ ERIC ที่เป็นศูนย์
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ห้องเรียนคุณภาพ 5 ดาว โรงเรียนพระราชทานดีเด่น โรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพดีเด่น ระดับทอง ของกระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนนำร่องการศึกษา ภาคบังคับ 9 ปี
โรงเรียนแกนนำเรียนรวมการจัดการศึกษาพิเศษ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจากสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดขอนแก่น ระดับเหรียญทอง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดขนาดใหญ่ที่เป็น E-Library
โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพ ให้เป็นครูแกนนำและปฏิรูปการ เรียนรู้ โรงเรียนดำเนินการ
ศูนย์ปฏิรูปดีเด่น โรงเรียนส่งเสริมด้านกีฬาจนมีชื่อเสียง

การสอน/การเรียนรู้/การจัด/การแสดง/การพัฒนา

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English Program) การจัดการเรียนการ
สอนโดยใช้ E-Learning โดยเฉพาะการใช้ WBI, CAI, E-Box, E-Book การเรียนการสอนโดยใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์ แผนการสอนแบบบูรณาการ รูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์มัลติมีเดีย รูปแบบการสอน
คณิตศาสตร์ CAI การสอนแบบโครงงาน เช่น กิจกรรมแข่งขันโครงงานคณิตศาสตร์ ระดับเหรียญ
ทองแดง วงโยธวาทิต วงดนตรีพื้นเมือง (โปงลาง) ผลงานศิลปกรรม จิตรกรรมของผู้เรียน นาฏศิลป์ วง
ดุริยางค์

โครงการ

โครงการไฟต์ดองลม โครงการสอนและอบรมธรรมะโดยพระสงฆ์ โครงการรักการอ่าน โครงการเทคโนโลยีสะอาด Cleaner Technology โครงการพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 1 (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก) มีการพัฒนาผู้บริหารและครูใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระเจี๊ยบ โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการคิดตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ โครงการการเรียนรู้แบบโครงงานสมุนไพรขิงขมิ้น โครงการส่งเสริมสุขภาพ

ระบบ

เครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ โดยยึดต้นแบบการประเมินอาจารย์ 3 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รางวัล

รางวัลครูสภา ประเภทครูผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ครูได้รับรางวัลครูเกียรติยศระดับชาติ (Teacher Award) ครูดีเด่น ระดับเหรียญทอง รางวัลชนะเลิศการประกวดการจัดสื่อการสอนทาง ICT ระดับประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ E-Book ที่ครูพัฒนาจนประกวดชนะเลิศในหลายกลุ่มสาระ รางวัลเหรียญทองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ได้รับเกียรติบัตรการประกวดสื่อ CAI ผ่านเกณฑ์การประกวดสื่อ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 รางวัลชนะเลิศ นักกีฬาบอลเลย์บอลหญิง เป็นตัวแทนระดับเขตพื้นที่การศึกษาเขต 5 และเป็นตัวแทนระดับจังหวัด

กิจกรรม/โครงการ

การสอนแบบโครงงาน โครงการม้านั่งสวย โครงการผลิตสินค้าหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ กิจกรรมขนมพื้นเมือง การผลิตปุ๋ยชีวภาพ

สื่อ/นวัตกรรม

การให้บริการสืบค้นด้วยระบบเครือข่าย (Internet) สื่อบทเรียนสำเร็จรูปเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สถานีวิทยุในสถานศึกษา คลื่นวิทยุ FM 94.25 MHz เรื่องราวและแผนภาพทางคณิตพีชิต ความเบื่อ หน่วยวิชาคณิตศาสตร์ แบบเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ยาเสพติด เรื่องการถอดคำประพันธ์ สื่อ

นวัตกรรม ประเภทชุดการสอน และการจัดนิทรรศการลานความรู้ (สรรพศาสตร์ตลาดวิชา) การใช้เพลงประกอบการจัดประสพการณในกิจกรรมเสริมประสพการณ หลักรัฐสวระทงถึน เรือง น้าข้าว ทฤษฎีใหม่ ในการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน E-Box, E-Library, E-Book

อื่น ๆ

การใช้ระเบียบวินัยตามแนวทางของลูกเสือ แหล่งเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนหารายได้พิเศษได้ จาก การสานอวน สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงันให้กับครูทุกคน มีการกำหนดแนวทาง ในการทำแผนการสอน มีการตรวจสอบแผนการสอนก่อนนำไปจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ก่อตั้งมูลนิธิ ของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาถึงนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อีกจำนวน 310 แห่ง พบว่า มีนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของ สถานศึกษา ตามเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน (มัธยมศึกษา) รอบที่สอง มีความเหมือนหรือคล้ายกัน ใกล้เคียงกันกับนวัตกรรมหรือการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศกับสถานศึกษาที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 30 อันดับแรก จำนวนมาก ส่วนนวัตกรรมหรือการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

ศูนย์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ศูนย์สาธิตทัศนศึกษา ศูนย์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ต้นแบบ ศูนย์ วิทยบริการ ศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนภาษาจีน ห้องสมุด IT โรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนต้นแบบ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบการใช้ ICT โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ การ พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ การวาดภาพระบายสีและการปั้นดินน้ำมัน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ โครงการธนาคารคุณธรรม โครงการ Brain Based Learning การพัฒนาระบบงานด้วย e-office ระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กิจกรรม ส่งเสริมยอดนักอ่าน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด สื่อการสอนฟลิคส์ สื่อการสอนพลศึกษา นักเรียนแกนนำตามโครงการ อ.ย. น้อย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้ว ระหว่างปี พ .ศ. 2549 – 2553 รวม 340 ฉบับ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายข้อ และตั้งบ่งชี้ ของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาผลสรุปการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2
5. เพื่อศึกษาผลสรุปจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สองของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินภายนอก รอบที่สอง และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาให้การรับรองรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว จำนวน 340 เล่ม ระหว่างปี พ .ศ. 2549 – 2553 จากสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ระหว่างปี 2549-2552 ของสถานศึกษาในเขตสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดขอนแก่น และคู่มือลงรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ที่

ได้รับรองรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเรียบร้อยแล้ว โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อโรงเรียน พื้นที่ตั้ง ระดับชั้นที่เปิดสอน วันเดือนปีที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนครู จำนวนนักเรียน หน่วยประเมิน และจำนวนผู้ประเมินภายนอก รวม 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับมาตรฐาน จำนวน 14 มาตรฐาน แบ่งเป็นผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์ ผลการประเมินแบบอิงสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยและผลการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับตัวบ่งชี้ จำนวน 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ กำหนดข้อมูลเป็นร้อยละ

ตอนที่ 4 จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา เป็นชนิดปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

2.2 คู่มือลงรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 เป็นรายการตัวแปร รหัส และค่าของตัวแปรแต่ละตัวที่ได้จากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ รายชื่อสถานศึกษา พื้นที่ตั้ง ระดับชั้นที่เปิดสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวนนักเรียน จำนวนครู ชื่อหน่วยประเมิน จำนวนผู้ประเมินภายนอก ผลมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ดังกล่าว มีประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ.2549-2553) มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 ทั้งสิ้น 340 แห่ง เขตที่มีสถานศึกษาตั้งอยู่มากที่สุด คือ เขต 5 จำนวน 82 แห่ง รองลงมาคือเขต 2 จำนวน 73 แห่ง เขตที่มีสถานศึกษาตั้งอยู่น้อยที่สุดคือ เขต 3 จำนวน 55 แห่ง สถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา -มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 232 แห่ง และเปิดสอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น -มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 108 แห่ง สถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง จาก สมศ . มากที่สุด ในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 185 แห่ง และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง จาก สมศ . น้อยที่สุด ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 32 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียน 1 – 300 คน) จำนวน 154 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,001 – 2,000 คน) มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 14 แห่ง สถานศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนครูน้อยกว่า 50 คน จำนวน 309 แห่ง และจำนวนครูตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป มีจำนวนสถานศึกษาน้อยที่สุด โดยมีสถานศึกษาจำนวน 2 แห่ง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม มาตรฐานรายชื่อ

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง มีระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในมาตรฐานแต่ละด้าน พบว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านครูและผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสยามปิยะนารท (2549: 60) ที่พบว่า ด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน และด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น อาจจะเป็นเพราะว่าในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2553 ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าร่วมโครงการที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 4-5) คือ หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ต้องได้รับการให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ ถักเสี้ยนกลไกการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างเข้มข้น จริงจัง และต่อเนื่อง ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม ศึกษาด้วยตนเองก่อนเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม 15 วัน ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้มข้น 6 วัน เรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติงาน 1 ภาคเรียน ศึกษาดูงาน และสัมมนาหลังการเรียนรู้อะหว่างปฏิบัติงาน 2 วัน มีเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ช่วงที่เรียนรู้อะหว่างปฏิบัติงาน 1 ภาคเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับการประเมินคุณภาพเป็นรายบุคคลในเรื่องการวางแผน การปฏิบัติงาน และผลของการขับเคลื่อนการรองรับการกระจายอำนาจด้วย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนัก และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา

สำหรับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อจัดเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยทั้ง 14 มาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี ค่าเฉลี่ย 3.47 มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.45 และมาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการ บริหารจัดการและมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือชุมชนในการ พัฒนาการศึกษาค่าเฉลี่ย 3.40 ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 2.54 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย 2.67 และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ค่าเฉลี่ย 2.91

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับเรื่องสุขภาพจิตและสุขภาพ กายของนักเรียน เพราะในอดีตภาคอีสานได้ขึ้นชื่อว่าแห้งแล้งที่สุด ผู้คนอดอยาก หาเช้ากินค่ำ ผู้คน ต้องออกไปขายแรงงานในเมืองหลวง หรือตามหัวเมืองใหญ่ ๆ รวมถึงการไปขายแรงงานในต่างแดน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นลำดับต้น ๆ ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก พ .ศ. 2522 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549: ปกหลัง) ว่า

เด็กเป็นผู้ที่ได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่ ร วมทั้งภาระรับผิดชอบในการธำรงรักษา อิศรภาพและความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการ อบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัด ขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงใน คุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุในผล หน้าที่นี้เป็นของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันทำโดยพร้อมเพรียง สม่่าเสมอ ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อน จะต้องสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการ ถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อัน มีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตา เอ็นดู และด้วยความ บริสุทธิ์ใจ ให้เด็กได้ทราบ ได้เข้าใจและสำคัญที่สุดให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนสามารถเห็นจริง ด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อมทั้งปวง

โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา พี่จึงต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่ จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องสอนคนรุ่นต่อ ๆ ไป ไม่ให้ขาดสาย ความรู้ ความดี ความเจริญ งามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานของความพัฒนาผาสุกอันยั่งยืนสืบไป

และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสยาม ปิยะนารท (2549: 63) ในการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ผู้เรียนได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยกว่ามาตรฐานอื่นเช่นเดียวกัน อาจจะเป็นเพราะว่าจำนวนครูที่ดูแลนักเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอตามเกณฑ์ หากมองไปในอนาคตข้างหน้า ถ้าไม่เร่งจัดสรรอัตราครูให้เพียงพอ หรืออบรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในอนาคตอาจจะส่งผลกระทบต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

3. ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) ประกอบด้วยสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 340 แห่ง พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.15 อยู่ในระดับดี และแบบอิงสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.16 อยู่ระดับดี โดยค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาในภาพรวมสูงกว่าแบบอิงเกณฑ์ เท่ากับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ทั้ง 14 มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ จำนวน 8 มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีความต่างมากที่สุด (3.46 - 3.23) เท่ากับ 0.23 รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริตมีความต่าง (3.39 - 3.22) เท่ากับ 0.17 และสำหรับสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยแบบอิงสถานศึกษาน้อยกว่าค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ มีจำนวน 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดได้ ตรงตรง และมีวิสัยทัศน์ มีความต่างมากที่สุด มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมาย การศึกษา มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ และ

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าความต่าง เท่ากับ -0.25, -0.21, -0.15, -0.11, -0.04, และ -0.02 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงด้านผู้บริหารการที่มาตรฐานที่ 10 ค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์สูงกว่าแบบอิงสถานศึกษาเป็นเพราะว่ามาตรฐานนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ผู้บริหารจะแสดงบทบาทของความเป็นผู้นำและสร้างผู้นำในสถานศึกษา แสดงวิสัยทัศน์ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกมาศึกษาเยี่ยมชมสถานศึกษาอยู่เป็นประจำ ร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ จากภายนอก เป็นที่รัก ที่ยอมรับ และศรัทธาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม หรือได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานศูนย์พัฒนาวิชาการ ประธานและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และคณะทำงานต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารมีความโดดเด่นมาก จึงทำให้มาตรฐานที่ 10 มีค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์สูงกว่าแบบอิงสถานศึกษา สำหรับมาตรฐานที่ 12 สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์สูงกว่าอิงสถานศึกษา เป็นเพราะว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2548: 65) เป็นการศึกษที่แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการ ศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบงานและอาชีพ และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษที่ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น ซึ่งสถานศึกษามัธยมศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร วิชาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ มุ่งเน้นเติมเต็มจากกิจกรรมที่ได้จัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรม ชมรม ชุมนุมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด รักษาดินแดน และบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมแข่งขันทางด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเห็นประจำอยู่เสมอ สร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษาเป็นอย่างมาก จึงทำให้มาตรฐานที่ 12 มีค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์สูงกว่าแบบอิงสถานศึกษา

4. ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น มาตรฐานของสถานศึกษา

ผลการรับรองคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 232 แห่ง และสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 108 แห่ง รวมทั้งสิ้น 340 แห่ง พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานมากที่สุด 2 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

และมาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 339 แห่ง รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬาและมาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ได้รับการรับรอง จำนวน 335 แห่ง

สำหรับมาตรฐานที่สถานศึกษาไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 80 แห่ง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 73 แห่ง และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 44 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549: 37, 44) ได้นำเสนอไว้ว่า นักเรียนขาดการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัวและห้องสมุด ขาดการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจการสอนเชิงคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ วิचारณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน เน้นการท่องจำ ทำแบบฝึกหัดมากกว่าเน้นกระบวนการคิด กิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรขาดความน่าสนใจ ขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนถึงศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ขาดการสอนเสริมอย่างเป็นระบบ การซ่อมผู้เรียนขาดความทั่วถึงเป็นเพียงการเรียนพิเศษตามความสมัครใจของเด็กและผู้ปกครองเท่านั้น การจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนยังไม่ได้นำลงสู่การพัฒนา ผู้เรียนอย่างจริงจัง หลายโครงการไม่ได้ดำเนินการ หลายโครงการดำเนินการแต่ไม่ปรากฏร่องรอยในการสรุปประเมินผล การสรุปหลายโครงการไม่สามารถบอกได้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาผู้เรียน

ในโครงการนั้น ๆ หรือไม่ จึงทำให้การพัฒนาผู้เรียนขาดแนวทางที่ชัดเจน กิจกรรม ขาดความน่าสนใจ ไม่เหมาะกับวัย ครูบางส่วนขาดจิตวิทยาในการสอน ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาและหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ .ศ. 2544 ลงสู่การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง และการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้ค วามสำคัญกับ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนในการเข้าร่วมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนน้อย ขาด การดำเนินงานอย่างจริงจัง การนิเทศ กำกับ ติดตามจากผู้บริหาร ขาดความเป็นระบบที่ต่อเนื่อง มีผู้บริหารบางส่วนขาดการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการบริหารการศึกษาให้เป็นระบบที่ชัดเจน ยัง ขาดความมุ่งมั่น พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง ความโปร่งใส และการอุทิศตนเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ ความโปร่งใสในการบริหารจัดการเงินนอกงบประมาณบางส่วน และขาดการกำกับติดตาม การใช้สื่อและอุปกรณ์ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า

5. จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา

จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 340 แห่ง ผู้เรียนมีจุดเด่น คือ ผู้เรียนไม่เสเพลหรือแสวงหา ผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดหรือสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และ อุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ มีความกตัญญูกตเวทีย มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้ เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ รักเรียนแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมาโรงเรียนมี ความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่าง เหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น ในการที่ผู้เรียนมีจุดเด่นในเรื่องการไม่ เสเพลหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดหรือสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ เป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย แผน และ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ตั้งแต่แผนป้องกันยาเสพติด (สำนักงานกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ , ม.ป.ป.: 147 – 157) จนกระทั่งปัจจุบันนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลที่ให้ดำเนินการอย่างเต็มที่ เข้มขัน ชัดเจน และหวังผลได้ ภายในระยะเวลาอันสั้น ไปสู่การปฏิบัติ 333 เป็น 3 ลด ได้แก่ ลดผู้ค้า ลดผู้เสพ ลดเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง 3 เพิ่ม ได้แก่ เพิ่มมาตรการทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐให้เข้มแข็ง และจริงจังมากขึ้น เพิ่มบทบาทของภาคประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลไกปกครองส วน ท้องที่ร่วมเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติด เพิ่มบทบาทของช่องทางสาธารณะในการร่วมเฝ้าระวัง

ปัญหายาเสพติดให้กับประชาชน และ 3 เน้น ได้แก่ เน้นพื้นที่ กทม. และจังหวัดปริมณฑล เน้นพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นพื้นที่นำเข้ายาเสพติดและพื้นที่ที่มีปัญหาต่อเนื่องซ้ำ ซาก สำนักงาน ป.ป.ส. (2551: 3 – 6) รวมทั้งสถานศึกษายังได้ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมความถนัด ความสามารถและความสนใจผู้เรียนในแง่การรณรงค์สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันยาเสพติด ป้องกันโรคเอดส์ ตรวจสอบเว็บไซต์ลามกอนาจาร เช่น กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมประกวดคำขวัญ วาดภาพ เขียนเรียงความ เดินวิ่งรณรงค์ ประกวดป้ายนิเทศ ตอบปัญหายาเสพติด- เพศศึกษา- สิ่งมอมเมา ร่วมกับชุมชนรณรงค์ นักเรียนแกนนำ จัดงานสำคัญในการต่อต้าน จัดนิทรรศการ ตั้งชมรม ชุมมูม และพัฒนาทักษะชีวิต เป็นต้น ส่วนจุดที่ควรพัฒนาในด้านผู้เรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้น ม .3 และม .6 ของผู้เรียนนั้น เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ .ศ. 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 8) ระบุว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา จึงค่อนข้างยากกว่าสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์และศักยภาพขั้นพื้นฐานในการคิดและการทำงาน ซึ่งค่อนข้างง่ายกว่า แต่เมื่อพิจารณาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ไม่ดีเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรียนเพื่อใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพซึ่งค่อนข้างยากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และการงานอาชีพและเทคโนโลยี

จุดเด่นด้านครู คือ ครูจบปริญญาตรีขึ้นไป สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด และมีคุณลักษณะที่เหมาะสม และจุดที่ควรพัฒนา คือ สถานศึกษามีจำนวนครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ การที่ครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจุดเด่นที่ครูจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 368-369) ส่วนที่ 5 การประกอบวิชาชีพควบคุม มาตรา 43 ให้วิชาชีพครูต้องมีคุณสมบัติ มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง จึงทำให้ครูในสถานศึกษามีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่มีมาตั้งแต่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครู ส่วนจุดที่ควรพัฒนาคือ ครูมีจำนวนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ ก .ศ.ศ. กำหนด (ครู 1 คน ต่อ นักเรียน 20 คน) แสดงให้เห็นว่ากรอบอัตรากำลังครูใน

สถานศึกษามีจำนวนครูไม่เพียงพอที่จะดูแลอบรมสั่งสอนผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อนุแก่น จะต้องจัดหาครูเพิ่มเติมให้เพียงพอ มิฉะนั้นจะทำให้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ ที่จะเกิดกับผู้เรียนลดน้อยลงได้

ผู้บริหารมีจุดเด่น คือ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน และสถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย จุดที่ควรพัฒนา คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การมีหลักสูตรและเนื้อหาสาระในระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวมถึงความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การมีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการพัฒนาการศึกษา และการมีระบบและการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง การที่ผู้บริหารมีจุดเด่น ในเรื่องกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2548: 5) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มาร่วมกันพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนจุดที่ควรพัฒนา คือ การบริหาร เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ซึ่งในส่วนนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550: 83) ได้ขยายความการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างครบถ้วน คือ สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาของชาติ มีการปฏิบัติตามแผน มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ถูกต้องและครบถ้วน ทันทต่อการใช้งาน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่อง มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ ในการตัดสินใจและปรับปรุงงานจากรายละเอียดดังกล่าวเป็นเหมือนวงจรคุณภาพ PDCA ที่สถานศึกษาควรดำเนินการให้เป็นปกติเหมือนวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นกิจวัตรประจำวัน

จากผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ผู้วิจัยนำ ผลการวิจัยที่ได้ทั้งหมดมาใช้เป็นพื้นฐานกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการสังเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ควรเร่งรีบ ดูแล แก้ไข จัดสรร อัตรากำลังครูมาทดแทนหรือชดเชยให้เพียงพอ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคตภายภาคหน้า และอาจจะทำให้นักเรียนไม่บรรลุตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 และหมวด 4

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ควรจัดตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย ศึกษาพิเศษ และนักวิชาการศึกษาเข้าไปร่วมวางแผนและพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาตามที่ ส.ม.ศ. กำหนด โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษ อย่างเป็นขั้นตอน อย่างมีส่วนร่วม

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ควรกำหนดยุทธศาสตร์ประชาสัมพันธ์อันวัตรกรรมหรือ การปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน สร้างเครือข่ายทางวิชาการ และสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดตั้งศูนย์/หน่วยงานต้นแบบ สื่อมวลชนมีเดียเผยแพร่ ฯลฯ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) รอบที่สอง ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา โดยสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ควรได้รับการพัฒนา อย่างเร่งด่วนในมาตรฐานที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศา สตร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้น ม.3 และ ม.6 จำนวน 80 แห่ง มาตรฐานที่ 4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดได้ตรงของ ผู้เรียน จำนวน 73 แห่ง และมาตรฐานที่ 6 การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 44 แห่ง

2. ผลการประเมินคุณภาพแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษาในสถานศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) พบว่า

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาเกิดความตระหนักให้ ความสำคัญและปลูกฝังให้ กิดวัฒนธรรมขององค์กรที่มีคุณภาพแบบอิงสถานศึกษาโดยเน้นมีการ พัฒนาการ ให้นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกหรือภายในไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่าง จริงจังและมีติบรรลุมาตรฐาน /เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา โดยมีแผนปฏิบัติการประจำปี

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ดำเนินการตามแผนและมีผลการประเมินความสำเร็จตามตัวบ่งชี้ตามกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Act) ที่ผสมผสานกับงานปกติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) รอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เขต 2 เขต 3 เขต 4 และเขต 5
2. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยมศึกษา) รอบที่สอง ของสถานศึกษารัฐและสังกัดอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น
3. ควรมีการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา
4. ควรมีการศึกษابัจจัย หรือสาเหตุที่มีอิทธิพลทำให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ได้รับการรับรองหรือไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามที่ สมศ. กำหนด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กศ.น. บ้านแพรก. 2552 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2552,
จาก <http://www.banprak-nfe.com/webboard/inex.php? Topic=65.0>
- จาตุรนต์ ฉายแสง. (2548). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชฎาภา บรรพพงศ์. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย
เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ห่อภิมาณ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธารินี พลเยี่ยม. (2547). การสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540-2545 วิทยานิพนธ์. ปรินญาณิโท บริหารการศึกษา (กศ.ม.).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายสำเนา
- นภาพร ส่งแสง. (2550). การศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาและด้านบริบทของสถานศึกษาที่
ส่งผลต่อ การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2541). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการ
วิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis)” กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอ์
- นงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ เจตจำนงนุช. (2548: 25). รายงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์รายงานผล
การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
การประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- เพ็ญณี แนนรทและคณะ. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี
พ.ศ. 2539-2542. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รุ่ง แก้วแดง. (254). การประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช
- วรารณณ์ บุญเยี่ยม. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุวิมล ว่องวานิชและคณะ. (2543). รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินภายในของ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สุวิมล ว่องวานิช. (2547). มาตรฐานการประเมินอภิมานและเครื่องมือการประเมินเอกสาร

- ประกอบการบรรยายในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประเมินอภิมาน (Meta evaluation) จัดโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. วันที่ 29 มีนาคม 2547 ณ. ห้องภาวดี ชั้น 2 โรงแรมสุคาพาเลซ กรุงเทพมหานคร.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สยาม ปิยะนราธร. (2550). รายงานวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 เขต 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร.
- .2552 : การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 (2549-2553). สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552, จาก http://www.onesqa.or.th/th/whatsnew/index_1.php
- . 2552: แนวทางการประเมินคุณภาพรอบที่ 2 (พ.ศ.2549-2553). สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552, จาก http://www.onesqa.or.th/th/whatsnew/index_1.php
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (2546). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). การประกันคุณภาพการศึกษา. สำนัก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษา. กรุงเทพฯ: สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2552, จาก http://www.onesqa.or.th/upload/217/FileUpload/1670_2661.ppt
- สำนักวิทยบริการ. (2552). การศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552, จาก http://arc.nrru.ac.th/be/body/vase_study2.html
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). รายงานการวิจัย “การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหาร การศึกษา”. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัย กองวิชาชีพครู
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีด.
- . (2549) หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานรอบที่ 2. (2549-3553). กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- .(2549) หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.

- . (2552) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552 จาก http://www.opdc.go.th/english/opdc_th1/pdf/5.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การเขียนรายงานผลการประเมินภายนอก. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2552, จาก http://www.kroobannok.com/new_file/p86441280837.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). มาตรฐานตัวบ่งชี้ ประถม มัธยมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552, จาก www.ataps.ac.th/22war/learning.gdf.
- . (2552). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.akson.com/document/curriculum.doc>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- . (2545) รายงานการศึกษาวិจัยการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา: กรณีศึกษานิซีแลนด์: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร).
- . (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- หน่วยศึกษานิตเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). แนวดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- หน่วยประเมินภายนอก บริษัท พญาและประเมินการศึกษา. (2549). ความรู้เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552; จาก <http://www.prayalae-ed.com/index.php?lay=show&ac=article&ld= article&ld=238425>
- Bjornklide, T.and Bason, C.(2000). Meta evaluation of the evaluations of higher Education In Denmark. Paper for Case-study Session at the 4th Conference in Lausanne, October 12-14,2000. Avilable: http://www.europeanevaluation.org/pdf/5-1_bjonklide.pdf.
- Cartwright (สำนักวิทยบริการ. 2552. การศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม – 2552 , จาก http://arc.nrru.ac.th/be/body/base_study2.htm; อ้างอิงจาก Cartwright, (1970 : 407)).
- Cousin.J.B.,Doohue,J.J.(1996). Collaboration evaluation in North America: Evaluation” self-Reported opinions practive and consequences. Evaluations Practice. 17(3): 207-226

- Edgar Faure (สำนักวิทยบริการ. 2552. การศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2552, จาก http://arc/nrru/ac/th/ve/body/base_study2.html; อ้างอิงจาก Edgar Faure, (1972: 162)).
- Glass,G.V.(1976). Primary,Secondary and meta-analysis of research. Education Researcher. 5: 3-8.
- Glass, G.V. et al. (1981). Meta-Analysis in Social Research. Callifomia : Sage Publication, Lnc. 1981.
- Guba,E.G. and Lincoln.Y.S.(1989). Fourth generzation evaluation. Newbury Park, Sage Publications.
- Harvey, L. (1999). Evaluation the evaluators. Center for Research into Quality, UCE,Bermingham. Available: <http://www.uce.ac.uk/crq/pubications/cp/chile99.html>.
- Kulik and Kulik. (1988). Meta-Analysis: Historical Origins and contemporary Practice. A Paper presentation at the 1988 Meeting of America Education Research Association, New or Leans.
- Linn R.L.(1989). Education measurement (Third Edition). New York: America council on Education and MacMilan Pubishing Company.
- Lauble Loud, M.M. (2004). Setting standards and providing guidelines: the means toward What end?Evaluation. 10(2): 237-245. Available: <http://www.bag.admin.ch/cce/putlikationen/workingpapers/e/budapest03.pdf>.
- Mullen, Brian. (1989). Advanced Basic Meta-Analysis. NewJersey: Lawrence Erlbaum Associates,Inc.
- Schumacker, (1996). Quality assurance in higher education: Theoretical considerations and Empirical evidences. Sudies in Educational Evaluation. 22(2): 115-137.
- Scott-little,C.,Hamann. M.S. and jurs, S.J. (2002). Evaluations of after-school programs:a Meta-evaluation of methodologies and narrative synthesis of findings. The America Journal of Education. 23(4): 387-419.
- Stufflebeam,D.L.(2002). Guidelines for developing evaluation checklists: the checklists Development checklists.(CDC). The evaluation center Westem Michigan University. Available: <http://www/wmich.edu/evalctr/checklists/>
- Thompson,M.,Pont.F...Pack.P.and. Goe.L.(2004).Study of the impact of the California Formative Assess met and Support System for Teacher. Report 4. methodological Considerations and recommendations for future research. Education Testing Service

And the California commission on Teacher Credentialing Available:

[http://ets.org/researcher/rr043,htm](http://ets.org/researcher/rr043.htm).

Windsor, R.A., Boyd, N.R. and Orleans, C.T.(1998). A meta-evaluation of smoking Cessation intervention research among pregnant woman: improving the science and Art. Health Education Research. 13(3): 1998.

McKinley,K.H. (1999). Metaevaluation re port of the Michigan Public School Academy Initiative. The Evaluation Center. Western Michigan University Available: <http://www.wmich.edu/eavlcr/charter/reports/metaeval.html>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. อาจารย์สุวิมล กฤษศฤหาสน์   ภาควิชาการวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์   ภาควิชาการพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์   ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ศุภกานต์ ประเสริฐรัตนะ   ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1
จังหวัดขอนแก่น
5. นายเชิดศักดิ์ ศรีสง่า   ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2
จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ข

คู่มือลงรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง

**คู่มือรหัสข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอก
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง**

ตัวแปร	รหัส	ค่าของตัวแปร
1. รหัสสถานศึกษา	ID	1 – 340
2. พื้นที่ตั้ง	AREA	1 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 2 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 3 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 4 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 4 5 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 5
3. ระดับชั้นที่เปิดสอน	EDU	1 = ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น 2 = มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย
4. พ.ศ.ที่ได้รับการประเมิน	YEAR	1 = ปี พ.ศ. 2549 2 = ปี พ.ศ.2550 3 =ปี พ.ศ.2551 4 = ปี พ.ศ. 2552 5 =ปี พ.ศ.2553
5. จำนวนนักเรียน	CHILD	1 = ขนาดเล็ก (1-300) 2 = ขนาดกลาง (301-1000) 3 = ขนาดใหญ่ (1001-2000) 4 = ขนาดใหญ่พิเศษ (2001 ขึ้นไป)
6. จำนวนครู	TEACH	1 = 50 คน 2 = 50 – 99 คน 3 = 100 – 149 คน 4 = 150 – 199 คน 5 = 200 คนขึ้นไป
7. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา – มัธยมศึกษา) อิงเกณฑ์ มฐ.1 – 14 อิงสถานศึกษา มฐ. 1 – 14 ค่าเฉลี่ย มฐ. 1 - 14		

<p>8. ตัวบ่งชี้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา – มัธยมศึกษา)</p> <p>ม.ฐ. 1 6 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 2 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 3 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 4 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 5 6 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 6 2 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 7 2 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 8 5 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 9 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 10 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 11 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 12 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 13 2 ตัวบ่งชี้</p> <p>ม.ฐ. 14 2 ตัวบ่งชี้</p>		
---	--	--

ภาคผนวก ค

แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง

แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง

คำชี้แจง

แบบบันทึกผลฉบับนี้ เป็นแบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่นทั้ง 5 เขต เพื่อใช้ในการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่นทั้ง 5 เขต 5 จากเอกสารรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่ สมศ. รับรอง

แบบบันทึกผลฉบับนี้มี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
ระดับมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ระดับตัวบ่งชี้

ตอนที่ 4 จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา และนวัตกรรม/การปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสถานศึกษา

1. ชื่อโรงเรียน..... พื้นที่ตั้ง .....
2. ระดับชั้นที่เปิดสอน .....
3. ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....
  - ( ) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
  - ( ) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา
  - ( ) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยมศึกษา
4. จำนวนนักเรียน ..... คน จำนวนครู ..... คน
5. ชื่อนหน่วยประเมิน .....

ตอนที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาการศึกษาประถมศึกษา และ
มัธยมศึกษา ระดับมาตรฐาน

มาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐาน ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	ผลประเมินอิง เกณฑ์	ผลประเมินอิง สถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ผลการรับ รอบ มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	คะแนน		
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมี คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์				
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุข นิสัยสุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี				
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมี สุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา				
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมี ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์				
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมี ความรู้และทักษะที่จำเป็นตาม หลักสูตร				
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง รักการเรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง				

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	ผลประเมินอิงเกณฑ์	ผลประเมินอิงสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ผลการรับรอบมาตรฐาน
มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต				
มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ				
มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ				
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษากิจการต้องค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา				
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	ผลประเมินอิงเกณฑ์	ผลประเมินอิงสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ผลการรับรอบมาตรฐาน
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษา มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้				
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา				

ตอนที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ระดับตัวบ่งชี้

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	คำร้อยละ
<p>มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ</p> <p>1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที</p> <p>1.4 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว</p> <p>1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า</p> <p>1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p>	
<p>มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ</p> <p>2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนักร่างกายส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์</p> <p>2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมา หลีกเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ</p> <p>2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น</p> <p>2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมาโรงเรียน</p>	

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	คำร้อยละ
<p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา</p> <p>3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ</p> <p>3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา</p> <p>3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ</p> <p>3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นและของไทย</p>	
<p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์</p> <p>4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม</p> <p>4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง</p> <p>4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย</p> <p>5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์</p> <p>5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์</p> <p>5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา</p> <p>5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ</p> <p>5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี</p> <p>5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว</p> <p>6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ</p> <p>6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา</p>	

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	คำร้อยละ
<p>มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> <p>7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้</p> <p>7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพตนเอง</p>	
<p>มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ</p> <p>8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม</p> <p>8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปหรือเทียบเท่า</p> <p>8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด</p> <p>8.4 ครูที่ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด</p> <p>8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ ก.ค.ศ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>9.8 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	คำร้อยละ
<p>มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ</p> <p>10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน</p> <p>10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์</p> <p>10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชา</p> <p>10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร</p>	
<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา</p> <p>11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม</p> <p>11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <p>11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบถ่วงดุล</p> <p>11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง</p>	
<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> <p>12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p>	
<p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p> <p>13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น</p> <p>13.2 สถานศึกษามีสื่อสารเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้</p>	
<p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา</p> <p>14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา</p> <p>14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา</p>	

ตอนที่ 4 จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

1. จุดเด่น คือ

.....
.....
.....

2. จุดที่ควรพัฒนา คือ

.....
.....
.....

3. นวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอข้อมูลด้านต่างๆ ในรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา

ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอข้อมูลด้านต่างๆ ในรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา

บทที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อสถานศึกษา.....ตั้งอยู่เลขที่.....ถนน
.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
E-mail.....website.....
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....เขต.....
- 1.2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ.....ถึงระดับ.....
- 1.3 มีเขตพื้นที่บริการ.....หมู่บ้าน ได้แก่.....

2. ข้อมูลด้านการบริหาร

- 2.1 ชื่อ-สกุลผู้บริหาร.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
ดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่.....จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา.....ปี.....เดือน 2.2
ผู้ช่วยผู้บริหาร (ที่ได้รับแต่งตั้ง) .....คน
ชื่อ.....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
ชื่อ.....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
- 2.3 ประวัติโดยย่อ คำขวัญ และวัตถุประสงค์เฉพาะของสถานศึกษา
.....
.....
- 2.4 ระบบโครงสร้างการบริหาร (อาจเสนอแผนภูมิก็ได้)
.....

3. ข้อมูลนักเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่.....) ดังนี้

- 1) จำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด.....คน
- 2) จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ระดับชั้น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
อ.1			
อ.2			
รวม			
ป.1			
ป.2			
ป.3			
ป.4			
ป.5			
ป.6			
รวม			
ม.1			
ม.2			
.....			
ม.6			
รวม			
รวมจำนวน น.ร.ทั้งหมด			

3) มีนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม.....คน

4) มีนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ.....คน

5) มีนักเรียนปัญญาเลิศ.....คน

6) มีนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ.....คน

7) จำนวนนักเรียนต่อห้อง (เฉลี่ย)... ..คน

8) สัดส่วนครู : นักเรียน = ...

9) จำนวนนักเรียนที่ลาออกกลางคัน (ปีปัจจุบัน).....คน

10) สถิติการขาดเรียน/เดือน.....วัน

11) จำนวนนักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

(รางวัลดีเด่นที่ได้รับ)

- ประเภท.....จำนวน.....คน

- ประเภท.....จำนวน.....คน

ฯลฯ

4. ข้อมูลบุคลากร

ประเภท	เพศ		ระดับการศึกษาสูงสุด			อายุเฉลี่ย	ประสบการณ์สอนเฉลี่ย
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
ผู้อำนวยการ							
รองผู้อำนวยการ							
ครูประจำการ							
ครูอัตราจ้าง							
นักการ/ภารโรง							
อื่น ๆ							
รวม							

- มีครูที่สอนวิชาตรงตามวิชาเอก..... คน (.....%)
- มีครูที่สอนวิชาตามความถนัด.....คน (.....%)

5. สภาพชุมชนโดยรวม

5.1 สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ.....มีประชากรประมาณ.....คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่.....

อาชีพหลักของชุมชน คือ.....เนื่องจาก.....

ส่วนใหญ่นับถือศาสนา.....ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ.....

5.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ.....

ประกอบอาชีพ (คิดเป็นร้อยละ).....

นับถือศาสนา (คิดเป็นร้อยละ).....

ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ย ต่อครอบครัว ต่อปี.....บาท

จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว.....คน

5.3 โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

(บรรยายโดยย่อ เช่น อยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในบริเวณวัด ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสอย่างดีเยี่ยม หรือ อยู่ใกล้แหล่งที่มีความเสี่ยงต่อยาเสพติด ฯลฯ)

6. โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียน.....จัดสอนตามหลักสูตร.....

สำหรับหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนได้จัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)

ระดับชั้น	เวลาเรียน (คิดเป็นร้อยละต่อปี)									รวม
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
ป.1										
ป.2										
ป.3										
รวม										

- จำนวนชั่วโมงที่จัดให้นักเรียน เรียนทั้งปี เท่ากับ.....ชั่วโมง
- แผนการเรียนรู้/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษ คือ.....

7. ข้อมูลด้านอาคารสถานที่

7.1 อาคารเรียนและอาคารประกอบ.....หลัง ได้แก่ อาคารเรียน.....หลัง

อาคารเอนกประสงค์ อาคาร..... ฯลฯ.....

7.2 จำนวนห้องเรียนทั้งหมด.....ห้องเรียน แบ่งเป็น

ชั้น ป.1 – ป.6 = ... : ..... : ..... : ..... : .....

ชั้น ม.1 – ม.6 = ... : ..... : ..... : ..... : .....

8. ข้อมูลด้านงบประมาณและทรัพยากร

8.1 งบประมาณ (รับ – จ่าย)

รายได้	บาท	รายจ่าย	บาท
เงินงบประมาณ (รายหัว)	.....	งบดำเนินการ	.....
เงินนอกงบประมาณ	.....	งบพัฒนาคุณภาพวิชาการ	.....
เงินบริจาค			
รวม		รวม	

8.2 ข้อมูลทรัพยากรที่จำเป็น

- 1) คอมพิวเตอร์ มีจำนวนทั้งหมด .....เครื่อง
 ใช้เพื่อการเรียนการสอน .....เครื่อง
 ใช้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ .....เครื่อง
 ใช้ในงานบริหาร .....เครื่อง

2) ปริมาณสื่อ.....

8.3 ห้องที่จัดไว้ใช้ปฏิบัติการเฉพาะมีทั้งหมด ..... ห้อง ได้แก่

.....ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ.....

8.4 พื้นที่ปฏิบัติการ / นันทนาการ ได้แก่ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น (เครื่องเล่นสนาม)

9. แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้

ห้องสมุดมีขนาด .....ตารางเมตร จำนวนหนังสือในห้องสมุดทั้งหมด.....เล่ม

การสืบค้นหนังสือและการยืม - คืนใช้ระบบ.....

จำนวนนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดในปีการศึกษานี้ คิดเป็น กี่คน/วัน

9.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน (นอกจากห้องสมุด)

9.2 และแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนพร้อมทั้งสถิติการใช้ (จำนวนครั้ง / ปี) (เฉลี่ย)

สูงสุด เดือน.....ต่ำสุด เดือน.....

แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียน	สถิติการใช้ (จำนวนครั้ง / ปี)	แหล่งเรียนรู้ภายนอก โรงเรียน	สถิติการใช้ (จำนวนครั้ง / ปี)
ชื่อแหล่งเรียนรู้		ชื่อแหล่งเรียนรู้	
1.			
2.			
3.			
ฯลฯ			

- ประชาชนชาวบ้าน / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ผู้ทรงคุณวุฒิที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครู / นักเรียนในปีการศึกษานี้

1. ชื่อ.....ให้ความรู้เรื่อง.....
2. ชื่อ.....ให้ความรู้เรื่อง.....
3. ชื่อ.....ให้ความรู้เรื่อง.....

10. ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา

1) งาน / โครงการ / กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ

ชื่องาน / โครงการ / กิจกรรม	หลักฐานยืนยันความสำเร็จ

2) งาน / โครงการ / กิจกรรมที่ควรปรับปรุง

ชื่องาน / โครงการ / กิจกรรม	สาเหตุที่ไม่บรรลุเป้าหมาย

11. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก

โรงเรียน.....ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.
รอบแรก เมื่อวันที่.....ถึง.....เดือน.....พ.ศ. ....

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา มีการประเมิน 3 ด้าน คือ ผู้บริหาร ด้านครู และ
ด้านผู้เรียนซึ่งสรุปผลการประเมินโดยภาพรวมตามมาตรฐานเป็นตารางดังต่อไปนี้

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ		
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ด้านผู้เรียน ระดับก่อนประถมศึกษา			
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์			
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเบื้องต้น			
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้			
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี			
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว			
ระดับประถมศึกษา/ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา/ระดับมัธยมศึกษา			
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์			
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรรณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์			
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร			
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต			
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี			
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา			

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ		
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี
ด้านผู้บริหาร			
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและ การบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมาย การศึกษา			
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความ ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา			
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการ สอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ			
มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการ บริหารจัดการ			
มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและ ท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้			
ด้านครู			
มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงาน ที่ได้รับมอบหมายและมีครูเพียงพอ			

ข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอกรอบแรก

.....

.....

.....

แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา (ปีที่
รายงาน) โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาตามมา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน / มาตรฐาน
การศึกษาปฐมวัย รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดเพิ่มเติม และ

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดเพิ่มเติมตามจุดเน้น /ภารกิจของโรงเรียน และกำหนด
เกณฑ์ที่หวังจะทำให้บรรลุผลได้ในปีการศึกษานี้ รวมทั้งหมดจำนวน.....มาตรฐาน.....
ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	เกณฑ์ที่คาดหวัง
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	
1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ	
1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต	
1.3 มีความกตัญญูกตเวที	
1.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	
1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	
1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย	
*1.7.....	
**1.8.....	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	
2.1	
มาตรฐานที่ 3.....	
.....	
มาตรฐานที่.....	
.....	
มาตรฐานที่ 18	
.....	
* มาตรฐานที่ 19.....	
** มาตรฐานที่ 20.....	

*ตัวบ่งชี้/มาตรฐานที่เขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดเพิ่มเติม **ตัวบ่งชี้/มาตรฐานที่สถานศึกษาที่กำหนดเพิ่มเติม (เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานหรือเพิ่มเฉพาะตัวบ่งชี้ก็ได้)

โครงการ/กิจกรรมที่วางแผนดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น

ชื่อโครงการ / กิจกรรม	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ในการนำเสนอผลการดำเนินงาน ให้สถานศึกษาเขียนบรรยายสภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ/งาน/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ที่นั้นๆ โดยเขียนให้มองเห็นสภาพการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงตามบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งระบุถึงผลที่เกิดขึ้น การนำเสนออาจบรรยายเป็นตอนๆ เขียนเป็นความเรียง ระบุเป็นข้อๆ หรือเขียนตามรูปแบบที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสม กิจกรรมใดที่สถานศึกษาเห็นว่าควรแสดงแหล่งข้อมูลยืนยัน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็ให้นำไปใส่ไว้ในภาคผนวก

ตัวอย่าง การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ในปีการศึกษา.....โรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานที่ 1 โดยดำเนินกิจกรรมต่อไปนี้

1. โครงการค่ายพุทธบุตร โดยในปีการศึกษา .....ได้พานักเรียนชั้น ป.4-5 จำนวน.....

คนไปเข้าค่ายที่วัด.....เป็นเวลา.....วัน นักเรียนได้รับการฝึก.....

2. โครงการ.....	} นำเสนอตามบริบทที่โรงเรียนดำเนินการ
3. โครงการ.....	
4. โครงการ.....	

5. กิจกรรมโฮมรูม โรงเรียนกำหนดเป็นนโยบายให้ครูประจำชั้นทุกคนต้องพบนักเรียนเพื่ออบรมสั่งสอนสำรวจความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น

.....
 .....

ผลการดำเนินงาน

1. ผู้เรียนร้อยละ.....มีวินัยมีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้น
 ของศาสนาที่ตนนับถือ

2. ผู้เรียนร้อยละ.....มีความซื่อสัตย์สุจริต

3. ผู้เรียนร้อยละ.....มีความกตัญญูกตเวทิต

4. ผู้เรียนร้อยละ.....มีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

5. ผู้เรียนร้อยละ.....มีประหยัดและรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่าง

คุ้มค่า

6. ผู้เรียนร้อยละ.....ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

.....
 .....
 .....

มาตรฐานที่.....ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามความสามารถความถนัด และความสนใจ (มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพิ่มเติม)

เนื่องจากโรงเรียนมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (เด็กพิการเรียนร่วม) จำนวน.....คนอีกทั้งมีนักเรียนที่มีแววที่มีความเป็นเลิศในบางแขนงวิชา โรงเรียนจึงจัดโครงการเพื่อตอบสนองของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1) โครงการ.....

2) โครงการ.....

2. การจัดการบริการสนับสนุนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความ

ต้องการพิเศษ

1) โครงการ.....

2) โครงการ.....

ฯลฯ

3. การให้บริการ (เพิ่มเติมอื่นๆ)

1) โครงการ.....

2) โครงการ.....

ฯลฯ

ผลการดำเนินงาน

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (บกพร่องทาง.....)

จำนวน.....คน (.....%)

มีพัฒนาการดีขึ้น เห็นได้จาก.....

ระบุผลที่เกิดกับตัวผู้เรียน.....

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ .....
.....

ผลการดำเนินงาน .....

มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ .....
.....

ผลการดำเนินงาน.....

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ .....
.....

ผลการดำเนินงาน.....

จากผลการดำเนินงาน สรุปผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ได้ดังนี้

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ระดับ คุณภาพ ตัวบ่งชี้	ระดับ คุณภาพ มาตรฐาน
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	3	3
1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ		
1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต		
1.3 มีความกตัญญูตักทวง		
1.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม		
1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า		
1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย		
*1.7.....		
1.8..... (สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติม)	3	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม		
2.1		
2.2		
มาตรฐานที่ 3.....		
มาตรฐานที่.....		
มาตรฐานที่ 18		
18.1.....		
18.2.....		

หมายเหตุ แนวทางการให้ระดับคุณภาพอาจใช้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเอกสาร: คำอธิบาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

สรุปผลการพัฒนาและการนำผลไปใช้

1. สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม

.....

.....

.....

2. ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา ระบุผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา รวมทั้งบอกเงื่อนไขที่ทำให้ประสบผลสำเร็จด้วย

.....

.....

3. แนวทางการพัฒนาในอนาคต จากผลการดำเนินงานทั้งหมด ระบุข้อค้นพบที่จะต้องพัฒนาต่อไป

.....

.....

.....

4. ความต้องการการช่วยเหลือ ระบุความต้องการการช่วยเหลือ

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	สุภาพ โพธิ์สุวรรณ
วันเดือนปีเกิด	31 พฤษภาคม 2512
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	212/96 ถนนพหลโยธิน ตำบลสามเสนใน อำเภอพญาไท กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้แทนยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2527	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2532	ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวส. จากโรงเรียนดุสิตพาณิชยการ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2547	ค.บ. (บริหารการศึกษา) จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2553	กศ.ม.(การบริหารการศึกษา)จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ